include.innovate.influence.

សន្ទានុក្រម

កួយ

ខ្មែរ

អង់គ្លេស

សន្ទានុក្រមនេះបោះពុម្ពដោយអូ ភី ខេ ស៊ី

មាតិកា

១ សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

២ អំពីសៀវភៅអក្ខរក្រមកួយ

៣ ផែនទីបង្ហាញពីទីតាំងជនជាតិកួយរស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

៤ ព័ត៌មានជនជាតិកួយ

៥ ប្រវត្តិពាក់ព័ន្ធជនជាតិកួយ និង ភូមិសាស្ត្រពីបុរាណ និងបច្ចុប្បន្ន

៦ ពហុភាសាកួយ និងអត្ថន័យ

៧ ពាក្យភាសាកួយបកប្រែជាភាសាខ្មែរ និង អង់គ្លេស

១. សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

កម្មវិធីចំណេះដឹង និង សហគមន៍ ដែលហៅជាភាសាអង់គ្លេសថា KNOWLEDGE AND COMMUNITY (K&C) នៃអង្គការលើកស្ទួយវប្បធម៌កួយ ដែលហៅកាត់ថា ល.វ.ក ជាភាសាអង់គ្លេសថា ORGANIZATION FOR THE PROMOTION OF KUI CULTURE (OPKC) ឬហៅកាត់ជាភាសាខ្មែរថា អូ.ភី.ខេ.ស៊ី សូមថ្លែងអំណរគុណដល់ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល និងគណៈគ្រប់គ្រងអង្គការលើកស្ទួយវប្បធម៌កួយ ដែលបានរួមចំណែក និងគាំទ្រសកម្មភាពនូវគំនិតផ្តួចផ្តើមនៃកម្មវិធីក្នុងការស្វែងរកដៃគូរគាំទ្រ និងចូលរួមផ្តល់មតិយោបល់សម្រាប់ការបោះពុម្ពសៀវភៅអក្ខរក្រមបីភាសា (កួយ-ខ្មែរ-អង់គ្លេស)នេះឡើង។ សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅដល់កម្មវិធី**វ៉យ(VOICE)** នៃអង្គការអុកស្វាម(**OXFAM)** ដែលបានគាំទ្រមូលនិធិមកអង្គការលើកស្ទួយវប្បធម៌កួយតាមរយៈគម្រោង " **លើកកម្ពស់ភាសា និងការពង្រឹងភាពអង់អាចសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចកួយ**" ចាប់តាំងពីខែមេសាឆ្នាំ២០២២រហូតដល់ខែមេសាឆ្នាំ២០២៤។ លើសពីនេះទៀត សូមថ្លែងអំណរគុណដល់អង្គការ Live and Learn Cambodia តាមរយៈគម្រោង Linking and Learning ដែលបានឧបត្ថម្ភ និងផ្តល់ការកសាងសមត្ថភាពជាច្រើនវគ្គដល់ក្រុមការងារគម្រោង/កម្មវិធីនៃអង្គការលើកស្ទួយវប្បធម៌កួយ។

សូមអរគុណដល់លោក រស់ លីម និងអ្នកស្រី ទេព ទឹម ជាក្រុមប្រឹក្សាយោបល់នៃអង្គកល.វ.ក ដែលបានចូលរួមកំណត់សញ្ញាណអ្នកដែលត្រូវចងក្រងពាក្យកួយ។ សូមអរគុណដល់លោក អ៊ុន វី លោក ហ៊ុត សារី លោក អៀម អោន លោក ផាវ យ៉ន លោក ឃា សុជា លោក ទន់ មាន លោក អុំ មិច លោកស្រី ងួន ហៀង លោកស្រី ហួត ម៉ាលី លោកស្រី ព្រំ ញេប លោកស្រី ស៊ិន បា លោកស្រី ពុត ស៊ីន ។ល។ ជាក្រុមសកម្មគិតគូរសហគមន៍(ATTGs) និងលោក អុំ ប៊ុនថន លោកស្រី នួន សីលួន លោកស្រី ហាវ សុហាង លោកស្រី ភា សុភាព លោកស្រី យីន ម៉ី លោក ពាន សុផាត លោក សឿន ថា ។ល។ ជាក្រុមអប់រំយុវជនពង្រឹងភាសាកួយ(ETTGs) ដែលបានចូលរួមចំណែកក្នុងការផ្តល់ពាក្យ អត្ថន័យ និងខ្លឹមសារភាសាកួយ។ សូមអរគុណចំពោះទឹកចិត្តដ៏ប្រពៃថ្លៃថ្លារបស់អាជ្ញាធរភូមិ អាជ្ញាធរឃុំ និងអាជ្ញាធរប្រពៃណីក្នុងសហគមន៍គោលដៅកម្មវិធី និងគម្រោងមានដូចជាៈ ខេត្តព្រះវិហារ ខេត្តកំពង់ធំ ខេត្តក្រចេះ ខេត្តស្ទឹងត្រែង ខេត្តឧត្តមានជ័យ ខេត្តបន្ទាយមាជ័យ និង ខេត្តសៀមរាប ដែលបានចូលរួមផ្តល់យោបល់លើពាក្យនៃភាសាកួយ ជាមួយនឹងការផ្តល់ទិន្នន័យ និងស្ថិតិអំពីកួយពីបូរាណ និងបច្ចុប្បន្ន ព្រមទាំងបានអនុញ្ញាត និងផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិតអំពីប្រភេទពាក្យកួយតាមតំបន់ ន័យពាក្យ និងគុណតម្លៃពាក្យ។

សូមអរគុណដល់ទីភ្នាក់ងារ និងក្រុមការងារបច្ចេកទេសភូមិអាស៊ីដែលទទួលសេវាកម្មធ្វើអក្ខរក្រមបីភាសា (កួយ-ខ្មែរ-អង់គ្លេស) តាមរយៈការអភិវឌ្ឍន៍គេហៈទំព័រអក្ខរក្រមពហុភាសាកួយ។ ជាមួយគ្នានេះផងដែរ សូមថ្លែងអំណរគុណដល់លោកគ្រូ អ្នកគ្រូក្រុមការងារមន្ទីរវប្បធម៌ខេត្តកំពង់ធំដែលបានចូលរួមផ្តល់យោបល់ គិតគូរ គាំទ្រ និងលើកទឹកចិត្តក្នុងសកម្មភាពលើកស្ទួយភាសាកួយ។

នាយកកម្មវិធី ខេ.អែន.ស៊ី

នាយកប្រតិបត្តិអូ.ភី.ខេ.ស៊ី

លោក ហ៊ីង ប៊ុនណាត

២. អំពីសៀវភៅអក្ខរក្រមភាសាកួយ

បុព្វហេតុ

អង្គការលើកស្ទួយវប្បធម៌កួយ តាមរយៈកម្មវិធីចំណេះដឹងនិងសហគមន៍ បានអនុវត្តគម្រោងស្តីពី "**ការលើកកម្ពស់ភាសាដើមកួយ និងភាពអង់អាចសហគមន៍**" ក្រោមមូលនិធិពី VOICE។ គម្រោងបានសហការជាមួយអាជ្ញាធរ និងយុវជនជាជនជាតិកួយក្នុងខេត្តព្រះវិហារ និងខេត្តកំពង់ធំ ព្រមទាំងខេត្តមួយចំនួនទៀតចាប់ពីខែមេសាឆ្នាំ២០២២ដល់ខែមេសាឆ្នាំ២០២៤។ បញ្ហាដែលបានរកឃើញ អង្គការលើកស្ទួយវប្បធម៌កួយបានចងក្រងក្រុមការងារសហគមន៍កួយបន្តការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ចងក្រងភាសារកួយបុរាណ និងពាក្យកួយបច្ចុប្បន្ន។ អក្សរជនជាតិដើមភាគតិចកួយបានបាត់បង់ដោយនៅសល់តែរឿងនិទានតៗគ្នា។ ភាសាកួយត្រូវបានប្រមូលចងក្រងដើម្បីធ្វើជាសៀវភៅ វចនានុក្រម រក្សាទុកតាមអែប គេហទំព័រ និងប្រព័ន្ធសង្គម។ សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចកួយដែលស្ថិតក្នុងតំបន់ក្រុមហ៊ុនសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច និងសម្បទានរ៉ែ បានបន្លឺសម្លេងរបស់ខ្លួនអំពីការប្រើប្រាស់សិទ្ធិតាមយរៈការនិយាយភាសាដើម អត្តសញ្ញាណត្រូវបានយកចិត្តទុកដាក់ឡើងវិញដោយយុវជន។

ខ្លឹមសារ

អង្គការលើកស្ទួយវប្បធម៌កួយ (OPKC) បានពង្រឹងការនិយាយភាសាកួយឡើងវិញ ដោយផ្តើមចេញពីជនជាតិកួយខ្លួនឯងតាមរយៈក្រុមប្រពៃណី ក្រុមសហគមន៍ដែលបានចងក្រង និងសកម្មភាពផ្សារភ្ជាប់រវាងចាស់ទុំនិងយុវជន។ សហគមន៍កួយបានទំនាក់ទំនងគ្នាជាភាសាកួយពីតំបន់មួយទៅតំបន់មួយតាមរយៈការផ្ទេរចំណេះដឹង និងទំនាក់ទំនងព័ត៌មានសង្គម។ ក្រុមសកម្មគិតគូរសហគមន៍(ATTGs)ត្រូវបានចងក្រងនៅតាមខេត្ត។ ក្រុមអប់រំយុវជនកួយ(ETTGs) ត្រូវបានចងក្រងឡើងផ្តោតលើសកម្មភាពចូលរួមចងក្រងភាសាកួយ ការរៀនភាសាកួយ និងការបង្រៀនភាសាកួយ។

គោលបំណង

គម្រោងមានគោលដៅ ដើម្បីលើកកម្ពស់ភាសាជនជាតិដើមភាគតិចកួយ តាមរយៈវចនានុក្រមកម្មវិធីពហុភាសា និងការពង្រឹងភាពអង់អាចសហគមន៍កួយ អមដោយគោលបំណងរួមចំនួនពីរគឺៈ ទីមួយៈបង្កើនចំណេះដឹងពីភាពអង់អាចរបស់សហគមន៍កួយ តាមរយៈការពង្រឹងការភាពអង់អាចដល់សហគមន៍កួយ ក្នុងការកសាងបណ្តាញសកម្មដោយមានក្រុមការងារសហគមន៍កួយធ្វើសកម្មភាពរួមគ្នា។ ទីពីរៈការពង្រឹងពហុភាសាជនជាតិកួយតាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយវចនានុក្រមពហុភាសាកួយតាមរយៈការចងក្រងពាក្យថ្មីនិងពាក្យពីបុរាណនិងធ្វើឲ្យមានតាមលំដាប់អក្ខរក្រមដាក់ក្នុងប្រព័ន្ធកម្មវិធីអនឡាញ និងការផ្សព្វផ្សាយវចនានុក្រម និងអក្ខរក្រមក្នុងពត៌មានសង្គមឲ្យកាន់តែមានសម្លេង។

៣. ផែនទីសិក្សាបង្ហាញពីទីតាំងខេត្តដែលមានជនជាតិកួយកំពុងរស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

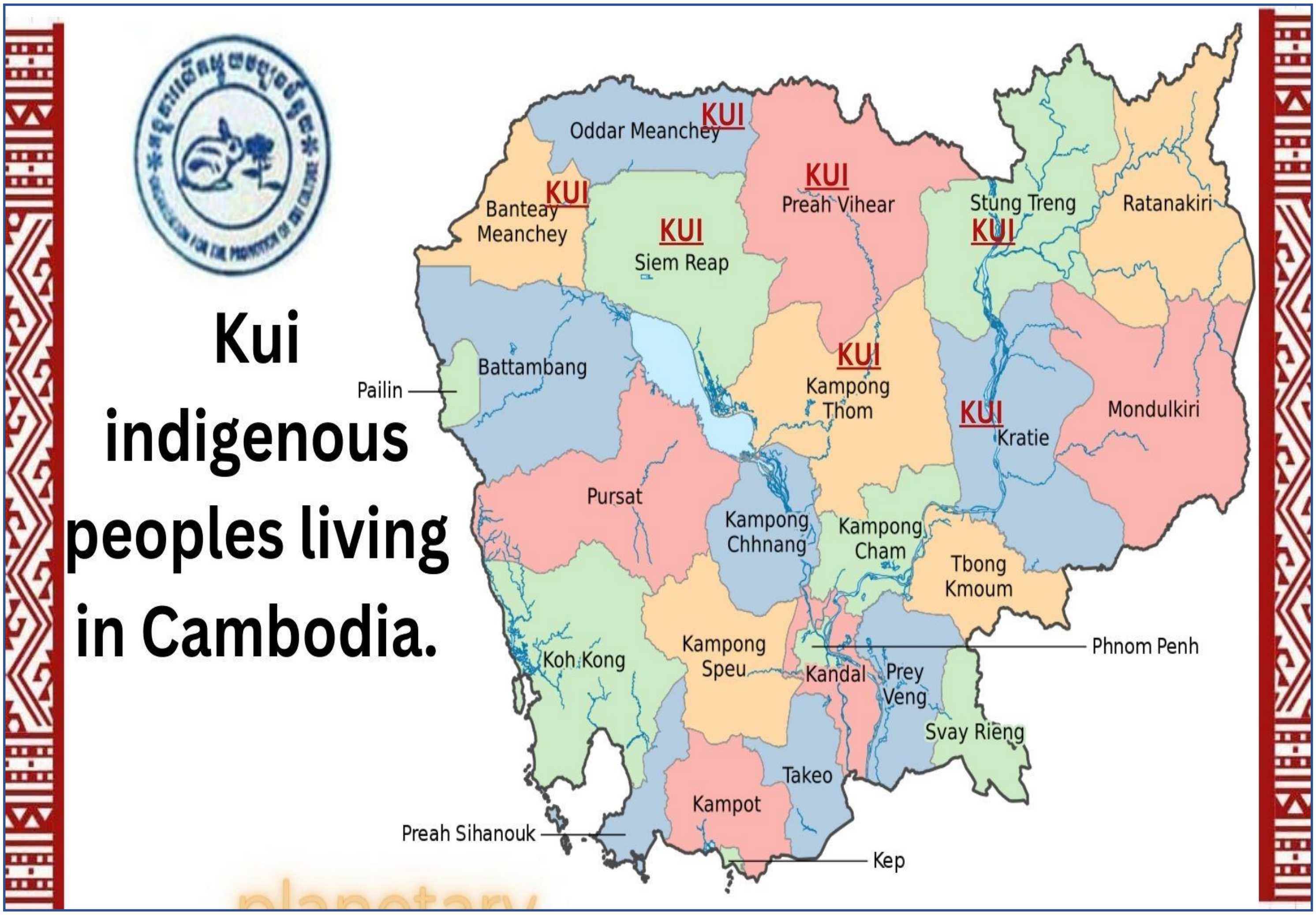

- ជនជាតិកួយ ជាជនជាតិមួយក្នុងចំណោមជនជាតិដើមផ្សេងៗទៀត មានវត្តមាននៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដោយមានដើមកំណើតពីដូនតា និងកំពុងតែរស់នៅភាគខាងជើងនៃប្រទេសកម្ពុជា ស្ថិតក្នុងតំបន់នៃខេត្តចំនួនទាំង**០៧គឺ** ខេត្តព្រះវិហារ ខេត្តកំពង់ធំ ខេត្តក្រចេះ ខេត្តស្ទឹងត្រែង ខេត្តសៀមរាប ខេត្តឧត្តមានជ័យ និងខេត្តបន្ទាយជ័យ។
- នៅក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩ ជនជាតិកួយបានទៅរស់នៅតាមបណ្ដាខេត្តផ្សេងៗនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាក្នុងលក្ខខណ្ឌផ្លាស់ប្ដូរទីលំនៅ ចំណាកស្រុកក្នុងប្រទេស និងតាមគ្រួសារ។

៣.១ ការសិក្សាព័ត៌មានជនជាតិកួយនៅក្នុងខេត្តព្រះវិហារ

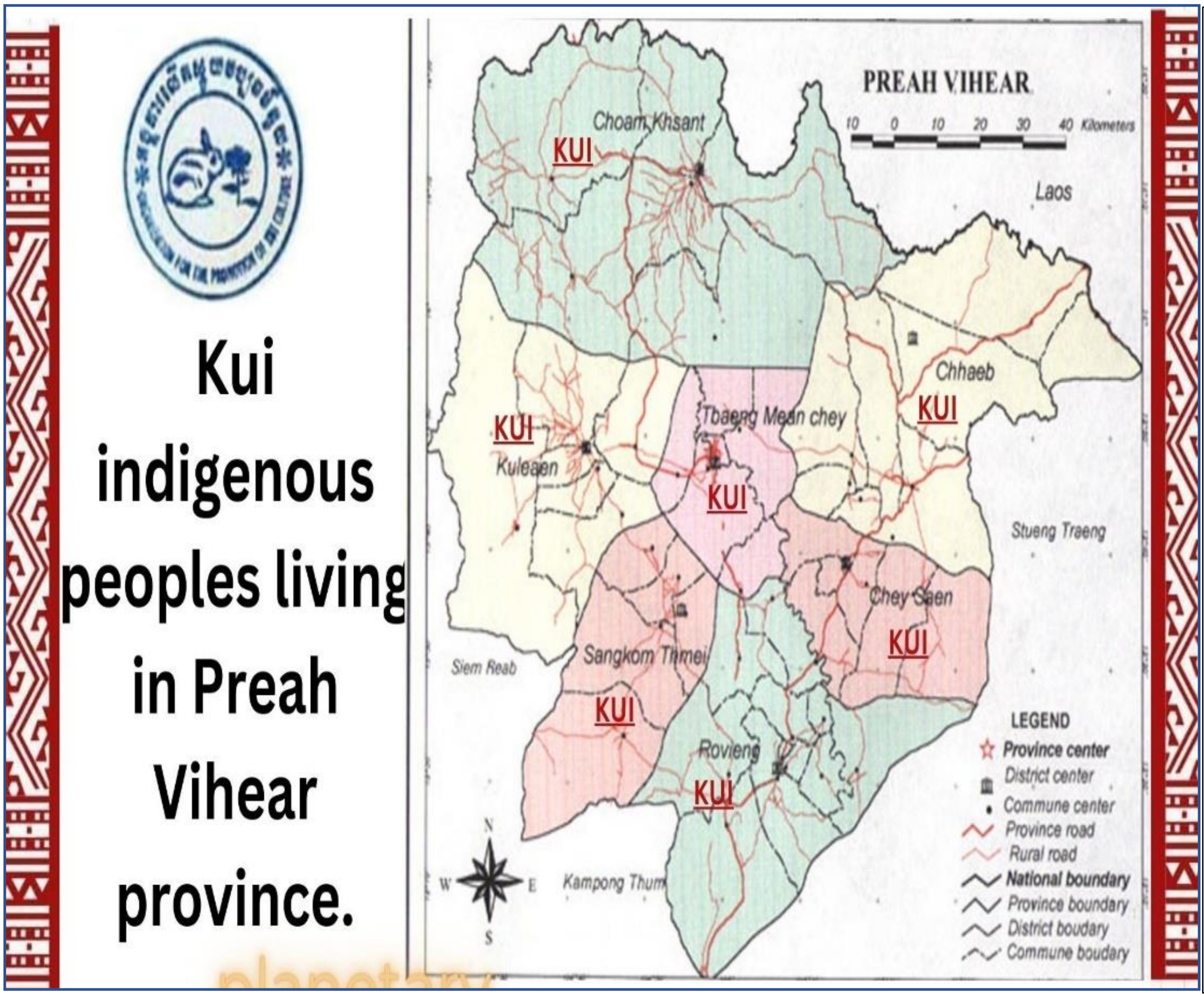

ក្នុងភូមិសាស្ត្រខេត្តព្រះវិហារមានជនជាតិកួយរស់នៅតាំងពីដើមកំណើត និងយូរលង់មក ហើយគឺតាំងពី៦០០ឆ្នាំមុនគ្រឹសសករាជ្យយោងតាមប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរដែលនិយាយពីស្ថានីយ៍បុរេប្រវត្តិសាស្ត្រ **ម្លូព្រៃ** ដែលក្នុងនោះគឺមានជនកួយរស់នៅមុនគេ ដោយមានសំណាក់ និងឈ្មោះទីតាំងជាច្រើនជាសាកួយ និងយោងតាមតាមការចែករំលែករបស់អ្នកស្រុកនៅក្នុងដែនដីស្រុកឆែប។ ក្រៅពីនេះនៅមានការប្រេតិបត្តិប្រពៃណី ការរស់នៅ និងការទំនាក់ទំនងជាភាសាជាភាសាកួយ។

ជាក់ស្តែងចាប់ពីឆ្នាំ១៩៨០ ជនជាតិកួយមាននៅក្នុងស្រុក/ក្រុងទាំង០៧នៃខេត្តព្រះវិហារគឺៈ ស្រុករវៀង ស្រុកជ័យសែន ស្រុកឆែប ស្រុកជាំក្សាន្ត ស្រុកគូលែន ស្រុកសង្គមថ្មី ស្រុកត្បែងមានជ័យ និងក្រុងព្រះវិហារ។

៣.១.១ ការសិក្សាស្ថិតិភូមិដែលមានជនជាតិកួយ រស់នៅក្នុងភូមិសាស្ត្រស្រុករវៀង

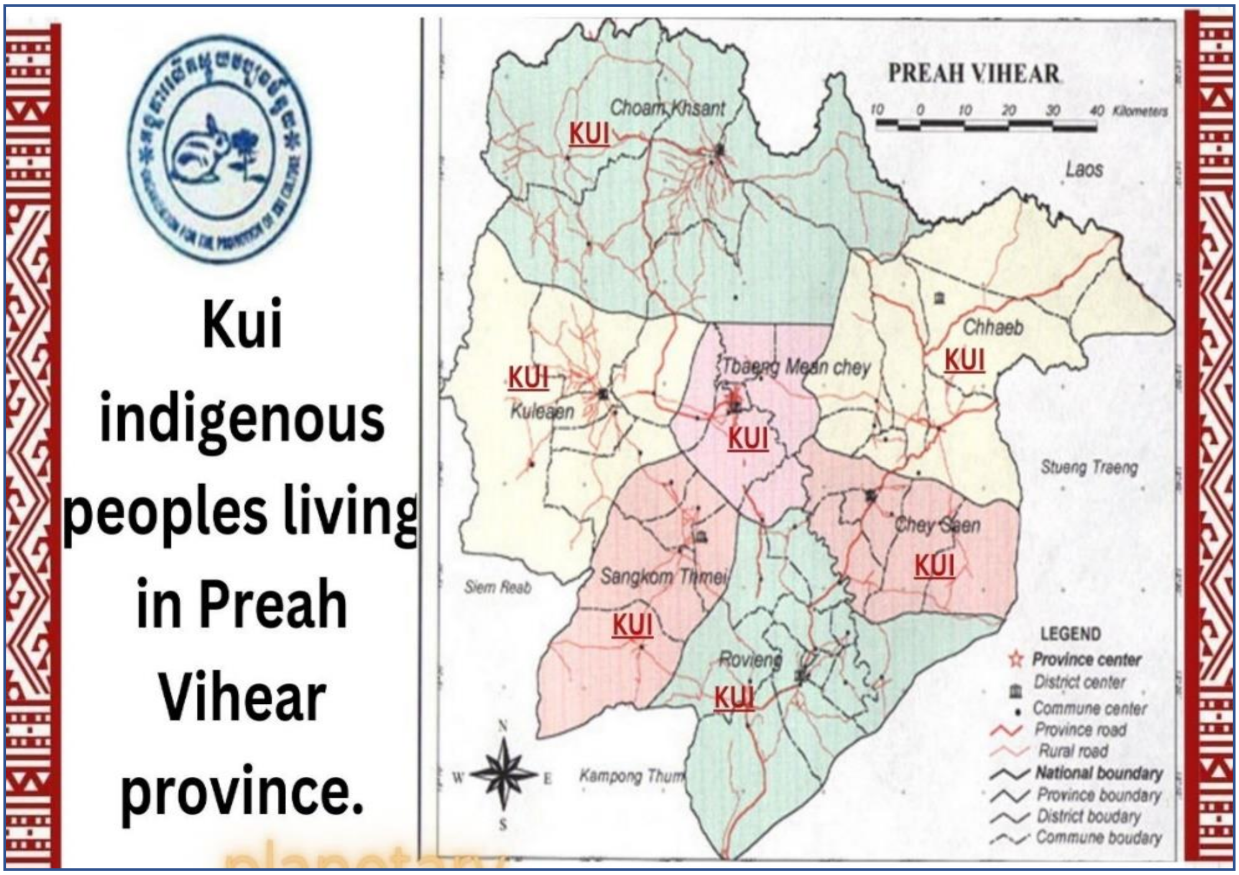

នៅក្នុងស្រុករវៀងមានជនជាតិកួយរស់នៅពីដើមកំណើតនិងយូរលង់មកហើយមុនឆ្នាំ

ដែលមានចំនួន ០៩ ឃុំគឺៈ

1. ឃុំរក្សា មាន០៣ ភូមិ (កក់ពោន សំរោង ដូនម៉ា)
2. ឃុំរហ័ស មាន០១ ភូមិ (អន្លង់ស្វាយ)
3. ឃុំរូសរាន់ មាន០២ ភូមិ (ទន្លាប់ ទំនប់)
4. ឃុំរុងរឿង មាន០២ ភូមិ (ស្រែធំ បុសពៃ)
5. ឃុំរបៀប មាន០២ ភូមិ (បឹង អូ)
6. ឃុំរតនៈ មាន០២ ភូមិ (សំរិត សំព្រាង)
7. ឃុំរៀបរយ មាន០២ ភូមិ (បង្កួន ស្រែ)
8. ឃុំរម្មណី មាន០៥ ភូមិ (ស្រែធ្នង់ ភ្នំដែក រំចេក អូរពោធិ៍ ជីអភាក)
9. ឃុំរមទម មាន០៤ ភូមិ (បង្កើនផល ស្វាយដំណាក់ចាស់ ស្វាយដំណាក់ថ្មី ត្រពាំងទន្ទឹម)។
10. ឃុំរុងរឿង មាន០១ ភូមិ (ភូមិស្រែធំ)

៣.១.២. ការសិក្សាស្ថិតិភូមិដែលមានជនជាតិកួយ រស់នៅក្នុងភូមិសាស្ត្រស្រុកជាំក្សាន្ត

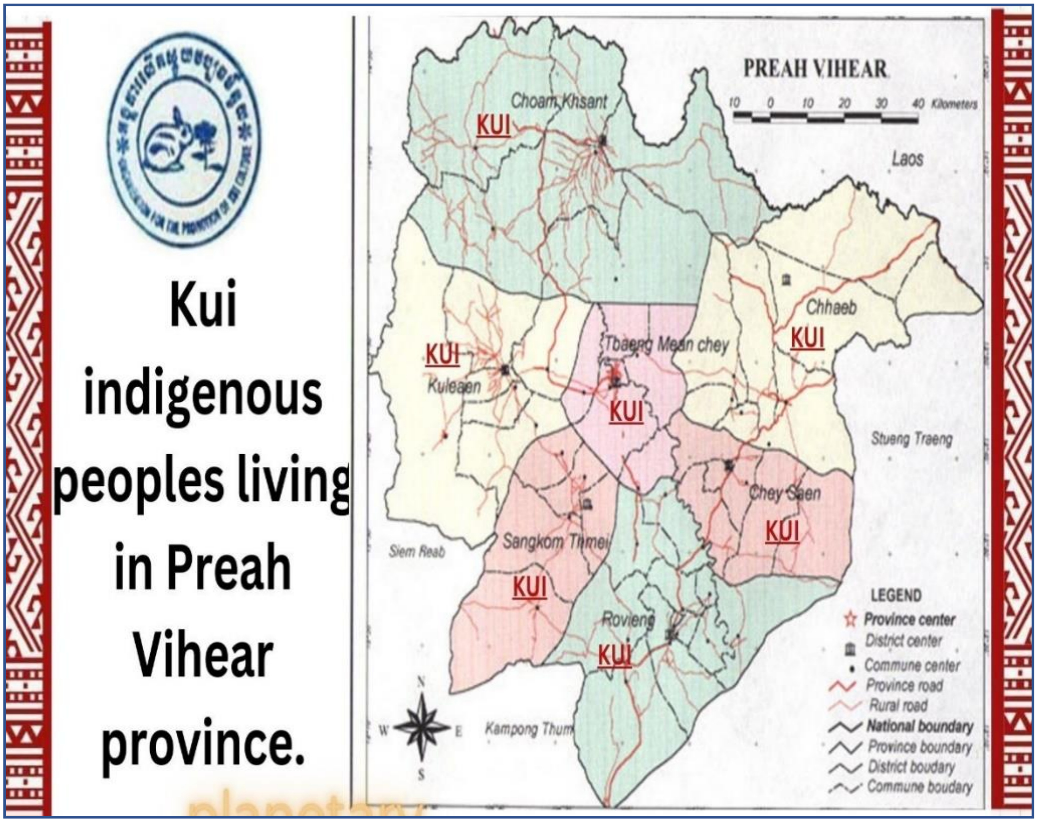

នៅក្នុងស្រុក ជាំក្សាន្ត មាន ជនជាតិកួយរស់នៅពីដើម កំណើត ចំនួន ០៦ ឃុំគឺ:

1. ឃុំព្រីងធំ
2. ឃុំទឹកក្រហម
3. ឃុំរំដោះស្រែ
4. ឃុំ យាង
5. ឃុំកន្ទួត
6. ឃុំស្រអែម

៣.១.៣ ការសិក្សាស្ថិតិភូមិដែលមានជនជាតិកួយ រស់នៅក្នុងភូមិសាស្ត្រស្រុក គូលែន

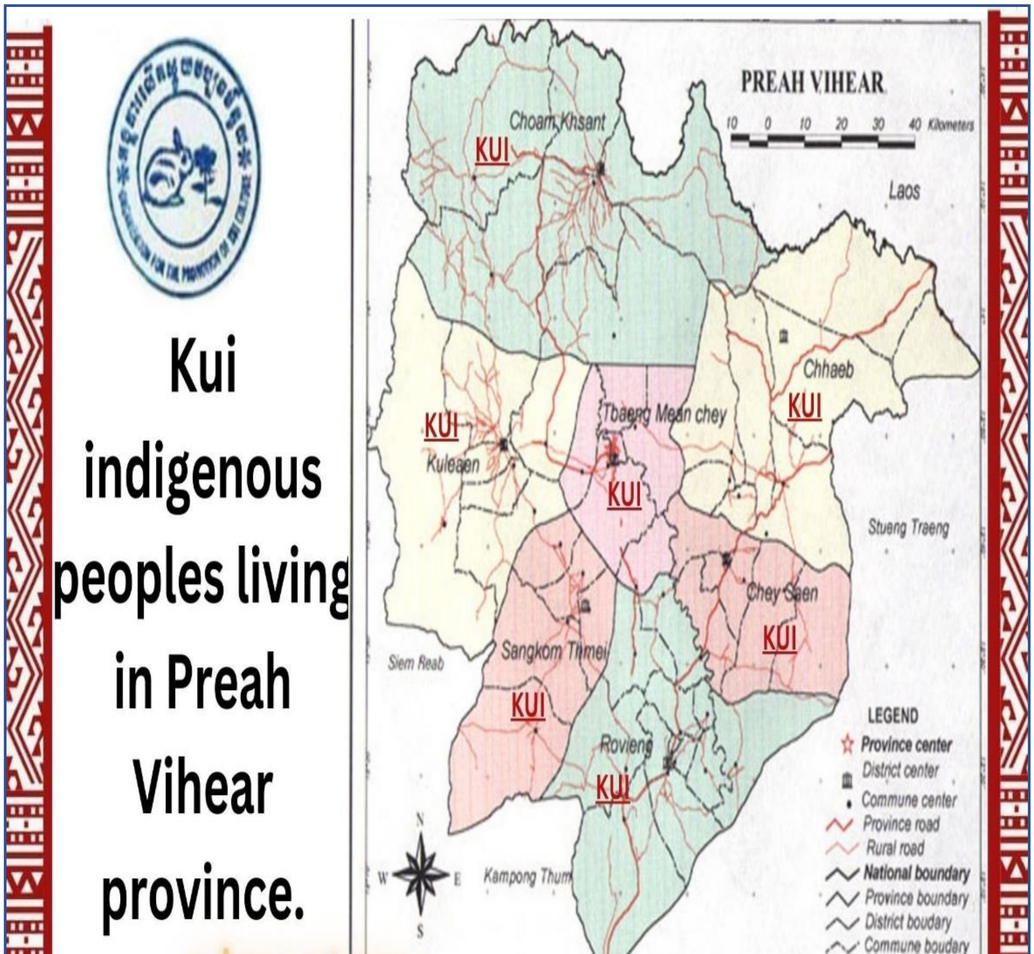

នៅក្នុងស្រុក គូលែន មាន ជនជាតិកួយរស់នៅពីដើម កំណើត និងយូរលង់មុនឆ្នាំ ចំនួន ០៤ ឃុំគឺះ

1. ឃុំគូលែនត្បូង
2. ឃុំត្បែងពីរ
3. ឃុំគូនលែនជើង
4. ឃុំស្រយ៉ង់

៣.១.៤ ការសិក្សាស្ថិតិភូមិដែលមានជនជាតិកួយ រស់នៅក្នុងភូមិសាស្ត្រស្រុក ត្បែងមានជ័យ

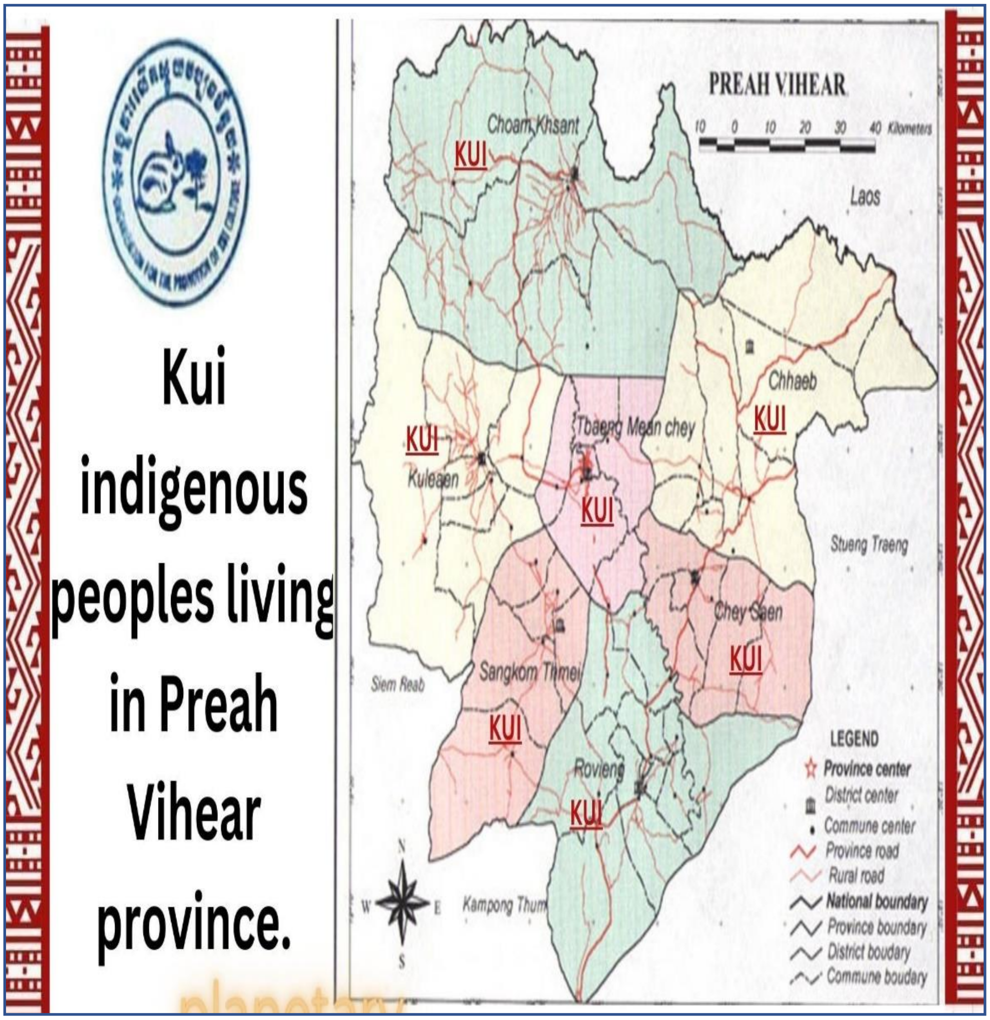

នៅក្នុងស្រុកត្បែងមានជ័យ មានជនជាតិកួយរស់នៅពីដើមកំណើត និងយូរលង់មកហើយ ចំនួន **០៤** ឃុំគឺ៖

1. ឃុំប្រមេរ មាន០៣ ភូមិ (ប្រមេ បុសធំ ស្រែព្រាង)
2. ឃុំពោធិ៍ មាន០១ ភូមិ (អូរកក់)
3. ឃុំឈានមុខ មាន០៣ ភូមិ (បាក់កាំ សេដ្ឋកិច្ច មហាផល)
4. ឃុំព្រះឃ្លាំង មាន០២ ភូមិ (ក្រាំងដូង អន្លង់ស្វាយ)

នៅក្នុងឃុំព្រះឃ្លាំងមានភូមិបូរាណចំនួន០៣គឺ (ភូមិអូបាក ភូមិសាមគ្គី និងភូមិដូង) ដែលមានពីសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម នៅរបបខ្មៅងងិត (៣ឆ្នាំ៨ខែ២០ថ្ងៃ កម្ពុជាប្រជាធិប្បតេយ្យ ភូមិទាំងនេះត្រូវបានប្រែក្លាយជាវាលពិឃាត (កន្លែងធ្វើទរុណកម្ម និងមនុស្សឃាតដ៍ឃោឃៅ) ដូច្នេះជនជាតិកួយត្រូវបានសម្លាប់ដោយរបបប៉ុលពត។

ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៨០មក ជនជាតិកួយបានទៅរស់នៅតាមភូមិផ្សេងៗទៀតក្នុងរូបភាពរកដីកសិកម្ម និងបំលាស់គ្រួសារ និងការរៀបចំគ្រួសាររបបដីសង្គមកិច្ច និងជំលៀសពីសង្គ្រាមផ្ទៃក្នុង។

៤. ព័ត៌មានជនជាតិគួយ

៤.១ អំពីជនជាតិគួយ

៤.១.១ តើជនជាតិគួយជានរណា? មកពីណា? មានអត្តសញ្ញាណដូចម្តេច?

ផ្អែកតាមការសិក្សាសិក្យាស្រាវបែបចូលរួមពីបញ្ញាជនគួយចាស់ជំនាន់មុន និងអ្នកដឹកនាំសហគមន៍ បានបញ្ជាក់ឲ្យដឹងថា ជនជាតិគួយមានភាសា មានវប្បធម៌ មានអត្តសញ្ញាណ មានប្រពៃណី និងមានជាតិពិន្ទុជាដើម ។ល។ មកទល់នឹងបច្ចុប្បន្នគឺនៅភាគខាងជើងប្រទេសកម្ពុជា។

៤.២. អត្ថន័យទូទៅអំពីជនជាតិគួយ

ពាក្យគួយផ្តើមចេញពីតួអក្សរដោយមានព្យញ្ជនៈ និងស្រៈដូចខាងក្រោម៖

ក៖ មានន័យថា: កកើត កសាង ការពារ ធ្វើឲ្យមានរូបរាង បង្កើតឡើង ចាប់ផ្តើមបង្កើត ជាដើម ។ល។ ហើយចាស់ៗបូរាណតែងពោលថា កឈ្នាង កវែក កឆ្នាំង កគ្រុស កជាលជាដើម ។ល។

បន្ថែមស្រៈ **អួ** (ួ) > **គួ** មានន័យថា រស់នៅ នៅរស់ មានវត្តមាន តាំងទីលំនៅ ។ល។

យ៖ ប្រហែលមកពីយាក់ សំដៅលើពាក្យស្ត្រីដែលគេចាត់ទុកថាជាអ្នកមានចំណេះដឹងក្នុងការផ្តល់ដំណឹង ផ្តល់ពត៌មានក្នុងការពឹងពាក់ ពុំនាក់អាស្រ័យ ពេលមានអាសន្ន ឬពេលមានតម្រូវការគឺគេទៅរកគាត់ដែលគេគោរពបំផុត។ ឧទាហរណ៍ប្រយោគ ឬឃ្លាជាភាសាគួយថា:

- ជាណាយាក់? (យាយ អញ្ជើញទៅណា?) ប្រើគួរសមចំពោះមនុស្សគួរគោរព
- យាក់ ចូវ ណែ អ្ដិត! (សុំអញ្ជើញយាយមកណេះបន្តិច) ពឹងឲ្យជួយមើលការខុសត្រូវ
- ចូវ ប៉ើរ យាក់ អន មីរ កន អ្ដិត! (មករកយាយជួយមើលកូនបន្តិច) ពេលមានធុរៈបន្ទាន់
- ទួង យាក់ មឺ អន! (ខ្លាចក្រែងយាយមិនអោយ) ការព្រួយបារម្ភចំណុចអវិជ្ជមាន

ដូច្នេះហើយ ពាក្យទាំងនេះបង្កើតបានទៅជា **គួយ** ដោយសារតែពាក្យថា **គួយ** នេះគឺបកប្រែជាភាសាខ្មែរថា " **មនុស្ស**" ដូច្នេះនៅពេលមានការផ្តល់និយមន័យពាក្យគួយ គឺជនជាតិគួយនិយាយពីមនុស្សនៅក្នុងលោក នៅក្នុងប្រទេស នៅក្នុងសហគមន៍ គឺពួកគេនិយាយថា**គួយ**។ ចំពោះពាក្យថា**អួយ?** គេប្រើសំដៅលើការនៅមានចម្ងល់ ឬពេលសួរពីអត្តសញ្ញាញមនុស្សប្រភេទណា។ បើនិយាយសំដៅលើជនជាតិគួយ គេនិយាយថា **គួយហែ** មានន័យថាមនុស្សយើង ឬគ្នាយើង ឬក្រុមយើង។ រីឯមនសុស្សដែលមិនមែនជាជនជាតិគួយគេហៅថា **បេកជ៉ង** មានន័យថាក្រុមមនុស្សមិនមែនជាជនជាតិគួយ អាចជាជនជាតិខ្មែរ ជនជាតិព្នង ជនជាតិចារាយជាដើម។ រីឯជនជាតិបរទេស គេហៅថាបារាំង។ រីឯអ្នក

ជំនួញគេហៅថា **ចិន** សំដៅលើអ្នកដូរនៅផ្សារ ឬលក់ដូរតាមតូប លក់ដូរតាមផ្ទះ ហើយពាក្យនេះមិនមែនសំដៅទៅជនជាតិចិនមកពីប្រទេសចិនទេ។

ដូច្នេះ **គួយ** មានន័យថា: ជាក្រុមកុលសម្ពន្ធ ឬក្រុមមនុស្សដំបូងគេដែលរស់នៅតាមតំបន់ក្បែរព្រៃ និងក្បែរព្រៃភ្នំ ដែលអាស្រ័យជីវិតរស់នៅក្បែរព្រៃដែលមានសត្វទៅតាមស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រ ដែលប្រែជាភាសាបាលីមានន័យថាមនុស្ស (មនុស្ស) ប្រែជាភាសាថៃមានន័យថាប្រឆាកន (ประชากร) ជាភាសាវៀតណាមមានន័យថាម៉កង៉ឿយ (Mọi người) ភាសាឡាវមានន័យថាឃុន (ຄົນ) ជាភាសាភូមាមានន័យថាលូតយ៉េ (လူတွေ) ជាភាសាអង់គ្លេសមានន័យថាភីភឹល(People)ឬយូមែនHuman។

៥. ប្រវត្តិពាក់ព័ន្ធជនជាតិគួយ និងភូមិសាស្ត្រពីបុរាណ និងបច្ចុប្បន្ន

តើជនជាតិគួយជានរណា? ជនជាតិគួយគឺជាប្រភេទមនុស្សដែលចូលចិត្តរស់នៅក្នុងតំបន់ដែលនៅក្បែរព្រៃទាំងព្រៃស្រោង ពាក់កណ្តាលស្រោង និងព្រៃរបោះដែលមានលក្ខណៈ និងការរស់នៅជាមួយសត្វចិញ្ចឹម និងសត្វធម្មជាតិដែលអំណោយផល ហើយបរបាញ់សត្វព្រៃធ្វើជាអាហារ។

តើជនជាតិគួយជាអ្វី? តាមប្រសាសន៍លោកតា **ហង្ស យន** ដែលជាបញ្ញាជនគួយ និងជាមេដឹកនាំក្នុងជួរអង្គភាពរដ្ឋក្រោយសម័យអាណានិគមបារាំងបានលើកឡើងថា ជនជាតិគួយរស់នៅប៉ែកខាងជើងទឹកដីជ្រោយចង្វា (ភូមិសាស្ត្រទឹកដីរវាងទន្លេសាប និងទន្លេមេគង្គពីភ្នំពេញទៅព្រំដែនភ្នំដងរែក (គាត់ថាសម័យពីដើមគួយហៅថាដូចនេះ)។ គាត់បញ្ជាក់បន្ថែមថា: ជនជាតិ**គួយ**ពីដើមពូកែ មានទំនាក់ទំនងជាមួយខ្មែរ សៀម និងឡាវ ហើយជាជនជាតិដែលស្រឡាញ់ព្រៃភ្នំ និងចូលចិត្តរស់នៅបែបធម្មជាតិ ប្រតិបត្តិសាសនាដូនតា និងគោរពអ្នកតាចាស់ស្រុក។

តើជនជាតិគួយមានប្រភពមកពីណា? តាមការស្រាវជ្រាវ ជនជាតិ**គួយ** រស់នៅ និងមានកំណើតដ៏យូរលង់មកហើយ ដែលចូលចិត្តរស់នៅលាក់ខ្លួនក្បែរព្រៃ និងក្បែរភ្នំ សម្ងំសាងសង់លំនៅដ្ឋាន ធ្វើកសិកម្មប្រពៃណីជាដើម។ ជនជាតិគួយជាក្រុមកុលសម្ពន្ធដើមកំណើតដូចជនជាតិផ្សេងៗទៀតដែរមុនឈានដល់ការថយចុះ។ តាមការស្រាវជ្រាវ ជនជាតិគួយក៏មាននៅប្រទេសឥណ្ឌាទំនងជាមានកត្តាជំរុញឲ្យជនជាតិគួយមួយចំនួន សម្រេចរស់នៅដោយបំលាស់ពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយទៀត។ បន្ទាប់មកជនជាតិគួយបានចលនារស់នៅក្នុងទឹកដីសុវណ្ណភូមិ ជាមួយជនជាតិមន ជនជាតិសៀម និងជនជាតិខ្មែរ ហើយបានផ្សារភ្ជាប់ឈាមជ័រជាមួយគ្នាបង្កើតបានជនជាតិមួយដែលភាសាគួយហៅថា ម៉ង ឬម័ង មានន័យថាអ្នកទាំងអស់គ្នា អ្នករាលគ្នា (សំដៅលើក្រុមមកពីប្រភពផ្សេងគ្នា)។ ដោយមានភាសាស្រដៀងគ្នានឹងជនជាតិដើមផ្សេងៗទៀត។ នៅវេជ្ជកាលមួយដែលប្រទេសលើ

ពិភពលោកមិនទាន់សំបូរបែប ជនជាតិកួយស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងដោយប្រទេសជិតខាង ដែលប្រទេសជិតខាងនោះបានគ្រប់គ្រង ដែលកួយតែងតែនាំសួយសារ (គ្រឿងចំបាំង សាស្ត្រាវុធ ក្បួន វិជ្ជាសិល្បៈផ្សេងៗជួយស្ដេចផងដែរ។ ក្រោយមកស្ដេចជំនាន់ពីបូរាណបានកោះហៅអ្នកដឹកនាំផ្សេងៗតាមប្រទេសតូចៗទាំងអស់ទៅជួបជុំគ្នា ដោយសារតែស្ដេចចក្រព័ត្រនៃមហាអំណាចភាពចាស់ជរា និងនឿយហត់ក្នុងការគ្រប់គ្រង ស្ដេចអង់នេះបានសាកសួរទៅកាន់អ្នកដឹកនាំផ្សេងៗទៀតថា: តើអ្នកដឹកនាំតាមជនជាតិណាខ្លះដែលចង់បានឯករាជ្យ និងចង់បានការរស់នៅ និងការគ្រប់គ្រងដោយសាសន៍ខ្លួនឯង? អ្នកដឹកនាំតាមជនជាតិបានទទួលយកចំណង់ចំណូលចិត្តរៀងៗខ្លួនដូចជា: ក្រុមជនជាតិកួយបានជ្រើសរើសយកដី ព្រៃ ព្រៃភ្នំ និងសត្វជាដែនដីគ្រប់គ្រង (ការនិទានរឿងដោយលោកអ៊ុម្នាក់ជាជនជាតិកួយនៅភូមិប៉ាលហាល)។

៥.១ អំពីជនជាតិកួយនៅតំបន់អាស៊ី

យោងតាមការសិក្សាស្រាវជ្រាវផ្ដើមចេញពីការនិទានរឿងដោយចាស់ទុំបញ្ជាក់ថា ជនជាតិកួយបានបំបែកខ្លួនចេញពី **ក្រុមមន** មករស់នៅតាមដងទន្លេមេគង្គដែលមានព្រៃ មានភ្នំ មានសត្វ ក្នុងដែនដីមួយកាលពីសម័យបូរាណ ហើយមានប្រវត្តិកសាងបដែនដីរបស់ខ្លួននៅចន្លោះភាគខាងជើងប្រទេសកម្ពុជា ខាងកើតប្រទេសថៃ និងខាងលិចប្រទេសឡាវ។ ភាគច្រើនជនជាតិកួយមានរស់នៅតាមតំបន់ភូមិសាស្ត្រដែលមានប្រសាទតូចធំ) ដោយមានតំបន់ជំនឿជាច្រើនពាក់ព័ន្ធទៅជនជាតិកួយ។ ក្រោយមកជនជាតិកួយបានស្ថិតក្នុងដែនដីដែលគ្រប់គ្រងដោយអាណាចក្រខ្មែរដោយបានចូលរួមកសាងប្រាសាទធំៗជាច្រើនដូចជា: ប្រាសាទអង្គរវត្ត ប្រាសាទព្រះវិហារ ប្រាសាទកោះកេរ្តិ៍ ប្រាសាទព្រះខ័ណ្ឌ និងប្រាសាទសំបូរព្រៃគុប។ល។ ក្រៅពីនេះនៅមានប្រសាទតូចៗជាច្រើនទៀតដែលជនជាតិកួយបានចូលរួមកសាង។ ភស្តុតាងជាក់ស្ដែងបានបញ្ជាក់ត្រង់ថាទីណាមានប្រសាទទីនោះមានភូមិដែលមានជនជាតិកួយរស់នៅមុនគេ ដូចជាក្បែរប្រាសាទព្រះវិហារគឺមានភូមិសាអែមចា កន្ទួត និងភូមិដែលមានជនជាតិកួយរស់នៅមុនឆ្នាំ២០០០។ នៅទឹកដីខេត្តព្រះវិហារ មុនឆ្នាំ១៩៩០ គឺមានជនជាតិកួយភាគច្រើនបានរស់នៅនៅតាមភូមិនិយាយតែភាសាកួយ ក្រោយឆ្នាំ១៩៩០ ក្រោយសង្គ្រាមស៊ីវិលបានបញ្ចប់ជនជាតិកួយមានសិទ្ធិសេរីភាព និងសុខសន្តិភាព ដោយបានជួបជុំគ្រួសារប្រកបរបរកសិកម្មតាមចំណោះដឹង និងប្រពៃណីនៅតាមភូមិ ឃុំ ស្រុកផ្សេងលក្ខណៈរាយប៉ាយ និងផ្តុំគ្នានៅតាមភូមិផ្សេងៗ។ ចាប់ពីឆ្នាំ២០០០មកបន្ទាប់ពីសន្តិភាពពេញលេញ និងមានការអភិវឌ្ឍន៍ ជនជាតិខ្មែរ និងជនជាតិកួយបានទំនាក់ទំនង និងរស់លាយគ្នា ផ្សារភ្ជាប់ជាសហគមន៍ជាមួយគ្នាក្នុងភូមិ ក្នុងឃុំ ក្នុងស្រុក និងក្នុងខេត្ត។

ក្រៅពីជនជាតិកួយនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជនជាតិកួយកួយមានដែនដីនៅស្ថិតនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រថៃ និងមួយចំនួនទៀតស្ថិតក្នុងដែនដីសាធារណៈប្រជាមានិតឡាវ។ នៅក្នុងស្ថានីយ៍បុរេប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ ជនជាតិកួយក៏មានរាជធានីមុនគេគឺនៅរាជធានីម្លូព្រៃ ជាស្ថានីយ៍ម្លូព្រៃដែលជនជាតិកួយធ្វើសម្ភារៈប្រើប្រាស់ពីឆ្អឹងសត្វ និងក្រោយមកជនជាតិកួយចេះជាន់សន្លងស្លដែក ក្រោយមកជនជាតិកួយចេះដុតដែកដំដែកធ្វើសំភារៈ ក្រោយមកបានកែច្នៃវត្ថុធាតុដើមជាសំភារៈ។

៦.ពហុភាសាកួយ និងសំនៀងតាមតំបន់

៦.១ តារាងពាក្យកួយបកប្រែជាភាសាខ្មែរ និង អង់គ្លេស

ចាក់ផន់កួយ = Human Body = ខ្លួនប្រាណរបស់មនុស្ស (ភាសាកួយសំនៀងអ្វ៊)								
ចាក់ហិនកួយ = Human Body = ខ្លួនប្រាណមនុស្ស (ភាសាកួយសំនៀងអ្រ៊ី)								
ភាសាអង់គ្លេស	ភាសាខ្មែរ	ភាសាកួយសំនៀ អ្វ៊	ភាសាកួយសំនៀង អ្រ៊ី					
			សម្រេចយកពាក្យ	ភូមិបង្កើនផល	ភូមិអណ្តាស	ភូមិចង្ហូរខ្នា	ភូមិកូនក្អែក	ភូមិវាលវែង
Head	ក្បាល	ប៉្លូ	ប្លើ	ប្លើ	ប្លើ	ប្លើ	ប្លើ	ប្លើ
Hair	សក់	សក់	សុកប្លើ	សុកប្លើ	សុកប្លើ	សុក	សុក	សុក
Eye	ភ្នែក	មាត់	ម៉ាទ់	ម៉ាទ	ម៉ាទ់	ម៉ាទ់	ម៉ាទ់	ម៉ាទ់
Nose	ច្រមុះ	មុះ	មុស	មុស	មុស	មុស	មុះ	មុះ
Mouth	មាត់	ត្នោស	ត្នូស	ត្នូស	ត្នូស	ត្នូស	ត្នូស	ត្នូស
Ear	ត្រចៀក	ក្តោរ	ឡាក្តូរ	ឡាក្តូរ	ស្លាក្តូរ	ស្លាក្តូរ	ឡាក្តូរ	ឡាក្តូ
Neck	ក	ត្កុង	ត្កុង	ត្កុង	ត្កុង	ត្កុង	ត្កុង	ត្កុង
Elbow	កែងដៃ	កែងតី	កែងតី	កែងតៃ	កែងតី	កែងតី	កែងតី	កែងតី
Arm	ដៃ	តី	តី	តៃ	តី	តី	តី	តី
Hand	ប្រអប់ដៃ	កម្ប៉ក់តី	ផ្អាប់តី	ប្រអាប់តៃ	ផ្អាប់តី	ផ្អាប់តី	ផ្អាប់តី	ផ្អាប់តី
Finger	ម្រាមដៃ	ក្រដយតី	ក្រញ៉ាមតី	ម្រាមតៃ	ក្រញ៉ាមតី	ក្រញ៉ាមតី	ក្រញ៉ាមតី	ក្រញ៉ាមតី
Thumb	មេដៃ	ត្រកឹមតី	ត្កឹមតី	ត្កឹមតៃ	ត្កឹមតី	ក្ដឹមតី	ត្កុមតី	ត្កឹមតី
Thigh	ភ្លៅ	លូ	លូ	លូ	លូ	លូ	លូ	លូ
	កំភួនជើង	ជង្កង់	ជង្គង់	ជង្គង់	ជង្គង់	ជង្គង់	ចង្កង់	ចង្កង់

Foot	ប្រអប់ជើង	កម្បក់អ៊្ទឹង	ក្រង់អ្សឹង	ប្រអប់អ្សឹង	ក្រង់អ្សឹង	ក្រង់ជ្សឹង	កន្ទើលយើង	ផ្កាប់អ្សឹង់
Knee	ក្បាលជង្គង់	ប៉្លត្រកោល	ប្លើគ្គូល	ប្លើគ្គូល	ប្លើគ្គូល	ប្លើគ្គូល	ប្លើគ្គូល	ប្លើគ្គូល
Palm	បាតដៃ	ត្លាងតី	ត្លាងតី	បាតតៃ	ត្លាងតី	ត្លាងតី	ត្លាងតី	ត្លាងតី
Soles	បាតជើង	ត្លាងអ៊្ទឹង	ត្លាងអ្សឹង	បាតអ្សឹង	ត្លាងអ្សឹង	ក្លាងជ្សឹង	ត្លាងអ្សឹង	ត្លាងអ្សឹង់
Foot	ជើង	អ៊្ទឹង	អ្សឹង	អ្សឹង	អ្សឹង	ជ្សឹង	យ្សឹង	អ្សឹង់
	មេជើង	ត្រកឹមអ៊្ទឹង	ត្តឹមអ្សឹង	ត្តឹមអ្សឹង	ត្តឹមអ្សឹង	ក្តឹមជ្សឹង	ត្តឹមអ្សឹង	ត្តឹមអ្សឹង់
Belly	ពោះ	ពុង	ពុង	ពុង	ពុង	ពុង	ពុង	ពុង
Pregnancy	ពោះធំ (មានផ្ទៃពោះ)	ពុងពឹត	ពុងពឹត	ពុងពឹត	ពុងពឹត	ពុងពឹត	ពុងពឹត	ពុពឹត
Hip	ត្រគៀក	ឡាត្រពែល	ត្កាគ	ត្កាក	ត្រកាគ	ត្កាគ	ត្រកាគ	ត្រកាគ
Cheek	ថ្ពាល់	ត្របាំ	ត្បាំ	ត្បាំ	ត្បាំ	កាំព្លៀង	ត្បាំ	ត្បាំ
Teeth	ធ្មេញ	ក្នែង	ក្នែង	ក្នែង	ក្នែង	ក្នែង	ក្នែង	ក្នែង
Lip	បបូរមាត់	ពារត្រនោស	ពពីត្នួស	ពពីរត្នួស	ពពីត្នួស	ប៉ាពីត្នួស	ពពីត្នួស	ពពីត្នួស
Waist	ចង្កេះ	ហ្វែគង	អ្កេង	អ្កេង	អ្កេង	អ្កេង	អង្កេង	អង្កេកង
Breast	ដោះ	តោះ	តុះ	តុះ	តុះ	តុះ	តុះ	តុះ
Shoulder	ស្មា	ឡាំបាក	ឡាំប៉ាក	ឡាំប៉ាក	ល្បាក	ឡាំប៉ាក	ឡាំប៉ាក	ល្បាក-បាក
Back	ខ្នង	គូក	ក្រង់	ក្រង់	ក្រង់	ក្រង់	ក្រង់	ក្រង់
Forehead	ថ្ងាស	តឹងហាស	ថ្ងាស	ថ្ងាស	ថ្ងាស	អ៊្ទឹម	ថ្ងាស	ថ្ងាស

គ្រួសារ = Family = គ្រួសារ (ភាសាកួយសំនៀង អ៊្វ)

គ្រួសារ = Family = គ្រួសារ (ភាសាកួយសំនៀង អ្រ៊ើ)

ជាភាសាអង់គ្លេស	ភាសាខ្មែរ	ភាសាកួយសំនៀងអ៊្វ	ភាសាកួយសំនៀង អ្រ៊ើ					
			សម្រេចយកពាក្យ	ភូមិបង្កើនផល	ភូមិអណ្តាស	ភូមិចង្ហូរខ្នា	ភូមិកូនក្អែក	ភូមិវាលវែង
Aunt	ម្តាយមីង	ម៉ែកេក	ណាំក្រប៉ៃ	ណាំគីក	ណាំក្រប៉ៃ	ណាំក្របៃ	ណាំក្រប៉ៃ	ណាំក្រប៉ៃ
Aunt	អ៊ំស្រី	ម៉ែក្រេង	អ្វាស់ក្រប៉ៃ	អ្វាស់ត្រប៉ៃ	អ្វាស់ក្រប៉ៃ	អ្វាស់គ្រប៉ៃ	អ្វាស់ក្រប៉ៃ	អ្វាស់ក្រប៉ៃ
Uncle	ពូ	ឱកេក	ណាំ	ណាំ	ណាំកន្ទ្រូល	ណាំកន្ទ្រូស	ណាំ	ណាំ

Uncle	អ៊ំប្រុស	ឪក្រេង	អ្វាស់កន្ទ្រួស	អ្វាស់កន្ទ្រួស	អ្វាស់កន្ទ្រួស	អ្វាស់កន្ទ្រួស	អ្វាស់កន្ទ្រួស	អ្វាស់កន្ទ្រួស
	បង	សាយ	យ៉ាយ	យ៉ាយ	យ៉ាយ	យ៉ាយ	យ៉ាយ	យ៉ាយ
	ប្អូន	សែម	សែម	សែម	សែម	សែម	សែម	សែម
Husband	ប្តី	ក្បាក	ក្បាក	ក្បាក	ក្បាក	ក្បាក	ក្បាក	ក្បាក
Wife	ប្រពន្ធ	កន្តែល	កន្តែល	កន្តែល	កន្តែល	កន្តែល	កន្តែល	កន្តែល
Grand Mother	យាយ	យ៉ាក់	យ៉ាគ់	យ៉ាក់	យ៉ាគ់	យ៉ាគ់	យ៉ាគ់	យ៉ាគ់
Grand Father	តា	ចួស	ចួស	ចួស	ចួស	ចួស	ចួស	ចួស
We	យើង	ហៃ	ហៃ	ហៃ	ហៃ	ហៃ	ហៃ	ហៃ
I/Me	ខ្ញុំ	សោល/កឺ	ក	កៅ	ក	កៅ	ក	ក
Girl/Woman	ស្រី	ក្រប៉ៃ	ក្រប៉ៃ	ក្រប៉ៃ	កប៉ៃ	ក្រប៉ៃ	ក្រប៉ៃ	ក្រប៉ៃ
Boy/Man	ប្រុស	កន្ទ្រោស	កន្ទួស	កន្ទ្រួស	កន្ទ្រួស	កន្ទ្រួស	កន្ទ្រួស	កន្ទ្រួស
Nephew	ក្មួយ	ក្មន/កនក្មន	ក្មន	ក្មន	ក្មន	ក្មន	ក្មន	ក្មន
Grandchildren	ចៅ	ចៅ	ចៅ	ចៅ	ចៅ	ចៅ	ចៅ	ចៅ
Children	កូន	កន	កន	កន	កន	កន	កន	កន
Our father	ឪពុកយើង	ឪហៃ	កូញហៃ	កូញហៃ	កូញហៃ	កូញហៃ	កោញហៃ	កោញហៃ
Sister-in-law	ប្អូនថ្លៃស្រី	សែមតាឡៃបក្រប៉ៃ	សែមថ្លៃក្រប៉ៃ	សែមថ្លៃក្រប៉ៃ	សែមថ្លៃក្រប៉ៃ	សែមថ្លៃក្រប៉ៃ	សែមថ្លៃក្រប៉ៃ	សែមថ្លៃក្រប៉ៃ
Brother-in-law	ប្អូនថ្លៃប្រុស	សែមតាឡៃបកន្ទ្រោស	សែមថ្លៃកន្ទ្រួស	សែមថ្លៃកន្ទ្រួស	សែមថ្លៃកន្ទ្រួស	សែមថ្លៃកន្ទ្រួស	សែមថ្លៃកន្ទ្រួស	សែមថ្លៃកន្ទ្រួស
Sister-in-law	បងថ្លៃស្រី	សាយតាឡៃបក្រប៉ៃ	សាយថ្លៃក្រប៉ៃ	សាយថ្លៃក្រប៉ៃ	សាយថ្លៃក្រប៉ៃ	សាយថ្លៃក្រប៉ៃ	សាយថ្លៃក្រប៉ៃ	សាយថ្លៃក្រប៉ៃ
Brother-in-law	បងថ្លៃប្រុស	សាយតាឡៃបកន្ទ្រោស	សាយថ្លៃកន្ទ្រួស	សាយថ្លៃកន្ទ្រួស	សាយថ្លៃកន្ទ្រួស	សាយថ្លៃកន្ទ្រួស	សាយថ្លៃកន្ទ្រួស	សាយថ្លៃកន្ទ្រួស
Baby	កូនង៉ែត	កនង៉ា	កនង៉ា	កនង៉ា	កនង៉ារ	កនង៉ា	កនង៉ា	កនង៉ា
Small children	កូនតូច	កនតិ	កនកគីក	កនគីក	កនកីក	កនកីក	កនកីក	កនកឹក
Older children	កូនធំ	កនពីត	កនពីត	កូនពីត	កូនពីត	កនពីត	កនពីត	កនពីត
Children	កូនក្មេង	កនក្មែន	កនក្មែន	កនក្មែន	កនក្មែន	កនក្មែន	កនក្មែន	កនក្មែន

Son-in-law/ Daughter in law	កូនប្រសារ	កនព្វេម	កនប្រសារ	កនប៉សារ	កនប្រសារ	កនប្រសា	កនប្រសារ	កនប្រសារ
Mother-in-law	ម៉ែក្មេក	ម្ដិក្មេក	មេកចកាន់	ម្ដេកក្យាកកាន់	មេកចកាន់	ម៉េកចកាន់	មេត	មេក
Father-in-law	ឪពុកក្មេក	ឪក្មេក	កូញចកាន់	កូញក្យាកកាន់	កូញចកាន់	កូញចកាន់	កូញចកាន់	កោញកាន់
Sister-in-law	បងថ្លៃស្រី	អើយ	សាយថ្លៃក្រប៉ៃ	សាយថ្លៃក្រប៉ៃ	សាយថ្លៃក្រប៉ៃ	សាយថ្លៃក្រប៉ៃ	សាយថ្លៃក្រប៉ៃ	សាយថ្លៃក្រប៉ៃ
Brother-in-law	បងថ្លៃប្រុស	អង់	សាយថ្លៃកន្ទ្រស	សាយថ្លៃកន្ទ្រស	សាយថ្លៃកន្ទ្រស	សាយថ្លៃកន្ទ្រស	សាយថ្លៃកន្ទ្រស	សាយថ្លៃកន្ទ្រស
People	មនុស្ស	កួយ	កួយ	កួយ	កួយ	កួយ	កួយ	កួយ

ចន្ទ័រៗហៃរ័ = Things we do = អ្វីៗដែលយើងធ្វើ (ភាសាកួយសំនៀង អ្ន័)

ចំរើៗដេលហៃរ៉ = Things we do = អ្វីៗដែលយើងធ្វើ (ភាសាកួយសំនៀង ម្រើ)

ជាភាសាអង់គ្លេស	ភាសាខ្មែរ	ភាសាកួយអ្ន័	ភាសាកួយ ម្រើ					
			សម្រេចយកពាក្យ	ភូមិបង្កើនផល	ភូមិអណ្ដាស	ភូមិចង្ហួរខ្នា	ភូមិកូនក្អែក	ភូមិវាលវែង
To eat	បរិភោគបាយ/ហូបបាយ	ចាដយ	ចាដោយ	ចាដោយ	ចាដោយ	ចាដោយ	ចាដោយ	ចាដោយ
To drink	ផឹកទឹក	ង៉ចដាក	ង៉ចដាក	ង៉ចដាក	ង៉ចដាក	ង៉ចដាក	ង៉ចដាក	ង៉ចដាក
To Sleep	គេង	បិច	បិច	បិច	បិច	បិច	បិច	បិច
To cry	យំ	ញ៉ាម	ញ៉ាម	ញ៉ាម	ញ៉ាម	ញ៉ាម	ញ៉ាម	ញ៉ាម
To smile	ញញឹម	ញញឹម	ញញឹម	ញញឹម	ញញឹម	ញញឹម	ញញឹម	ញញឹម
To read	អាន	អាន	អាន	អាន	អាន	អាន	អាន	អាន
To write	សរសេរ	សសេរ	សស៊ីរ	សស៊ីរ	សស៊ីល	សរសេរ	សរសេរ	សសេរ
To wash clothes	បោកខោអាវ	បោកខោអាវ	បូកខូអាវ	បូកខូអាវ	បូកខូអាវ	បូកខូអាវ	បូកខូអាវ	បូកខូអាវ
To breastfeed	បៅ	ញិម	មឹម	មឹម	មុំ	មុម	មំ	មំ
To sleep in hammock	ដេកក្នុងអង្រឹង	បិចឡឹងរយោល	បិចរយោល	បិចណុងយោល	បិចក្នុងរយោល	បិចរំយោល	បិចរយោល	បិចរយោល
To mend	ប៉ះ	មាល់	ប៉ះ	ពា៉	ប៉ះ	ប៉ះ	ប៉ះ	ប៉ះ
To sew	កាត់ដេរ	កាត់ដេរ	កាត់ឌី	កាត់ឌី	កាត់ឌី	កាត់ឌី	កាត់ឌី	កាត់ឌី

To dance	រាំ	រាំ	រុំ	រុំ	រាំ	រុំ	រុំ	រាំ
To run	រត់	បោល	ប្រោញ (បូល)	ប្រោញ	ប្រោញ (បូល)	ប្រោញ	បូល	បូល
To bathe	ងូតទឹក	ប៉ើយដាក	ប៉ីយដាក	ប៉ីយដាក	ប៉ើយដាក	ប៉ើយដាក	បើយដាក	ប៉ីយដាក
To pump water	សប់ទឹក	សប់ដាក	ប្រហុកដាក	សុប់ដាក	ប្រហុកដាក	ស្រុកដាក	ស្រុកដាក	ស្រុកដាក
To walk	ដើរ	ប៉ក	រឹច	ពើក	រឹច	រឹច	រឹច	រឹច
To stand	ឈរ	ត្បឹង	ត្បឹង	ត្បឹង	ក្បឹង	ត្បឹង	ត្រយឹង	ត្រយឹង
To sit	អង្គុយ	ត្ចូវ	ត្ចូវ	ត្គាវ	ត្ចូវ	ត្ចូវ	ត្ចូវ	ត្ចូវ
To laugh	សើច	ក្ទាំង	ក្យាំង	ក្យាំង	ក្យាំង	ក្យាំង	ក្យាំង	ក្យាំង
Touch	ស្ទាប/ប៉ះ	ចួច	ស្ទាព/ប៉ះ	ស្ទាព/ប៉ា	ស្ទាព/ប៉ះ	ស្ទាព/ប៉ះ	ស្ទាព/ប៉ះ	ស្ទាព/ប៉ះ
	ជញ្ជាត់ត្រី	ញ្ជើតកា	អញ្ជាត់ការ	អញ្ជាត់ការ	អញ្ជាត់កា	អញ្ជាត់ការ	អញ្ជាត៉ការ	ការ
	រុតត្រី	រឹតកា	រឹតការ	រឹតកា	រឹតកា	រឹតការ	រឹតការ	ពឹកា
Brush your teeth	លុបមុខ/ដុសធ្មេញ	ចាស្មាញ	ស្លួស្មាញ់/ដេះក្មែង	ស្លួស្មាញ/ដេះក្មែង	ស្លួស្មាញ/ដេះក្មែង	ស្លួស្មាញ់/ដេះក្មែង	ស្លួស្មាញ់/ដេះក្មែង	ស្លួស្មាញ់/ដេះក្មែង
Trail	ផ្លូវ	ក្រណា	ក្នា	ក្នា	ក្នា	ក្នា	កាណា	ក្នា
Easy	ស្រួល/ងាយស្រួល	ច្បប	ថ្មើប	ថ្មើប	ថ្មើប	ថ្មើប	ថ្មើប	ថ្មើប
	ផ្អែត	ផ្សៀ	ផ្សៀ	ផ្សៀ	ផ្សៀ	ផ្សៀ	ផ្សៀ	ផ្សៀ
Hungry	ឃ្លាន	ពាស	ព្យាស់	ព្យាស់	ព៉្យាស់	ព្យាស	ព្យាស់	ព៉្យាស់
Under	ក្រោម	ក្តប	ក្តើប	ក្តើប	ក្តើប	ក្តើប	ក្តើប	ក្តើប
On	លើ	ប៉ង	ប៉ើង	ប៉ើង	ប៉ើង	ប៉ើង	ប៉ើង	ប៉ើង
Deep	ជ្រៅ	ន្រ្ទួ	អន្រ្ទួ	ន្រ្ទួ	អន្រ្ទួ	អន្រ្ទួ	អន្រ្ទួ	អន្រ្ទួ
Shallow	រាក់	ន្តល់	អន្តើរ	អន្តើរ	អន្តើលរ	អន្តើ	អន់តើ	អន់តើ
Divorce	លែង(ប្តី/ប្រពន្ធ)	ផ្តាស	ប្តះ(ក្យាក,កន្តែល)	ប្តះ(ក្យាក,កន្តែល)	ប្តះ,ក្យាក,កន្តែល	ប្តះ,ក្យាក,កន្តែល	ប្តះ,ក្យាក,កន្តែល	ប្តះ,ក្យាក,កន្តែល
Sleeping	ដេកលក់	បិចល្ងៀត	បិចល្វែត	បិចល្វែត	បិចល្វែត	បិចល្វែត	បិចល្វែត	បិចល្វែត
Speak	និយាយ	ផ្ទុង	ច្រោយ/ម្យាយ	ម្យាយ	ច្រោយ	ច្រោយ/ម្យាយ	ច្រោយ	ច្រោយ
Know	ចេះ	ជៀង	ក្ងែន	ក្ងែន	ក្ងែន	ក្ងែន	ក្ងែន	ក្ងែន
Previous	មុន	ញោង	ញ្ជួង	ញ្ជួង	ញ្ជួង	ញ្ជួង	ញ្ជួង	ញ្ជួង

Eat	ហូប	ចា	ចារ	ចា	ចា	ចា	ចារ	ចារ
Wrong	ខុស	លួស	លស	លស	លស	លស	លស	លស
Right	ត្រូវ	ក្រែ	ក្រែ	ក្រែ	ក្រែ	ក្រែ	ក្រែ	ក្រែ
Look/See	មើល	មី	មែ	មែ	មែ	មែ	មែ	មែ
What	អ្វី/ស្អី	ន្ទ័រ	ន្ទ្រី/ចំរើ	ន្ទ្រី/ចំរើ	ន្ទ្រើ/ចំរើ	អន្ទ្រើ	ចំរើ	ចំរើ
See	គន់	ត្មោយ	ត្វង់	ត្វង់	ត្វង់	គ៉យ	ត្វង់	ត្វង់
Fishing	ស្ទូចត្រី	ត្បាស់កា	ត្បុះការ	ត្បុះការ	ត្បុះការ	ត្បុះការ	ត្បុះការ	ត្បុះការ
Go	ទៅ	ចៀ	ចី	ជី	ចី	ចី	ចី	ជី
Come	មក	ចូវ	ប៉ើក/ចៅ	ចៅ	ប៉ើក	ប៉ើក	ប៉ើក	ប៉ើក
Tired	ហត់	អឺះ	អេះ/អឺស	អឺស	អេះ	អឺស	អេះ	អេះ
Want	ចង់	ស្មៀរ	ស្មៀ/ហ្យេល	ស្មៀ	ស្មៀ	ស្មៀ	ហ្យេល	ហ្យេល
Get	បាន	បឺន	ប៉ឺន	ប៉ឺន	ប៉ឺន	ប៉ឺន	ប៉ឺន	ប៉ឺន
Take	យក	អ៊ែល	អ៊ែល	អ៊ែល	អ៊ែល	អ៊ែល	អ៊ែល	អ៊ែល
Up	ឡើង	សោះ	សោះ	សោះ	សោះ	សោះ	សោះ	សោះ
Down	ចុះ	សែង	សែង	សែង	សែង	សែង	សែង	សែង
Heavy	ធ្ងន់	ន្តង់	អន្តង់	អ្តង់	អន្តង់	អន្តង់	អន្តង់	អន្តង់
Mild penalty	ស្រាល	ន្ទាល	ហ្យាល/ង្ហាល	ង្ហាល	អ្ហាល	អន្ទាល	ហ្យាល	ហ្យាល
Catch	ចាប់	កប	កោប	កោប	កោប	កោប	កោប	កោប
Release	លែង (គោ/ក្របី)	ប្រោស	ប្រូស(ន្ទ្រក់) ត្រៀក	ប្រូស (ន្ទ្រក់) ត្រៀក	ប្រូស(អន្ទ្រក/ត្រៀក)	ប្រូស	ប្រូស (អន្ទ្រក/ ត្រៀក)	ប្រូសត្រៀក
Well	អណ្តូង	ម្យោះ	ម្យោះ	ម្យោះ	ម្យោះ	ម្យោះ	ម្យោះ	ម្យោះ

ចន្ទ័រៗហៃហចូតពាក់ = Things we wear = អ្វីៗយើងស្លៀកពាក់ (ភាសាកួយសំនៀងអ្វ័)

ចំរើហៃហចូត/ព៉ាក់ = Things we wear = អ្វីៗយើងស្លៀកពាក់ (ភាសាកួយកួយសំនៀង អ្ទ្រើ)

ជាភាសាអង់គ្លេស	ភាសាខ្មែរ	ភាសាកួយសំនៀងអ្វ័	ភាសាកួយសំនៀង អ្ទ្រើ					
			សម្រេចយកពាក្យ	ភូមិបង្កើនផល	ភូមិអណ្តាស	ភូមិចង្ហូរខ្នា	ភូមិកូនក្អែក	ភូមិវាលវែង
Shirt/blouse	អាវ	អាវ	អាវ	អាវ	អាវ	អាវ	អាវ	អាវ
pants	ខោ	ខោ	ខូ	ខូ	ខូ	ខូ	ខូ	ខូ
Pocket	ហោប៉ាវ	ក្បៀអាវ	ថង់អាវ/ កប៉ាវ	កប៉ាវ	កប៉ៅ	ថង់អាវ	ថងអាវ	ថង់អាវ

skirt	សំពត់	អិច	អិច/អែច់	អិច	អែច់	អិច	អិច	អិច
Sarong	សំពត់ សារុង	អិចសារុង	អិចសរ៉ុង	អិចសរ៉ុង	អែច់សារ៉ុង	អិចសារុង	អិចសារ៉ុង	អិចសារ៉ុង
Belt	ខ្សែក្រវ៉ាត់	ក្សែក្រវ៉ាត់	ក្សែអង្កេង/ ក្សែកវ៉ាត់	ក្សែកវ៉ាត់	ក្សែអង្កេង	ក្សែអង្កេង	ក្សែអង្កេង	ក្សែអង្កេញ
Shoes	ស្បែកជើង	ស្បែក ទ្រាប់	ស្បែកជើង/ ទ្រនាប់អ្សឹង	ស្បែកជើង	ស្បែកជើង	ទ្រនាប់ជ្សឹ ង	ស្បែកអ្សឹង	ស្បែកអ្សឹង
Hat	មួក	មោក	មួក	ម៉ួក	មួក	មួក	មួក	មួក
Glasses	វ៉ែនតា	វ៉ាន់តា	វ៉ាន់តា/វែ នតា	វ៉ាន់តា	វែនតា	វែនតា	វ៉ែនតា	វ៉ែនតា
Watch	នាឡិកាដៃ	នាឡិកាតី	នាឡិការតី/ នារកាតី	នារកាតៃ	នាឡិតាតី	នាលិកាតើ	នាឡិកាតី	នាឡិការតី
Ring	ចិញ្ចៀន	ញ្ចៀន	ចិញ្ចៀន/ អ្ញៀន	អ្ញៀន	អ្ញាន	ចិញ្ចៀន	ចិញ្ចៀន	ចិញ្ចៀន
Earring	ក្រវិល	រអ្វែល	កវិល/ក្រវិល	កវិល	កវិល	ក្រវិល	ក្រវិល	ក្រវិល

ន្ទ័រន្ទីតួនដុង = Things around the house = របស់របរតាមផ្ទះ (ភាសាកួយសំនៀងអ្ន័)

អន្ទ្រីអន្ទ្រីតាមដុង = Things around the house = របស់របរតាមផ្ទះ (ភាសាកួយសំនៀងអ្ន្រី)

ជាភាសាអង់គ្លេស	ភាសាខ្មែរ	ភាសាកួយសំនៀងអ្ន័	ភាសាកួយសំនៀងអ្ន្រី					
			សម្រេចយកពាក្យ	ភូមិបង្កើនផល	ភូមិអណ្ដាស	ភូមិចង្ហូរខ្នា	ភូមិកូនក្អែក	ភូមិវាលវែង
House	ផ្ទះ	ដុង	ដុង	ដុង	ដុង	ដុង	ដុង	ដុង
Roof	ដំបូលផ្ទះ	តម្បូលដុង	តំប៊ូលដុង/តឹ មប៊ូលដុង	តំប៊ូលដុង	តំប៊ូលដុង	តំប៊ូលដុង	តឹមប៊ូលដុ ង	តឹមប៊ូលដុង
Stairs	ជណ្ដើរ	ន្ទ្រ័ង	ចន់រ៉ង/ចន់ ទ្រង់	ចន់រ៉ង	ចន់រ៉ង	ចន់ទ្រង់	ចន់រ៉ង	ចន់រ៉ង
Door	ទ្វារ	ទ្វារ	ទ្វ៉ារ/ទ្វ៉ាល	ទ្វ៉ារ	ទ្វ៉ាល	ទ្វារ	ទ្វ៉ា	ទ្វ៉ារ
Bed	គ្រែ	គ្រេ	គ្រែ	គ្រែ	គ្រែ	គ្រែ	គ្រែ	គ្រែ
Mosquito net	មុង	មុង	មុង	មុង	មុង	មុង	មុង	មុង
Chair	កៅអី	កៅអី	កៅអី	កៅអី	កៅអ៊ី	កៅអី	កៅអី	កៅអី
Table	តុ	តុ	តុ	តុ	តុ	តុ	តុ	តុ
Hearthstones	ថ្មជើងក្រាន	ត្នាវប៉ង្កុវ	ត្នោប៉ងហ៊ូ	ត្នោប៉ងហ៊ូ	ត្នោប៉ងហ៊ូ	ត្នោតំពាន់	តៅតំប៉ាន់	តៅតំប៉ាន់
Cutting board	ជ្រុញ	ជ្រិញ	ជ្រែញ់	ជ្រែញ់	ជ្រែញ់	ជ្រែញ	ជ្រែញ់	ជ្រែញ

Pot	ឆ្នាំង	ដេះ	ដេះ	ដេះ	ដេះ	ដេះ	ដេះ	ដេះ
Wok	ខ្ទះ	ផើង	គ្លះតាក	ក្លះតាក	ក្លះតាក	គ្លះតាក	គ្លះតាក	គ្លះតាក
Tea kettle	កំសៀវ	ម្សៀវ	កំសៀវ	កំសៀវ	កំសៀវ	កំសៀវ	កំសៀវ	កំសៀវ
Lard oil	ខ្លាញ់	ញ្លែង	អ្សែង/អន់សែញ	អ្សែង	អ្សែង	អន់សែញ	អន់សែញ	អន់សែញ
water	ទឹក	ដាក	ដាក	ដាក	ដាក	ដាក	ដាក	ដាក
Sticky rice in leaf wrapper	នំអន្សម	ញ្លម	ណឹមអន្សម	ណឹមអ្សម	ណឹមអ្សម	ណឹមអន្សម	ណឹមអន្សម	ណឹមអន្សម
Rice	បាយ	ដយ	ដោយ	ដោយ	ដោយ	ដោយ	ដោយ	ដោយ
Food to eat with rice	ម្ហូបអាហារ	ម្ហូបចាអ៊ើដយ	បនចា	បនចា	បនចា	បនចា	បនចា	បនចា
Bread	នំប៉័ង	នំបាំង	ណឹមប៉័ង	ណឹមប៉័ង	ណឹមប៉័ង	ណឹមប៉័ង	ណឹមប៉័ង	ណឹមប៉័ង
Roast chicken	សាច់មាន់អាំង	សាច់ន្ទ្រោយអាំង	សាច់អន្ទ្រួយអាំង	សាច់អន្ទ្រួយអាំង	សាច់អន្ទ្រួយអាំង	សាច់អន្ទ្រួយអាំង	សាច់អន្ទួយអាំង	សាច់អន្ទ្រួយអាំង
Spoon	ស្លាបព្រា	ហ្លាព្រា	ស្លាបព្រ៉ា/ច្នក់	ហ្លាបព្រា	ស្លាបព្រា	ច្នក់	ស្លាបព្រ៉ា	ស្លាបព្រ៉ា
Fork	សម	សម	សម	សម	សម	សម	សម	សម
Bowl	ចានសម្ល	ចានក្រឡូង	ចានបាច់	ចានបាច់	ចានបាច់	ចានបាច់	ចានបាច់	ចានបាច់
Plate	ចានប៉ាត/ចានបាយ	ចានប៉ាក	ចានភាច/ចានដោយ	ចានប៉ាត/ចានដោយ	ចានផឿក	ចានភាច/ចានដោយ	ចានភាគ/ចានដោយ	ចានភាគ/ចានដោយ
Basin	ចានគោម	គោម	ចានលូង/គោមតាក	គោមតាក	ចានលូង	ចានក្រលូង	ចានក្រលូង	ចានលូង
Bottle	ដប	ដប	ដប	ដប	ដប	ដប	ដប	ដប
Drinking glass	កែវ	ចក	កែវ	កែវ	កែវ	កែវ	កែវ	កែវ
Clay pot	ក្អម	ក្អម	ត្នើល/ពួច	ទ្នឹល	ត្នើល	ពួច	ត្នើល់	ត្នើល
Water jar	ពាង	ពីង	ប៉ាង/ពាំង	ប៉ាង	ប៉ាង	ពាំង	ប៉ាង	ប៉ាង
Bucket	ថាំង	ក្ដាំង	ថាំង	កថាំង	ថាំង	ថាំង	ថាំង	ថាំង
Tray	កញ្ច្រែង	កញ្ច្រែង	កញ្ច្រែង	កញ្ច្រែង	កញ្ច្រែង	កញ្ច្រែង	កញ្ច្រែង	កញ្ច្រែង
Winnowing tray	ចង្អេរ	ញ្លាត់	ព្លឹត/ព្លើត់	ព្លឹត	ព្លឹត	ព្លឹត	ពើត់	ពើត់
Tin/can	កំប៉ុង	ក្ប៉ុង	កំប៉ុង	កំប៉ុង	កំប៉ុង	កំប៉ុង	កំប៉ុង	កំប៉ុង
Mat	កន្ទេល	ពពារ	ក្ដង	ក្ដង	ក្ដង	ក្ដង	ក្ដង	ក្ដង

Broom	អំបោស	រម្បោស	រំប៉ូស	រំប៉ូស	រ៉មប៉ូស	រ៉ម់ម៉ូស	រំប៉ូស	រំប៉ូស
candle	ទៀន	ទេន	ទាន	ទៀន	ទាន	ទាន	ទាន	ទាន
Lamp	ពិល	ចង្កេង	ពិល	ពិល	ពិល	ពិល	ពិល	ពិល
Umbrella	ឆ័ត្រ	ឆាត់	ឆ័ត្រ	ឆ័ត្រ	ឆ័ត្រ	ឆ័ត្រ	ឆ័ត្រ	ឆ័ត្រ
Iron	ឆ្នាំងអ៊ុត	ដេះអ៊ុត	ដេះអ៊ុត	ដេះអ៊ុត	ដេះអ៊ុត	ដេះអ៊ុត	ដេះអ៊ុត	ដេះអ៊ុត
Money	លុយ	កាក់	លុយ	លុយ	លុយ	លុយ	លុយ	លុយ
Book	សៀវភៅ	ស្ភៅ	ស្ភៅ/សាភៅ	ស្ភៅ	សាភៅ	សៀវភៅ	សៀវភៅ	សៀវភៅ
Pencil	ខ្មៅដៃ	ដីខ្មៅ	ត្មៅតី	ខ្មៅតី	ត្មៅតី	ត្មៅតី	ត្មៅតី	ត្មៅតី
Pen	ប៊ិច	ប៊ិច	បិច/ប៊ិច	ប៊ិច	ប៊ិច	ប៊ិច	បិច	បិច
Medicine	ថ្នាំ	ចៃក	ចេក	ចេក	ចេក	ចេកក្លង	ចេក	ចេក
Scissors	កន្ត្រៃ	កន្ត្រៃ	កន្ត្រៃ	កន្ត្រៃ	កន្ត្រៃ	កន្ត្រៃ	កន្ត្រៃ	កន្ត្រៃ
Fingernail clippers	កន្ត្រៃកាត់ក្រចក	កន្ត្រៃកាត់កន្ទ្រេស	កន្ត្រៃរ៉ាច់កន្ទ្រេះ	កន្ត្រៃរិចកន្រេះ	កន្រៃកាត់កន្ទ្រេះតី	កន្ត្រៃរ៉ាច់កន្ទ្រេះ	កន្ត្រៃរាច់កន្ទ្រេះ	កន្ត្រ៉ាច់កន្ទ្រេះ
Safety pin	ម្ទុលខ្ទាស់	កន្លាស់អាវ	អ្ជិលខ្ទើស	អ្ជិលខ្ទើស	ម្ជឹលខ្ទើស	អញ្ជិលខ្ទាស់	ម្ជិលខ្ទើស	ម្ជិលខ្ទើស
String	ខ្សែមួយដុំ	ក្សែមួយដុល	ក្សែម៉ាដឹម	ក្សែមដឹម	ក្សែម៉ាដឹម	ក្សែម៉ាដឹម	ក្សែម៉ាដឹម	ក្សែម៉ាដឹម
Comp	ក្រាស	ក្រាស	ក្រាស	ក្រាស	ក្រាស	ក្រាស	ក្រាស	ក្រាស
Scrub Brush	ច្រាសបោកខោអាវ	ច្រាសបោកខោអាវ	ច្រាសបូកខូអាវ	ច្រាសបូកខូអាវ	ច្រាសបូកខូអាវ	ច្រាសបូកខូអាវ	ច្រាសបូកខូអាវ	ច្រាសបូកខូអាវ
Rice sack	បាវស្រូវ	ក្រុងច្រកស្រ	បាវស្រ/បេប្រ៉ា	បេប្រ៉ា	បាវរ៉	បាវស្រ	បាវស្រ	បាវស្រ
Basket	ជាល	ទាក់	តំប៉ង	តម្លង់	កញ្ចាស	ជាល	តំម៉ង	តំប៉ង
Flour mill	ត្បាល់កិនម្សៅ	ត្ប៉ាល់កិនម្ដឹះ	ត្វាល់កិនម្សៅ	ត្វាល់កិនម្សៅ	ត្វាល់កឹនម្សៅ	ត្វាល់កិនម្សៅ	ត្វាល់គិនម្សៅ	ត្វាល់គិនម្សៅ
Watering can	ថាំងស្រោចបន្លែ	ក្ដាំងជះប៉ន្លែ	ថាំងជះប៉ន្លែ	កថាំងជះប៉ន្លែ	ថាំងជះប៉ន្លែ	ថាំងចះបន្លែ	ថាំងចះបន្លែ	ថាំងចះបន្លែ
Radio	វិទ្យុ	រ៉ាប់យ៉ូ	រ៉ាតយោ	រ៉ាតយ៉ោ	វិស៊ុ	រ៉ាតយោ	រ៉ាតយោ	រ៉ាតយោ
Bamboo cup	បំពង់	ទុង	ទុង	ទុង	ទុង	ទុង	ទុង	ទុង
fence	របង	រម្បង	អើបង	អើរបង	អើបង	របង	របង	របង

Firewood	អុស	អ៊ូស	អ៊ូស	អ៊ូស	អ៊ូស	អ៊ូស	អ៊ូស	អ៊ូស
Fire	ភ្លើង	អ៊ូសកាត	អ៊ូសកាត	អ៊ូសកាត	អ៊ូសកាត	អណ្ដាតអ៊ូស	អ៊ូសកាត	អ៊ូសកាត
Smoke	ផ្សែង	ប៉ៀក	ប៉ៀក	ប៉ៀក	ប៉ៀក	ប៉ៀក	ប៉ៀក	ប៉ៀក
	ក្បុង សម្រាប់ វេចនំ	ក្បុង	ក្បុងទូមវ៉ណឹម	ក្បុងទូមសម្យ	ក្បុងទូមណឹម	ក្បុងទូមណឹម	ក្បុងទូមវ៉ណឹម	ក្បុងទូមវ៉ណឹម

គ្រើងតាក = Iron ware = គ្រឿងដែក (ភាសាកួយសំនៀងអ្វ៉ី)

គ្រឿងតាក = Iron ware = គ្រឿងដែក (ភាសាកួយសំនៀងអ្វើ)

ជាភាសាអង់គ្លេស	ភាសាខ្មែរ	ភាសាកួយសំនៀងអ្វ៉ី	ភាសាកួយសំនៀងអ្វើ					
			សម្រេចយកពាក្យ	ភូមិបង្កើនផល	ភូមិអណ្ដាស	ភូមិចង្ហូរខ្នា	ភូមិកូនក្អែក	ភូមិវាលវែង
Scale	ជញ្ជីង	ញ្ជីង	ជញ្ជីង	ញ្ជីង	ជញ្ជីង	ជញ្ជីង	ជញ្ជីង	ជញ្ជីង
Hand plane	ដែកឈូស	តាកឈូស	តាកឈូស	តាកឈូស	តាកឈូស	តាកឈូស	តាកឈូស	តាកឈូស
Hand saw	រណា	រណា	តាករ៉ណាល់	អាណារ	អាណាល	តាករ៉ណាល់	អាណារ	អាណារ
Drill	ដែកខួង	តាកខួង	តាកខួង	តាកខួង	តាកខួង	តាកខួង	តាកខួង	តាកខួង
Hammer	ញញួរ	ញញួរ	ញញួរ	ញញួរ	ញញួរ	ញញួរ	ញញួរ	ញញួរ
Nail	ដែកគោល	តាកគោល	តាកគោល	តាកគោល	តាកគោល	តាកគោល	តាកគោល	តាកគោល
Machete	កាំបិត	ម្បឹតគូក	អម្តីត	ម្តីត	ម្តីត	អម្តិត	អម្តីត	អម្តីត
Screwdriver	ទល់ឡារ៊ីស	ទុលវីស	ទល់ឡាវីស	ទល់ឡាវីស	ទល់លវ៉ីស	ទលឡារ៊ីស	ទល់ឡាវីស	ទល់ឡាវីស
Screw	ខ្វៅ	ក្រចៅ	តាកខ្វៅ	ខ្យៅ	ខ្វៅ	តាកខ្វៅ	ខ្វៅតាក	ខ្វៅតាក
Adjustable wrench	ម៉ាឡេត	ម៉ាឡេត	ម៉ាឡេត	ម៉ាឡេត	ម៉ាឡេត	ម៉ាឡេត	ម៉ាឡេត	ម៉ាឡេត
Axe	ពូថៅ	ប្ល៉ាវ	អម្តីតថៅ	ម្តីតថៅ	ម្តីតថៅ	អម្តិតថៅ	អម្តីតថៅ	អម្តីតថៅ
Knife	កាំបិតស្លា	ម្បឹតក្រឡា	អម្តីតឡា	ម្តីតឡា	ម្តីតឡា	អម្តិតឡា	អម្តីតឡា	អម្តីតឡា
Razor	កាំបិតកោរពុកមាត់	ម្បឹតកោរពុក	អម្តីតកូពុកត្នូស	ម្តីតកោរពុកត្មោស	ម្តីតកោរពុក	អម្តិតកូពុកត្នូស	អម្តីតកូពុកត្នូស	អម្តីតកូពុកត្នូស
Fishhook	ផ្លែសន្ទូច	ប្លីត្បះ	ព្លីត្បះ	ព្លីត្បះ	ព្លីត្បះ	ព្លីត្បះ	ព្លីត្បះ	ព្លីត្បះ
Rake	រនាស់	រណាស់	រនះ	រនាស់	រនះ	រនះ	រនះ	រនះ
Sickle	កណ្ដៀវ	ក្ររៀន	ក្ញៀន	ក្ញៀន	ក្ញៀន	ក្ញៀន	ក្ញៀន	ក្ញៀន

Hoe	ចប	ចប	ចប	ចប	ចប	ចប	ចប	ចប
spade	ចបជីក	ន្ទ្រម	អន់ទ្រាម/ ទ្រៀម	ទ្រៀម	ទ្រៀម	អនទ្រាម	អន់ទ្រាម	អន់ទ្រាម
Key	កូនសោរ	កនសោ	កនសោ/សូ/ សោរ	កនសូ	កនសោ/សូ	កនសូ	កនសោរ	កនសោរ
Padlock	មេសោរ	សោ	កាន់សូ/មេ សោរ	កាន់សូ	មេសូ	មេសូ	កាន់សោរ	មេសោរ

ម៉រជិះ = Modes of transport = គ្រឿងទោចក្រយានយន្ត (ភាសាកួយសំនៀងអ្វ៊ែ)

គ្រឿងទោចក្រយានយន្ត = Modes of transport = គ្រឿងទោចក្រយានយន្ត (ភាសាកួយសំនៀងអ្រ្វី)

ជាភាសា អង់គ្លេស	ភាសាខ្មែរ	ភាសា កួយអ្វ៊ែ	ភាសាកួយអ្រ្វី					
			សម្រេច យកពាក្យ	ភូមិ បង្កើនផល	ភូមិ អណ្តាស	ភូមិ ចង្ហូរខ្នា	ភូមិ កូនក្អែក	ភូមិ វាលវែង
Bicycle	កង់	កង់	កង់	កង់	កង់	កង់	កង់	កង់
Motorcycle	ម៉ូតូ	ម៉ូតូ	ម៉ូតូ	ម៉ូតូ	ម៉ូតូ	ម៉ូតូ	ម៉ូតូ	ម៉ូតូ
Car	ឡាន	ឡាន	ឡាន	ឡាន	ឡាន	ឡាន	ឡាន	ឡាន
Truck	ឡានដឹក អីវ៉ាន់	ឡានតឹកន្ទ័ រន្ទី	ឡានតឹកន្ទ្រើ ន្ទ្រី	ឡានតឹក ន្ទ្រើន្ទ្រី	ឡានតឹកន្ទ្រើ ន្ទ្រី	ឡានតឹកអ ន្ទ្រើអន្ទ្រី	ឡានតឹកអ ន្ទ្រើអន្ទ្រី	ឡានតឹកអ ន្ទ្រើអន្ទ្រី
Ship	កប៉ាល់	កប៉ាល់	កប៉ាល់	កប៉ាល់	កប៉ាល់	កប៉ាល់	កប៉ាល់	កប៉ាល់
Raft	ក្បូន	ក្បូន	គ្បូន	គ្បូន	ក្បូន	ក្បូន	គ្បូន	គ្បូន
Rowing boat	ទូក	ទូក	ទូក	ទូក	ទូក	ទូក	ទូក	ទូក
Cart	រទេះ	រទេះ	រទេះ	រទេះ	រទេះ	រទេះ	រទេះ	រទេះ

ចន្ទ្រាន់រ៉ើកនថែម = Animal and bird = សត្វនិងបក្សាបក្សី (ភាសាកួយសំនៀងអ្វ៊ែ)

កញ្ចោមប្រើស់ = Animal and bird = សត្វនិងបក្សាបក្សី (ភាសាកួយសំនៀងអ្រ្វី)

ជាភាសា អង់គ្លេស	ភាសាខ្មែរ	ភាសា កួយ សំនៀងអ្វ៊ែ	ភាសាកួយសំនៀងអ្រ្វី					
			សម្រេច យកពាក្យ	ភូមិ បង្កើនផល	ភូមិ អណ្តាស	ភូមិ ចង្ហូរខ្នា	ភូមិ កូនក្អែក	ភូមិ វាលវែង
Cat	ឆ្មា	ងាវ	ង៉ាវ	ង៉ាវ	ង៉ាវ	ង៉ាវ	ង៉ាវ	ង៉ាវ
Dog	ឆ្កែ	ច	ច	ច	ច	ច	ច	ច
Elephant	ដំរី	ចៀង	ចៀង	ចៀង	ចៀង	ចៀង	ចៀង	ចៀង
Donkey	លា	លា	លា	លា	លា	លា	លា	លា
Buffalo	ក្របី	ត្រៀក	ត្រៀក	ត្រៀក	ត្រៀក	ត្រៀក	ត្រៀក	ត្រៀក
Cow	គោ	ន្ទ្រ័ក	អន្ទ្រក់	ន្ទ្រក់	អន្ទ្រក់	អន្ទ្រក់	អន្ទ្រក់	អន្ទ្រក់

Pig	ជ្រូក	លីក	លីក	លីច	លីច	លីច	លីក	លីក
Wild boar	ជ្រូកព្រៃ	លីកក្រូង	លីកកោះ	លីចកោះ	លីចកោះ	លីចកោះ	លីកកោះ	លីកកោះ
Crocodile	ក្រពើ	ព្លេវ	ព្លៀវ/ក្របើ	ព្លៀវ	ក្របើ	ក្របើ	ក្របើ	ក្របើ
gecko	តុកកែ	តុកកែ	តុកកែ	តុកកែ	តុកកែ	តុកកែ	តុកកែ	តុកកែ
Tiger	ខ្លា	ចូសថៅ	ក្លា	ក្លា	ក្លា	ក្លា	ក្លា	ក្លា
Bear	ខ្លាឃ្មុំ	ចង្ការ	ក្លាចង់កៅ/ចង្កៅ	ចង្កៅ	ច្កៅ	ក្លាចង់កៅ	ក្លាចង់កៅ	ក្លាចង់កៅ
Horn	ស្នែង	ត្កយ	ត្កយ	ត្កយ	ត្កយ	ត្កយ	ត្កយ	ត្កយ
Tail	កន្ទុយ	សយ	សយ	សយ	សយ	សយ	សយ	សយ
Sheep	ចៀម	ចៀម	ចៀម	ចៀម	ចៀម	ចៀម	ចៀម	ចៀម
Goat	ពពែ	ពពែ	ពពែ	ពពែ	ពពែ	ពពែ	ពពែ	ពពែ
Monkey	ស្វា	ត្លុង	ស្តេះ	ស្តេះ	ស្តេះ	ស្តេះ	ស្តេះ	ស្តេះ
Horse	សេះ	សេះ	សេះ	សេះ	សេះ	សេះ	សេះ	សេះ
Deer	ឈ្លូស	ប៉ស	ប៉ោស	ប៉ោស	ប៉ោស	ប៉ោស	ប៉ោស	ប៉ោស
Frog	កង្កែប	កួត	កួត	កួត	កួត	កួត	កួត	កួត
Rabbit	ទន្សាយ	ទុងសាយ	ទន្សាយ/ស្សាយ	ស្សាយ	ទន្សាយ	ទន្សាយ	ទន្សាយ	ទន្សាយ
Mouse	កណ្តុរ	ក្នែ	ក្នែ	ក្នែ	ក្នែ	ក្នែ	ក្នែ	ក្នែ
Turtle	អណ្តើក	ត្មោម	ត្មូម	ត្មូម	ត្មូម	ត្មូម	ត្មូម	ត្មូម
Snake	ពស់	ក្សាញ់	ក្សាញ់	ក្សាញ់	ក្សាញ់	ក្សាញ់	ក្សាញ់	ក្សាញ់
Hen	មេមាន់	ន្ទ្រាយកាន់	អន្ទ្រួយកាន់	ន្រួយកាន់	ន្រួយកាន់	អន្ទ្រួយកាន់	អន្ទ្រួយកាន់	អន្ទ្រួយកាន់
Rooster	មាន់ឈ្មោល	ន្ទ្រាយទោង	អន្ទ្រួយទោល	ន្រួយទោល	ន្រួយទោល	អន្ទ្រួយទោល	អន្ទ្រួយទោល	អន្ទ្រួយទោល
Chick	កូនមាន់	កនន្ទ្រាយ	កនអន្ទ្រួយ	កនន្រួយ	កនន្រួយ	កនអន្ទ្រួយ	កនអន្ទ្រួយ	កនអន្ទ្រួយ
Eggs	ពងមាន់/ស៊ុតមាន់	ន្ទ្រលន្ទ្រាយ	អន្ទ្រែលអន្ទ្រួយ	ន្រែលន្រួយ	ន្រែលន្រួយ	អន្រែលអន្រួយ	អន្ទ្រែលអន្ទ្រួយ	អន្ទ្រែលអន្ទ្រួយ
Duck	ទា	ទា	ទ៉ា/តារ	ទ៉ា	តារ	ទ៉ា	ទ៉ា	ទ៉ា
Bat	ប្រចៀវ	ញ៉ីល	យីល	យីល	យីល	យីល	យីល	យីល
Owl	មៀម	កូវ	ក្មៀម	ក្មៀម	ក្មៀម	ក្មៀម	ក្មៀម	ក្មៀម
Woodpecker	សសេះ	តតាក់	កញ្ជោមសេះ	សសេះ	រនេះ	រម្ទេស	សសេះ	កញ្ជោមសេះ
Parrot	សេក	អែត	អែត	អែត	អែត	អែត	អែត	អែត

Crow	ក្អែក	ក្អាក	ក្អាក	ក្អាក	ក្អាក	ក្អាក	ក្អាក	ក្អាក
Egret	កុក	កុក	កុក	កុក	កុក	កុក	កុក	កុក
Hawk	ស្ទាំង	ស្ទាំង	ស្ទាំង/ស្តាង	ស្ទាំង	ស្ទាំង	ស្ទាំង	ស្ទាំង	ស្តាង
Vulture	ត្មាត	ត្មាត	ត្មាត	ត្មាត	ត្មាត	ត្មាត	ត្មាត	ត្មាត
Pigeon	ព្រាប	ព្រាប	ព្រ៉ាប	ប្រាប	ព្រ៉ាប	ព្រ៉ាប	ព្រ៉ាប	ព្រ៉ាប
Fish	ត្រី	កា	ការ	កា	ការ	ការ	ការ	ការ
Catfish	ត្រីឆ្លាំង	កាឆ្លាំង	ការឆ្លាំង	កាឆ្លាំង	ការឆ្លាំង	ការឆ្លាំង	ការឆ្លាំង	ការឆ្លាំង
Eel	អន្ទុង	តន្ទុង	តន់តុង	តន់តុង	តន់តុង	អន្ទុង	តន់តុង	តន់តុង
Crab	ក្តាម	ក្តាម	ក្តាម	ក្តាម	ក្តារ	ក្តាម	ក្តាម	ក្តាម
Shrimp	កំពឹស	កាសូម	ស៊ូម	ស៊ូម	ស៊ូម	ស៊ូម	ស៊ូម	ស៊ូម
Snail	ខ្យង	ក្លអ្វក់	ក្ល	ក្ល	ក្ល	ក្ល	ក្ល	ក្ល
Spider	ពីងពាង	ពុងវ៉ាយ	ពីងប៉ាង/ទីងវ៉ាយ	ទីងវ៉ាយ	ពីងពៀង	ពីងប៉ាង	ពីងប៉ាង	ពីងប៉ាង
Fly	រុយ	រ៉យ	រ៉យ	រ៉យ	រ៉យ	រ៉យ	រ៉យ	រ៉យ
Mosquito	មូស	សុច	ម៉ស	ម៉ស	ម៉ស	ម៉ស	ម៉ស	ម៉ស
Red ant	អង្រ្កង	ង្រ្កង	អង្រ្កង/ង្រ្កង	ង្រ្កង	ង្រ្កង	អង្រ្កង	អង្រ្កង	អង្រ្កង
Termite	កណ្តៀរ	ន្រ្ទួញ	កន្រ្ទួញ/ន្រ្ទួញ	ន្រ្ទួញ	ន្រ្ទួញ	កន្រ្ទួញ	កន្រ្ទួញ	កន្រ្ទួញ
Cockroach	កន្លាត	សៀប	សៀប/កន្លាត	សៀប	សៀប	កន្លាត	កន្លាត	កន្លាត
Grasshopper	កណ្តូប	រៀច	រ៉ិចព័រ/កណ្តូប	រ៉ិចព័រ	កណ្តូប	កណ្តូប	កណ្តូប	កណ្តូប
Praying mantis	កណ្តូបសេះ	យាក់រី	ចូចៗ/កណ្តូបសេះ	ចូចៗ	កណ្តូបសេះ	កណ្តូបសេះ	កណ្តូបសេះ	កណ្តូបសេះ
Centipede	ក្អែប	ខែប	ខេប	ខេប	ខេប	ខេប	ខេប	ខេប
Dragonfly	កន្ទុំរុយ	ន្រ្ទាយក្ទួច	ទ្រូទ្រូ/កន្ទុំរុយ	ទ្រូៗ	ទ្រូទ្រូ	កន្ទុំរុយ	កន្ទុំរុយ	កន្ទុំរុយ
Bee	ឃ្មុំ	ខៀល	ឃៀល	ឃៀល	ឃៀល	ឃៀល	ឃៀល	ឃៀល
Cicada	រ៉ៃ	តែរ	ទីរ/ទីល	ទីរ	ទីល	ទីល	រ៉ៃ/ភាយ់	ទីរ
Butterfly	មេអំបៅ	ឡេបឡាប	ឡាបៗ/ប្លាបៗ	ឡាបៗ	ប្លាបៗ	ព្លាបៗ	ព្លាបៗ	ប្លាបៗ
Scorpion	ខ្យាដំរី	ង្កាវទាង	អង្កៅទាង/អង្កៅទាង	អង្កៅទាង	ង្កៅទាង	អង្កៅទាង	អង្កៅទាង	អង្កៅតាង

ប៉ន្លែ = Vegetable = បន្លែ (ភាសាកួយសំនៀងអ្វ៊ែ)

បន្លែ = Vegetable = បន្លែ (ភាសាកួយសំនៀងអ្រ្វី)

ជាភាសាអង់គ្លេស	ភាសាខ្មែរ	ភាសាកួយសំនៀងអ្វ៊ែ	ភាសាកួយសំនៀងអ្រ្វី					
			សម្រេចយកពាក្យ	ភូមិបង្កើនផល	ភូមិអណ្ដាស	ភូមិចង្ហូរខ្នា	ភូមិកូនក្អែក	ភូមិវាលវែង
Peppers	ម្ទេស	ប្រ៉ទេស	ម្រ៉ាច់/ម្រិច	ម្រិច	ម្រាច់	ម្រ៉ាច់	ម្រ៉ាច់	ម្រ៉ាច់
Mushroom	ផ្សិត	ត្រៀ	ត្រៀ	ត្រៀ	ត្រៀ	ត្រៀ	ត្រៀ	ត្រៀ
Peanut	សណ្ដែកដី	សណ្ដែកដី	ចួងក្អែក	ចួងក្អែក	ចួងក្អែក	ចួងក្អែក	សណ្ដែកដី	សណ្ដែកដី
Corn	ពោត	ពោត	ពោត	ពោត	ពោត	ពោត	ពោត	ពោត
Garlic	ខ្ទឹមស	ក្ទឹមប្លាយ	ខ្ទឹមប្លាយ	ខ្ទឹមប្លាយ	ខ្ទឹមប្លាយ	ក្ទឹមប្លាយ	ខ្ទឹមប្លាយ	ខ្ទឹមប្លាយ
Tomato	ប៉េងប៉ោះ	ប៉េងប៉ោះ	ពីងប៉ោះ	ពីងប៉ោះ	ប៉េះប៉ោះ	ពីងប៉ោះ	ពីងប៉ោះ	ពីងប៉ោះ
Cabbage	ស្ពៃ	ស្ពៃ	ស្ពៃ	ស្ពី	ស្ពៃ	ស្ពៃ	ស្ពៃ	ស្ពៃ
Long beans	សណ្ដែកគួរ	ចួង	ចួងគួរ	ចួងគួរ	ចួងគួរ	ចួងគួរ	ចួងគួរ	ចួងគួរ
Pumpkin	ល្ពៅ	រពៅ	ល្ពៅ/រពៅ	រពៅ	ល្ពៅ	ល្ពៅ	ល្ពៅ	ល្ពៅ
Sweet potato	ដំឡូងជ្វា	ប៉ងជ្វា	ប៉ុងចា្វ/ទេស	ទេស	ប៉ុងចា្វ	ប៉ុងជ្វា៉	ប៉ុងចា្វ	ប៉ុងចា្វ
Eggplant	ត្រប់វែង	ង្កឹងទ្រ្វេលក្លាន្រ្ទ័ក	អង្កឹងអង្រ្វឹង	អង្កឹងទ្រ្វេលក្លាន្រ្ទក់	អង្កឹងន្រ្ទឹង	អង្កឹងអង្រ្វឹង	អង្កឹងអន្រ្ទឹង	អង្កឹងអង្រ្វឹង
Ginger	ខ្ញី	ក្សាយ	ខ្ញី	ខ្ញី	ខ្ញី	ខ្ញី	ខ្ញី	ខ្ញី
Onion	ខ្ទឹមបារាំង	ក្ទឹមប្រាំង	ខ្ទឹមប៉ារាំង	ខ្ទិមប៉រាំង	ខ្ទឹមបារាំង	ខ្ទឹមប៉ារាំង	ខ្ទឹមបារាំង	ខ្ទឹមបារាំង
Carrot	ការ៉ុត	ការ៉ុត	ការ៉ុត	ករ៉ុត	ការ៉ុត	ការរ៉ុត	ការ៉ុត	ការ៉ុត

ប្លីល័ង = Fruits = ផ្លែឈើ (ភាសាកួយសមនៀងអ្វ៊ែ)

ព្លីឡង = Fruits = ផ្លែឈើ (ភាសាកួយកួយសំនៀងអ្រ្វី)

ជាភាសាអង់គ្លេស	ភាសាខ្មែរ	ភាសាកួយសំនៀងអ្វ៊ែ	ភាសាកួយសំនៀងអ្រ្វី					
			សម្រេចយកពាក្យ	ភូមិបង្កើនផល	ភូមិអណ្ដាស	ភូមិចង្ហូរខ្នា	ភូមិកូនក្អែក	ភូមិវាលវែង
Papaya	ផ្លែល្ហុង	ប្លីល្ហុង	ព្លីល្ហុង	ព្លីល្ហុង	ព្លីល្ហុង	ព្លីល្ហុង	ព្លីល្ហុង	ព្លីល្ហុង
Pineapple	ម្នាស់	ម្នាស់	ម្នឹស	ម្នឹស	ម្នឹស	ម្នឹស	ម្នេះ	ម្នឹស
Tangerine	ផ្លែក្រូច	ប្លីក្រូច	ព្លីគ្រូច	ព្លីគ្រូច	ព្លីក្រូច	ព្លីក្រូច	ព្លីគ្រូច	ព្លីគ្រូច
Tamarind	ផ្លែអម្ពិល	ប្លីម្ពឹល	ព្លីម្ពឹល	ព្លីម្ពឹល	ព្លីម្ពឹល	ព្លីម្ពឹល	ព្លីអម្ពិល	ព្លីអម្ពិល

Coconut	ផ្លែដូង	ប្លីតូង	ពីទូង	ពីតូង	ពីទូង	ពីទូង	ពីទូង	ពីទូង
Banana	ផ្លែចេក	ប្លីប្រៀត	ពីប្រៀត	ពីប្រៀត	ពីប្រៀត	ពីប្រៀត	ពីប្រៀត	ពីប្រៀត
Jack Fruit	ផ្លែខ្នុរ	ប្លីខ្នឹរ	ពីខ្នឹរ	ពីខ្នឹរ	ពីខ្នឹល	ពីខ្នឹល	ពីខ្នឹល	ពីខ្នឹរ
Watermelon	ផ្លែឪឡឹក	ង្កែលប៉ូង	ពីង្កែងប៉ូង/ពី ង្កែង	ពីង្កែងប៉ូង	ពីង្កែង	ពីអង្កែល	ពីអង្កែល	ពីអង្កែល
Guava	ផ្លែត្របែក	ប្លីត្របែក	ពីតបែក	ពីតបែក	ពីតបែក	ពីត្របែក	ពីត្របែក	ពីត្របែក
Rambutan	ផ្លែសាវម៉ាវ	ប្លីសាវម៉ាវ	ពីសាវម៉ាវ	ពីសៅម៉ៅ	ពីសាវម៉ាវ	ពីសាវម៉ាវ	ពីសាវម៉ាវ	ពីសាវម៉ាវ
Lime	ផ្លែក្រូចឆ្មា	ប្លីក្រូចញក់	ពីគ្រូចឆ្មារ	ពីគ្រូចឆ្មារ	ពីក្រូចឆ្មា	ពីក្រូចឆ្មា	ពីគ្រូចឆ្មា ល់	ពីគ្រូចឆ្មារ
Mango	ផ្លែស្វាយ	ប្លីស្វាយ	ពីស្វាយ	ពីស្វាយ	ពីស្វាយ	ពីស្វាយ	ពីស្វាយ	ពីស្វាយ

ត្អមល័ង = Trees = ដើមឈើ (ភាសាក្ួយសមនៀងអ្វំ)

ណើមឡ្ង = Trees = ដើមឈើ (ភាសាក្ួយសំនៀងអ្រើ)

ជាភាសាអង់គ្លេស	ភាសាខ្មែរ	ភាសាក្ួយសំនៀងអ្វំ	ភាសាក្ួយសមនៀងអ្រើ					
			សម្រេចយកពាក្យ	ភូមិបង្កើនផល	ភូមិអណ្តាស	ភូមិចង្ហូរខ្លា	ភូមិកូនក្មែក	ភូមិវាលវែង
Coconut palm	ដើមដូង	ត្អមតូង	ណើមទូង	ណើមតូង	ណើមទូង	ណើមទូង	ណើមទូង	ណើមទូង
Sugar palm	ដើមត្នោត	ត្អមត្នោត	ណើមត្នួត	ណើមត្នួត	ណើមត្នួត	ណើមត្នួត	ណើមត្នួត	ណើមត្នួត
Jackfruit tree	ដើមខ្នុរ	ត្អមខ្នឹរ	ណើមខ្នឹរ	ណើមខ្នឹរ	ណើមខ្នឹល	ណើមខ្នឹល	ណើមខ្នឹរ	ណើមខ្នឹរ
Mango tree	ដើមស្វាយ	ត្អមស្វាយ	ណើមស្វាយ	ណើ មស្វាយ	ណើមស្វាយ	ណើ មស្វាយ	ណើ មស្វាយ	ណើមស្វាយ
Papaya tree	ដើមល្ហុង	ត្អមល្ហុង	ណើមល្ហុង	ណើមល្ហុង	ណើមល្ហុង	ណើមល្ហុង	ណើមល្ហុង	ណើមល្ហុង
Banana tree	ដើមចេក	ត្អមប្រៀត	ណើមប្រៀត	ណើមប្រៀ ត	ណើមប្រៀត	ណើមប្រៀ ត	ណើមប្រៀ ត	ណើមប្រៀត
Sugarcane	អំពៅ	ក្អួម	ក្អួម	ក្អួម	ក្អួម	ក្អួម	ក្អួម	ក្អួម
Kapok tree	ដើមគរ	ត្អមគ័រ	ណើមគ័ល	ណើមគរ	ណើមគ័ល	ណើមគរ	ណើមគ័រ	ណើមគ័រ
Bamboo	ឫស្សី	ស្រង់	ស្រង់/រ៉ង់	ស្រង់	រ៉ង់	ស្រង់	ស្រង់	ស្រង់
Flower	ផ្កា	ប៉ៀរ	ប៉ៀរ	ប៉ៀរ	ប៉ៀរ	ប៉ៀរ	ប៉ៀរ	ប៉ៀរ
Thorns	បន្លា	ជ្រលា	ចន្លា/ជ្លា	ជ្លា	ជ្លា	ជ្លា	ចន្លា	ចន្លា
Roots	ឫស	រេស	រេះ	រេះ	រេះ	រេះ	រេះ	រេះ

មេឃរ៉ើក្តែក = Sky and earth = ផ្ទៃមេឃនិងដី (ភាសាក្ួយសំនៀងអ្វំ)

ព្រ៉ាសនិងក្តែក = Sky and earth = ផ្ទៃមេឃនិងដី (ភាសាក្ួយសំនៀងអ្រើ)

	ភាសាខ្មែរ	ភាសា	ភាសាក្ួយសំនៀងអ្រើ

ជាភាសាអង់គ្លេស		កួយសំនៀងអ្វ៎	សម្រេចយកពាក្យ	ភូមិបង្កើនផល	ភូមិអណ្តាស	ភូមិចង្ហូរខ្នា	ភូមិកូនក្អែក	ភូមិវាលវែង
Lightning	ផ្លេកបន្ទោរ	ផ្លែចចន្ទោល	ម៉ាទ់ចន្ទោល	រន្ទាស់	ម៉ាត់បន្ទោល	ម៉ាទ់ចន្ទោល	ម៉ាទ់បន្ទោល	ម៉ាទ់បន្ទោល
Rainbow	ឥន្ទធនូ	ទ្លោចគាំង	ទ្លេកាំង	ទ្លេកាំង	ទ្លេកាំង	ឥន្ទធនូ	ឥន្ទធនូ	ឥន្ទធនូ
Thunderbolt	រន្ទះ	រន្ទះ	រន្ទាស់/រន្ទះ	រន្ទាស់	រន្ទះ	រន្ទះ	រន្ទ៉ះ	រន្ទ៉ះ
Rain	ភ្លៀង	មា	ម៉ា	ម៉ា	ម៉ា	ម៉ា	ម៉ា	ម៉ា
Wind	ខ្យល់	ខ្សាល	ក្យាល	ក្យាល	ក្យាល	ក្យាល	ក្យាល	ក្យាល
Sun	ព្រះអាទិត្យ	ម្រ៉ាង	ប៉ន្តាង	ប៉ន្តាង	បន្តាង	ព្រះអាទិត្យ	ព្រះអាទិត្យ	ព្រះអាទិត្យ
Star	ផ្កាយ	មន្តរ	បន្តោរ/បន្តោល	កន្តោរ	បន្តោល	បន្តោល	បន្តោរ	បន្តោរ
Moon	ព្រះច័ន្ទ	ន្ទ្រាងសាយ	ខែពោម	ខែពោម	ប្រះខែ	ខែពោម	ព្រះច័ន	ព្រះច័ន
Cloud	ពពក	ពព័ក	ប៉ពក់/ប៉ពក	ប៉ពក	ប៉ពក់	ប៉ព៉ក	ប្រព៉ក	ប្រព៉ក
Village	ភូមិ	ស្រុក	ប្រហុក/រ៉ុក	ប្រហុក	រ៉ុក	ស្រុក	ស្រុក	ស្រុក
Mountain	ភ្នំ	ប្រូវ	ប្រ៊ូ	ប្រ៊ូ	ប្រ៊ូ	ប្រ៊ូ	ប្រូ	ភ្នំ
Rock	ថ្ម	ត្មារ	ត្មៅ	ត្មៅ	ត្មៅ	ត្មៅ	ត្មៅ	ត្មៅ
Fields	ស្រែ	ស្រែ	ស្រែ/វ៉ែ	ស្រែ	វ៉ែ	ស្រែ	វ៉ៃ	ស្រែ
Vegetable garden	សួនបន្លែ	សួនប៉ន្លែ	សួនប៉ន្លែ/ច្បារបន្លែ	សួនប៉ន្លែ	ច្បារបន្លែ	ច្បារបន្លែ	ច្បាល់បន្លែ	សួនបន្លែ/ច្បាបន្លែ
National flag	ទង់ជាតិ	ទង់ជាតិ	ទុងជាតិ/ទង់ជាតិ	ទុងជាតិ	ទង់ជាត	ទង់ជាត	ទង់ជាតិ	ទ៉ង់ជ៉ាតិ
Map	ផែនទី	ផែនទី	ផែនទី	ផែនទី	ផែនទី	ផែនទី	ផែនទី	ផែនទី
Bright	ភ្លឺ	ប្រាង	ប្រាង	ប្រាង	ប្រាង	ប្រាង	ប្រាង	ប្រាង

លេខ = Number = លេខ (ភាសាកួយសំនៀងអ្វ៎)

លេខ = Number = លេខ (ភាសាកួយកួយសមនៀងអ្រើ)

ជាភាសាអង់គ្លេស	ភាសាខ្មែរ	ភាសាកួយសំនៀងអ្វ៎	ភាសាកួយសំនៀងអ្រើ					
			សម្រេចយកពាក្យ	ភូមិបង្កើនផល	ភូមិអណ្តាស	ភូមិចង្ហូរខ្នា	ភូមិកូនក្អែក	ភូមិវាលវែង
One (1)	មួយ (១)	មូយ	មូយ	មូយ	មូយ	មូយ	មូយ	មូយ
Two (2)	ពីរ (២)	បារ	បា	បា	បា	បា	បា	បា

Three (3)	បី (៣)	ប៉ៃ	ប៉ៃ	ប៉ៃ	ប៉ៃ	ប៉ៃ	ប៉ៃ	ប៉ៃ
Four (4)	បួន (៤)	ប៉ន	ប៉ោន	ប៉ោន	ប៉ោន	ប៉ោន	ប៉ោន	ប៉ោន
Five (5)	ប្រាំ (៥)	សង	សើង	សើង	សើង	សើង	សើង	សើង
Six (6)	ប្រាំមួយ (៦)	ត្លាត់	ត្វឹត	ត្វឹត	ត្វឹត	ត្វឹត	ត្វឹត	ត្វឹត
Seven (7)	ប្រាំពីរ (៧)	ត្លោល	ទ្វោល	ទ្វោល	ទ្វោល	ទ្វោល	ទ្វោល	ទ្វោល
Eight (8)	ប្រាំបី (៨)	ត្គ័ល	ត្គុល	ត្គុល	ត្គុល	ត្គុល	ត្គុល	ត្គុល
Nine (9)	ប្រាំបួន (៩)	ត្កេស	ត្កេះ/ត្កេស	ត្កេស	ត្កេះ	ត្កេះ	ត្កេះ	ត្កេះ
Ten (10)	ដប់ (១០)	ម្វិត	ចិត	ចិត	ចិត	ចិត	ចិត	ចិត
Eleven (11)	ដប់មួយ (១១)	មួយតន្លប់	ចិតត្មួយ	ចិតតមួយ	ចិតតមួយ	ចិតមួយ	ចិតមួយ	ចិតត្មួយ
Twelve (12)	ដប់ពីរ (១២)	ពីតន្លប់	ចិតត្បា	ចិតតបា	ចិតតបា	ចិតត្បា	ចិតត្បា	ចិតត្បា
Thirteen (13)	ដប់បី (១៣)	បីតន្លប់	ចិតតាប៉ៃ	ចិតតប៉ៃ	ចិតតាប៉ៃ	ចិតតាប៉ៃ	ចិតតាប៉ៃ	ចិតតាប៉ៃ
Fourteen (14)	ដប់បួន (១៤)	បួនដន្លប់	ចិតតាប៉ោន	ចិតតប៉ោន	ចិតតាប៉ោន	ចិតតាប៉ោន	ចិតតាប៉ោន	ចិតតាប៉ោន
Fifteen (15)	ដប់ប្រាំ (១៥)	ប្រាំតន្លប់	ចិតតាសើង	ចិតតសើង	ចិតតាសើង	ចិតតាសើង	ចិតតាសើង	ចិតតាសើង
Sixteen (16)	ដប់ ប្រាំមួយ (១៦)	ប្រាំមួយតន្លប់	ចិតតាត្វឹត	ចិតតត្វឹត	ចិតតាត្វឹត	ចិតតាត្វឹត	ចិតតាត្វឹត	ចិតតាត្វឹត
Seventeen (17)	ដប់ប្រាំពីរ (១៧)	ប្រាំពីលតន្លប់	ចិត្តតាទ្វោល	ចិតតទ្វោល	ចិត្តតាទ្វោល	ចិត្តតាទ្វោល	ចិត្តតាទ្វោល	ចិត្តតាទ្វោល
Eighteen (18)	ដប់ប្រាំបី (១៨)	ប្រាំបីតន្លប់	ចិតតាត្គុល	ចិតតត្គុល	ចិតតាត្គុល	ចិតតាត្គុល	ចិតតាត្គុល	ចិតតាត្គុល
Nineteen (18)	ដប់ប្រាំបួន (១៩)	ប្រាំបួនតន្លប់	ចិតតាត្កេះ	ចិតតត្កេស	ចិតតាត្កេះ	ចិតតាត្កោ	ចិតតាត្កេះ	ចិតតាត្កេះ
Twenty (20)	ម្ភៃ (២០)	ម្ភៃ	ម្ភៃ	ម្ភៃ	ម្ភៃ	ម្ភៃ	ម្ភៃ	ម្ភៃ

៦.២. តារាងព្យញ្ជនៈសំនៀងភាសាកួយ តាមអក្ខរៈក្រមភាសាខ្មែរ និងឡាតាំង

ជនជាតិកួយមិនមានអក្សរទេ គ្រាន់តែមានរឿងរាវនិទានពីអក្សរកួយ និងការបាត់បង់ឱកាសដែលបាត់បង់អក្សរកួយ (មានឯកសារនិទាន) ដូច្នេះជនជាតិកួយប្រើប្រើប្រាស់តែភាសា។ ក្រៅពីនេះជនជាតិកួយបានប្រើប្រាស់សញ្ញា និងឧបករណ៍ជំនួសឲ្យការប្រើប្រាស់អក្សរ (មានឯកសារ)។ ជនជាតិកួយមានរឿងព្រេងមួយចំនួនពាក់ព័ន្ធនឹងកសាងកុលសម្ព័ន្ធ និងការគ្រប់គ្រងតំបន់ (មានឯកសារសាច់រឿង។

ដូច្នេះលក្ខណៈព្យញ្ជនៈក្នុងការប្រើប្រាស់ភាសាកួយ (ព្យញ្ជនៈនេះជាតម្រូវប្រើប្រាស់ផ្លូវការអមជាមួយភាសាខ្មែរ) សំនៀងភាសាកួយ សំនៀងមួយចំនួនមិនស្របតាមសំនៀងអក្សរខ្មែរទេ ដូច្នេះការប្រកជាអក្សរខ្មែរ មានការលំបាកបន្តិច ទាមទាឲ្យមានការផ្ទៀងផ្ទាត់សម្លេងផ្ទាល់នៃភាសាកួយទោតាមតំបន់។ សំនៀងភាសាកួយមិនមានតាមព្យញ្ជនៈទាំង**៣៦**តួនៃភាសាខ្មែរទាំងស្រុងទេ។

ខ្មែរ	ក្ក	ខ្ខ	គ្គ	ឃ្ឃ	ង្ង	ច្ច
English	K	Kh	K	Kh	Ng	Ch
កួយ	ក្ក	ខ្ខ	គ្គ	ឃ្ឃ	ង្ង	ច្ច
ខ្មែរ	ឆ្ឆ	ជ្ជ	ឈ្ឈ	ញ្ញ	ដ្ដ	ឋ្ឋ
English	Chh	Ch	chh	Nh	D	Th
កួយ	ឆ្ឆ	ជ្ជ	ឈ្ឈ	ញ្ញ	ដ្ដ	ឋ្ឋ
ខ្មែរ	ឌ្ឌ	ឍ្ឍ	ណ្ណ	ត្ត	ថ្ថ	ទ្ទ

English	D	Th	N	T	Th	T
[illegible]	ឌ្ឌ	ឍ្ឍ	ណ្ណ	ត្ត	ថ្ថ	ទ្ទ
ខ្មែរ	ឋ្ឋ	ន្ន	ប្ប	ផ្ផ	ព្ព	ភ្ភ
English	Th	N	B	Ph	P	Ph
[illegible]	ឋ្ឋ	ន្ន	ប្ប	ផ្ផ	ព្ព	ភ្ភ
ខ្មែរ	ម្ម	យ្យ	រ្រ	ល្ល	វ្វ	ស្ស
English	M	Y	R	L	V	S
[illegible]	ម្ម	យ្យ	រ្រ	ល្ល	វ្វ	ស្ស
ខ្មែរ	ហ្ហ	ឡ្ឡ	អ្អ			
English	H	L	`A			
[illegible]	ហ្ហ	ឡ្ឡ	អ្អ			

៦.៣ ស្រះផ្សំភាសាកួយ ស្របតាមស្រះផ្សំភាសាខ្មែរ និងអក្សរឡាតាំង

ខ្មែរ	អា	អិុ	អិ	អី	អឹ	អឺ	អុ	អ៊ុ	អូ
English	a	eu	E, ek	ey, ei	oe	eu	o, ok	u, uk	ue, ou
កួយ	អា	អិុ	អិ	អី	អឹ	អឺ	អុ	អ៊ុ	អូ
ខ្មែរ	អ៊ូ	អួ	អើ	អើុ	អឿ	អៀ	អេ	អែ	អ៊ែ
English	ue, ou	uo, our	aoe	Ur, er, ir	oeu	Ea, ear	E, ei	Eo, ae	air
កួយ	អ៊ូ	អួ	អើ	អើុ	អឿ	អៀ	អេ	អែ	អ៊ែ
ខ្មែរ	អៃ	អោ	អៅ	អុំ	អំ	អាំ	អុាំ	អះ	អ៊ះ
English	ai	O, or	ao	om	am	am	oam	ah	Eah
កួយ	អៃ	អោ	អៅ	អុំ	អំ	អាំ	អុាំ	អះ	អ៊ះ
ខ្មែរ	អេះ	អ៊ុះ	អោះ	អ៊ោះ	អ៊ុំ	អ៊ំ	អ៊ុយ	អ៊ួយ	អះ

English	eh	oh	ah	uoh	um	om	uy	uoy	ak
ក្លួយ	អេះ	អុះ	អោះ	អ៊ោះ	អុំ	អំ	អុយ	អួយ	អះ
ខ្មែរ	អៅ	អើ	អ៊ប់	អ៊ុន					
English	av	oev	ub	un					
ក្លួយ	អៅ	អើ	អ៊ប់	អ៊ុន					

៧. ពាក្យអក្ខរក្រមភាសាកួយបកប្រែជាភាសាខ្មែរ និង អង់គ្លេស

៥. ពាក្យភាសាកួយបកប្រែជាភាសាខ្មែរ និង អង់គ្លេសតាមលំដាប់អក្សរក្រម និង ព្យញ្ជនៈភាសាខ្មែរ

ភាសាកួយ	ការប្រកប	ភាសាខ្មែរ	ភាសាអង់គ្លេស	សំគាល់តាមពាក្យ
ព្យញ្ជនៈ ក្ក				
កួត kuot	[ក+ួ+ត]	កង្កែប kangkeb	Frog ហ្វ្រក់	នាម Noun
កា ka	[ក+ា]	ត្រី trei	Fish ហ្វិសហ៍	នាម Noun
កឺវ Keuv	[កឺ+វ]	ខ្ញុំ khnhom	I អាយ	សព្វនាម Pronoun
កឺ Keu	[ក+ឺ]	នាងខ្ញុំ neangokhnhom	Me មី	
កាវ Kav	[ក+ា+វ]	ខ្ញុំបាទ khnhombat		
ក K`a	[ក+ុ]			
អ្កេះ	[អ្ក+េះ]	ខ្លី	Short ហ្សត	គុណនាម Adjective
អ្កោច akaoch	[អ្ក+ោ+ច]	ខ្លោច [khlaoch]	Severe burns [សេវា បើន]	នាម Noun
អ្កី [akei]	[អ្ក+ី]	អញ្ចឹងទេ [anhchung te]	That's right [ដាតស៍រ៉ាយ]	នាម Noun
កោះ kaoh	[ក+ោះ]	ព្រៃ prei	Forest [ហ្វរ៉េសធ៍]	នាម Noun
កន [K`an]	[ក+ន]	កូន kaun	Children ឆិលដ្រែន	នាម Noun
កេក Ke-k	[ក+េ+ក]	ម្ដាយមីង Mday ming	Aunt [អែនធ៍]	នាម Noun

កាន់ kan	[ក+◌ា+ន់]	មេ,ញី me, nhi	Mother, femaleម៉ា ដើរ/ហ្វីម៉ែល	គុណនាម Adjective

ព្យញ្ជនៈ:ខ

ខាល់ khal	[ខ+◌ា+ល់]	ផ្ទិល phtel	Phleg ហ្វ្លេក	នាម noun
ខក់ Khork	[ខ+ក់]	កុហក kohak	Lie ឡាយ	កិរិយាសព្ទ Verb

ព្យញ្ជនៈ: ក្គ

អ្គក់ Akork	[អ្គ+ក់]	ខ្មោចអីទេស! khmaoch ei tesa!	What a ghost! [វ៉ត អ៊ឹ ហ្គូសធ៍]	ឧទានស័ព្ទ Exclamation
គួ kuo	[គ+◌ួ]	រស់នៅ, នៅទីកន្លែង Rorsnov, now tik`anleng	Live, in place លិវ, អ៊ិនផ្លេស	កិរិយាសព្ទ Verb
គឹស kus	[គ+◌ឹ+ស]	ច្រើន chraen	A lot អឡុតធ៍	សព្វនាម Pronoun
គ្វាល kveal	[គ+វ+◌ា+ល]	ឃ្វាល khveal	Herd ហើត	នាម noun

ព្យញ្ជនៈ: ឃ្ឃ្យ

ឃៀល khiel	[ឃ+◌ៀ+ល]	ឃ្មុំ khmum	Bees [ប៊ីស៍]	នាម noun
ឃើវ kheuv	[ឃ+◌ើ+វ]	ខើច	Wear shorts វ៉ារ៍ហ្សត	គុណនាម Adjective

ព្យញ្ជនៈ: ង

ងាម Ngeam	[ង+◌ា+ម]	ផ្អែម phaem	Sweet ស្វីតធ៍	គុនណនាម Adjective
ងារ Ngear	[ង+◌ា+រ]	ជម្ងឺកាច់សហាវ ស្លាប់ភ្លាមៗ Chomngu kach sahav slab phleam	Seizures die suddenly ស៊ិសើ ដាយ សាត់ដិនលី	នាម Noun
ងាក ngeak	ង+◌ា+ក]	ងាកចេញ	Turn away	កិរិយាស័ព្ទ

		ngeak chenh	ធើន អឹរវេយ៍	Verb
ង Ngor	[ង+ោ]	អន់ចិត្ត anchet	Offended អោហ្វិនឌិត	គុណនាម Adjective
ព្យញ្ជនៈ ច				
ច Ch`a	[ច+ុ]	ឆ្កែរ chhke r	Dog ដក	នាម Noun
ចា cha	[ច+ា]	ហូប haub	Eat អ៊ីតធ៍	កិរិយាស័ព្ទ Verb
ចៅ chaw	[ច+ៅ]	ចៅ chaw	Grandchildren ហ្គ្រេនឈិលជ្រេន	នាម Noun
ចែន chen	[ច+ែ+ន]	ទុំ, ឆ្អិន tum, chha en	Ripe, boiled រ៉ាប៍ បលដ៍	គុណនាម Adjective
ចាល់ chal	[ច+ា+ល់]	ទិញ tinh	Buy បាយ	កិរិយាស័ព្ទ Verb
ចាល chal	[ច+ា+ល]	រាងចាល (លែងធ្វើទៀត) thveuaoy reangchal	No more done ណូម៉រដាន់	គុណនាម Adjective
ចុវ chov	[ច+ុ+វ]	មក mok	Come ខាំម៍	កិរិយាស័ព្ទ Verb
ព្យញ្ជនៈ ឆ				
ឆី chei	[ឆ+ី]	ស៊ីឱ្យអស់ sai auy asa	Eat out អ៊ីតអោធ៍	កិរិយាស័ព្ទ Verb
ហ្ឆក់ hchh k	[ហ្ឆ+ក់]	ក្លិនស្អុយ klenosaoy	Stink ស្ទិងឃ៍	កិរិយាស័ព្ទ Verb
ហ្ឆែង hchhe ng	[ហ្ឆ+ែ+ង]	ខ្លាញ់ khlanh	Fat ហ្វាតធ៍	នាម Noun
ព្យញ្ជនៈ ជ				
ជៀ chie	[ជ+ៀ]	ទៅ tow	Go ហ្គូ	កិរិយាស័ព្ទ Verb

ជៀង chie ng	[ជ+ៀ+ង]	ដំរី damri	Elephant អិលឡឹហ្វីន	នាម Noun
ជ្តៀស chtie s	[ជ+ត+ៀ+ស]	សត្វជាស សត្វជាស	Butterfly Lizard បាត់ថើហ្វាយលីសាត	នាម Noun
ហ្ជក់ Hchork	[អ+ជ+ក់]	កុំអី! komei!	It's okay! អ៊ិតស៍អូខេ	ឧទានស័ព្ទ Exclamation
ជារ់ chear	[ជ+ា+រ់]	ជ័រ Chor	Resin	នាម Noun
ជ័ង chorng	[ជ+ ័+ង]	មនុស្សក្រៅពីជនជាតិកួយ mnoussa krawpi choncheate kuoy	Non-Kui people ណាន់កួយភីភឹល	នាម Noun
ជ្វឹក chvu k	[ជ+វ+ឹ+ក]	ឈូក chhouk	Lotus ឡូតអឹស	នាម Noun

ព្យញ្ជនៈ: ឈ្ល

ឈ្លឺយ chhlu y	[ឈ+ល+ឺ+យ]	មិនសមរម្យ min samorom	Impolite អ៊ិមផឡាយធ៍	គុណនាម Adjective

ព្យញ្ជនៈ: ញ

ញក់ ញ៉ក់ Nhork, nhak	[ញ+ក់] [ញ៉+ក់]	ជូរ, ម្ជូរ chour, mchour	Sour, pickledសៅ អើរ៍, ភិកខល	គុណនាម Adjective
ញារ់ nhea r	[ញ+ា+រ់]	ញ័រដងខ្លួន nhor dangokhluon	Body tremble បឌី ទ្រេមប៊ល	កិរិយស័ព្ទ Verb
ញ៉ក់ Nhak	[ញ+៉+ក់]	ប្រដាប់ភេទបុរស bradeab phetboros	Male genitals ម៉េលហ្ស៊ិននីថល	នាម Noun
ញិល, ញាល់ nhil, nheal	[ញ+ិ+ល] [ញ+ា+ល់]	ញាត់បញ្ចូល nheat banhchoul	Include អ៊ិនឃ្លូត	កិរិយាស័ព្ទ Verb
ញាម, ញ៉ាម nheam, nham	[ញ+ា+ម] [ញ៉+ា+ម]	យំ yom	Cry ខ្រាយ	កិរិយាស័ព្ទ Verb

ព្យញ្ជនៈ: ដ្ត

ដក	[ដ+◌̟+ក]	ទុក, ដាក់	Put	កិរិយាស័ព្ទ

dak		Touk, dak	ភុត	Verb
ដាក	[ដ+ា+ក]	ទឹក	Water	នាម
[dak]		tuk	វ៉ត់ ធ៊ី	Noun
ដុង	[ដ+ុ+ង]	ផ្ទះ	House	នាម
[dong]		phteah	ហៅស៍	Noun
ដយ	[ដ+ុ+យ]	បាយ	Rice	នាម
D`ay		bay	រ៉ាយស៍	Noun
ដេះ	[ដ+េ+ះ]	ឆ្នាំង	Pot	នាម
deh		Chhnaing	ផត	Noun
ដឹសដឹស	[ដឹ+ស+ដ+ឹ+ស]	មិញមិញ	Recently	គុណកិរិយ៉ា
does does		minh minh	រេសិនលី	Adverb

ព្យញ្ជនៈ: ឌ

ឌិចក្នា	[ឌិច+ក្នា]	ដូចគ្នា	The same	គុណនាម
di ch kna		dauchaknea	ឌឹសែម	Adjective
ឌាក	[ឌ+ា+ក]	ទឹក	Water	នាម
deak		tuk	វ៉ត់ ធ៊ើ	Noun
ឌូញ	[ឌ+ូ+ញ]	យូរ	Long	គុណនាម
dou nh		you	ឡុង	Adjective

ព្យញ្ជនៈ: ណ

ណើប	[ណ+ើ+ប]	ថើប	Kiss	កិរិយាស័ព្ទ
naeb		thaeb	ឃិស	Verb
ណោញ	[ណ+ោ+ញ]	ចៅប្រុស	Grandson	នាម
naonh		chawbros	ហ្គ្រេនសាន់	Noun
ណិង	[ណ+ិ+ង]	ណេះ	Here	គុណកិរិយ៉ា
neng		neh	ហ៊ារ៍	Adverb
ណាំ	[ណ+ា ំ]	ពូ, មីង	Uncle, aunt	នាម
naim		Pou, ming	អាន់ខល, អែន	Noun
ណាវ៉	[ណ+ា+វ៉]	គាត់ វា	He/she/it	សព្វនាម
nav		keat vea	ហ៊ី/ស៊ី/អ៊ិត	Pronoun

ព្យញ្ជនៈ: ត

តូន	[ត+ូ+ន]	តាម	Follow	កិរិយាសព្ទ

taun		tam	ហ្វូឡ	Verb
តុង tong	[ត+ុ+ង]	ត្រជៀកធ្ងន់, ថ្លង់ Tro chiek thngon, thlang	Heavy ears, deaf ហ៊ីរ៉ែអ៊ែរ, ឌីរ	គុណនាម Adjective
តក់ Tak	[ត+ុ+ក់]	ទៅដល់ Towdal	Arrive អារ៉ាយ	កិរិយាសព្ទ Verb
តែន ten	[ត+ែ+ន]	ជាន់ chean	Put feet down ភុត ហ្វីត ដោន	កិរិយាសព្ទ Verb
តោម taom	[ត+ោ+ម]	អូរ aur	Stream ស្ទ្រីម	នាម Noun
តូរ taur	[ត+ូ+រ]	ទិញ tinh	Buy បាយ	កិរិយាសព្ទ Verb
តូម taum	[ត+ូ+ម]	វេច vech		កិរិយាសព្ទ Verb

ព្យញ្ជនៈ ថ

ថូ thau	[ថ+ូ]	សត្វរពីង satv rping	Spiders ស្ប៉ាយឌើរ	នាម Noun
ថូ thau	[ថ+ូ]	(អន្ទើរ) កុហក់ ko hk	Lie ឡាយ	កិរិយាសព្ទ Verb
ថាំង thang	[ថ+ា+ំ+ង]	ប៉ោត ធុង baot thung	Container ខុនធេនណើ	នាម Noun
ជ្ថាវ chtheav	[ជ+ថ+ា+វ]	ខ្លាឃ្មុំ khlakhmoum	Bear ប៊ែរ	នាម Noun
ថីម៉ែ	[ថ+ី+ម+ែ]	កើតអ្វីឯង! kaet avei eng!	What happened!	

ព្យញ្ជនៈ ទ

ទី ti	[ទ+ី]	ខ្ពស់ khpasa	High ហាយ	គុណនាម Adjective
ទក់ Tork	[ទ+ុ+ក់]	នោះ noh	That	គុណនាម

			ខាតធំ	Adjective
ទារ,តារ tear, tar	[ទ+ា+រ] [ត+ា+រ]	សុំ som	Ask អាសឃ៍	កិរិយាសព្ទ Verb
ទូច tuoch	[ទ+ូ+ច]	លួច luoch	Steal ស្ទីល	កិរិយាសព្ទ Verb
ទូង tuong	[ទ+ូ+ង]	ខ្លាចតែ khlach te	Scared ស្ការ	គុណនាម Adjective
អ្ទ្រូ atrou	[អ្ទ្រ+ូ]	ជ្រៅ chrow	Deep ឌីប	គុណនាម Adjective

ព្យញ្ជនៈ ន្ល

នឹច nuch	[ន+ឹ+ច]	ផងដែរ Phang der	Also អលសូ	គុណកិរិយា Adverb
នី ni	[ន+ី]	នេះ! nih!	This! ឌិស	គុណនាម Adjective
នាង	[ន+ា+ង]	ចៅស្រី chawsrei	Granddaughter ហ្ក្រែនដកធើ	នាម Noun
នឿយ nuey	[ន+ឿ+យ]	អស់កម្លាំង asakamleang	Fatigue ហ្វេធិក	កិរិយាសព្ទ Verb

ព្យញ្ជនៈ ប្យ

បឹន beun	[ប+ឹ+ន]	បាន ban	Get ហ្គែត	កិរិយាសព្ទ Verb
បន់ Ban	[ប+់ +ន់]	បួងសួង buongsuong	Pray ប្រេយ៍	កិរិយាសព្ទ Verb
ប្រាង bra ng	[ប+្រ+ា+ង]	ភ្លឺ, ស្រឡះ phlu, sralah	Bright, clear ប្រិធ៍ ឃ្លា	គុណនាម Adjective
បោល baol	[ប+ោ+ល]	រត់ចោល Rutchaol	Run away រ៉ាន អឺ វេយ៍	កិរិយាសព្ទ Verb
បូល ប៊ូល baul boul	[បូ+ល]	ពុល poul	Toxic ថកស៊ិក	គុណនាម Adjective
បន ban	[ប+ន]	ពាក្យព្រមានគ្រោះថ្នាក់	Danger warning ដែនចើ វើននិនង	ឃ្លា Phrase

		peak promean krohthnak		
បាង bang	[បា+ង]	ប្រឡាយ braleay	Canal ខឹណល	នាម Noun
បិច bech	[បិ+ច]	ដេក dek	Sleep ស្លីភ	កិរិយាសព្ទ Verb
បុស bos	[បុ+ស]	ដុត dot	Burn បើន	កិរិយាសព្ទ Verb

ព្យញ្ជនៈ ផ្ផ

ផន់ហៃ phan hai	[ផ+ន់+ហៃ]	របស់យើង robs yeung	Our អៅអ៊ែរ	Article
ផឿន phuen	[ផ+ឿ+ន]	មិត្តភ័ក្រ mitt pheak	Friends ហ្វ្រេន	នាម Noun
ផូ phau	[ផ+ូ]	រលោង Rolong	Smooth ស្មូតធ៍	គុណនាម Adjective
ផៅ, ព្លូ phaw, plou	[ផ+ៅ]	ថ្លោស thlaos	Fat ហ្វែតធ៍	នាម Noun
ផុស Phos	[ផ+ុ+ស]	លេចឡើង ចេញមុខ lekh laeng, ngeublaenglekh laeng, ngeublaeng	Appear អ៊ឹបភារ	នាម Noun
ផស់ហៃ Phos hai	[ផ+ស+ហៃ]	របស់យើង Robos yeung	Our អៅអ៊ែរ	នាម Noun

ព្យញ្ជនៈ ព្ព

ព៉ង, ពើង porng, peung	[ព+ើ+ត]	នៅខាងលើ now khangleu	Above អឹបៅ	អាយតនិបាតPreposition
ពក់, ពូក Pork, pouk	[ព+ុ+ក់]	លើកពរ leuk por	Blessings ប្លិស ស៊ិង	នាម Noun
អ្ពុក apok	[អ+ព+ុ+ក]	លោកឪពុក lokaupouk	Father ហ្វាឌើរ	នាម Noun
អ្ពេក `ampek	[អ+ព+ុ+ក]	អ្នកម្ដាយ Anakamday	Mother ម៉ាឌើរ	នាម Noun

ព្លុ,ប្លុ plou, plo	[ព+ល+ុ+ក]	ពេញកម្លោះ Penh kamloh	Be Groom ប៊ី ហ្គ្រូម	នាម Noun
ព្លឹម, ប្លឹម plum, Ploem	[ព+ល+ឹ+ម]	ធាត់ theat	Obese អូប៊ីស	គុណនាម Adjective
ពឹត put	[ព+ឹ+ត]	ធំ thom	Large ឡាចធ៍	គុណនាម Adjective
ពួក puok	[ព+ួ+ក]	រីងស្ងួត រាំង ring snguot raing	Dry and dry ដ្រាយ អែន ដ្រាយ	គុណនាម Adjective
អ្ពុក Apuk	[អ+ព+ុ+ក]	លោកឪពុក lokaupouk	Father ហ្វាឌើរ	នាម Noun
អ្ពេក apek	[អ+ព+េ+ក]	អ្នកម្ដាយ Neakamday	Mother ម៉ាឌើរ	នាម Noun

ព្យញ្ជនៈ: ភ

ភ័យ, ភី phey, phi	[ភ+័+យ]	ផ្ញើរ phnhaer	Send សិន	កិរិយាសព្ទ Verb
ភ័រ Phor	[ភ+័+រ]	កុហក់ ko hak	Lie ឡាយ	កិរិយាសព្ទ Verb
ភឿន phuen	[ភ+ឿ+ន]	មិត្ត mit	Friend ហ្វ្រែន	នាម Noun
ភូត phout	[ភ+ូ+ត]	កុហក កុហក	Lie ឡាយ	កិរិយាសព្ទ Verb
ភាំង Phaing	[ភ+ា+ំ+ង]	ភ្លេច មួយភ្លែត មួយ ភាំង phlech muoyophlet, muoy phaing	Forget for a moment ហ្វកែតហ្វរីម៉ូម៉ិន	ឃ្លា Phrase

ព្យញ្ជនៈ: ម

មា, ម៉ា mea, mea	[ម+ា+រ]	ភ្លៀង phlieng	Rain រ៉ែន	នាម Noun
ម័ង, ម៉ង Morng, mang	[ម+័+ង]	អ្នករាល់គ្នា anakrealknea	Everyone អែវរីវ៉ាន	សព្វនាម Pronoun

មី mi	[ម+ី]	មើល meul	See ស៊ី	កិរិយាសព្ទ Verb
ម៉ឺ moe	[ម៉+ឺ]	មិន min	No ណូ	ឧទានសព្ទExclamation
ម៉ែ, មែ mai, mei	[ម+ែ, ម៉+ែ]	អ្នក, ឯង anak, eng	You យូ	សព្វនាម Pronoun

ព្យញ្ជនៈ: យ

យាក់ Yeak យ៉ាក Yak	[យ+ា+ក់]	ជីដូន chidaun	Grandmother ហ្គ្រេនម៉ាឌើរ	នាម Noun
យ៉ាយ yay	[យ៉+ា+យ]	បង (ធម្មតា) bng (thommodea)	Normal brother ណរម៉ល ប្រាឌើរ	នាម Noun
យើ yeu	[យ+ើ]	សំរាប់ភ្ញាក់អារម្មណ៍អស្ចារ្យ samreab phnheak arommo aschar	For a great awakening ហ្វ អ៊ី ហ្គ្រីត អឺវេកខិននិង	ឃ្លា Phrase

ព្យញ្ជនៈ: រ

រាំង raing	[រ+ា+ំ+ង]	រឹង rung	Solid សូលីដ	គុណនាម Adjective
រ៉ាំង Raing	[រ+ា+ំ+ង]	ស្រេកទឹក srek tuk	Thirsty ធើសធី	គុណនាម Adjective
រី ri	[រ+ី]	ជាមួយ, រួចហើយ cheamuoy, ruochhaey	With, already វីដ, អលរីឌី	អាយតនិបាត Preposition
រូ rou	[រ+ូ]	មិន min	No ណូ	ឧទានសព្ទExclamation
រិញ rinh	[រ+ិ+ញ]	រុញ (រុញច្រាន) rounh	Push ភុស	កិរិយាសព្ទ Verb
រ៉ាង rang	[រ៉+ា+ង]	រាងចាល reangchal	Reversible រ៉ាវើស៊ីបល	គុណនាម Adjective
រឺត	[រ+ឺ+ត]	លាង	Wash	កិរិយាសព្ទ

reav		leang	វែសហ៍	Verb

ព្យញ្ជនៈ ល្ល

លង៎ lorng	[ល+៎+ង]	ឈើ chheu	Wood វ៉ូដ	នាម Noun
លឹមលឹម lum lum	[ល+ឹ+ម+ល+ឹ+ម]	ដដែល Dodel	Same សែម	គុណនាម Adjective
លៃ lei	[ល+ៃ]	ឬស្សីខ្លី russei khlei	Short bamboo ហ្សតបែមប៊ូ	នាម Noun
លោស los	[ល+ោ+ស]	ខុស khos	Wrong រ៉ង	គុណនាម Adjective
លម៎ lorm	[ល+៎+ម]	ថ្លើម thlaem	Liver លិវវើរ៍	នាម Noun
លូ lou	[ល+ូ]	ភ្លៅ phlow	Thigh	នាម Noun
លាក់ leak	[ល+ា+ក់]	ដួល duol	Fall ហ្វល	កិរិយាសព្ទ Verb

ព្យញ្ជនៈ វ្វ

វ៉រ Vor	[វ+៉+រ]	ធ្វើ thveu	Do ឌូ	កិរិយាសព្ទ Verb
វឺ! vu!	[វ+ឺ+!]	អឺ!ហ្ន! eu! hn!	Er! ហ្អើរ	ឧទានសព្ទExclamation
វារ់ vear	[ម+ី]	វល្លិ៍ vor	Forest string ហ្វរេសត៍ ស្ទ្រិង	នាម Noun
វ៉ាក veak	[ម+៉+ឹ]	បើ bae	If អ៊ិវ	Conjunction
វិល vil	[វ+ិ+ល]	ត្រឡប់វិញ tralb vinh	Back បាកឃ៍	គុណកិរិយា Adverb
វេញ venh	[វ+េ+ញ]	ត្បាញ tbanh	Weaving វីវិង	កិរិយាសព្ទ Verb

ព្យញ្ជនៈ ស្យ

សាយ	[ស+ា+យ]	បង (ទូទៅ)	Older Brother	នាម

say		bang	អូលប្រាឌើរ	Noun
សែម	[ស+ែ+ម]	ប្អូន	Younger Brother	នាម
sem		Paaun	យ៉ាំងប្រាឌើរ	Noun
ស្រែ	[ស្រ+ែ]	ចំការ	Farm	នាម
srai		chamkar	ហ្វាម	Noun
ស្រង់	[ស្រ+ង់]	ឫស្សី	Bamboo	នាម
srang		Rossei	បែមប៊ូ	Noun
សោះ	[ស+ោ+ះ]	ឡើង	Up	គុណកិរិយា
saoh		laeng	អាបផ៍	Adverb
សែន	[ស+ែ+ន]	ស្ទឹង	River	នាម
sen		stoeng	រីវើរ៍	Noun

ព្យញ្ជនៈ ហ

ហៃ, ហ៊ី	[ហ+ៃ, +ហ++ី]	យើង	We	សព្វនាម
hai, hi		yeung	វី	Pronoun
ហន	[ហ+ន]	ដុះ	Grow	កិរិយាសព្ទ
Horn		doh	ហ្គ្រូយ៍	Verb
ហាម	[ហ+ា+ម]	ឈាម	Blood	នាម
ham		chheam	ប្លាត់	Noun
អ្ហាង	[អ+ហ+ា+ង]	ឆ្អឹង	Bone	នាម
`Ahang		chhaoeng	បោន	Noun
ហាំ	[ហ+ាំ]	ហិរ	Spicy	គុណនាម
haim		Her	ស្បាយស៊ី	Adjective
ហាន	[ហ+ា+ន]	ហ៊ាន	Dare	កិរិយាសព្ទ
han		hean	ឌារ	Verb

ព្យញ្ជនៈ ឡ

ឡា	[ឡ+ា]	ស្លឹក	Leaves	នាម
la		sloek	លីវស៍	Noun
ឡាក់	[ឡ+ា+ក់]	ស្លាក់ឆ្អឹង	Choke bone	កិរិយាសព្ទ
lak		slak chhaoeng	ឆូកបោន	Verb
ឡើឡើ	[ឡ+ើ+ឡ+ើ]	មិនគ្រាស់	Not thick	គុណនាម
lae lae		min kreas	ណត ធិកឃ៍	Adjective

ឡី, ឡឺយ lei, leuy	[ឡ+ើ+យ	រហូត Rohaut	Forever ហ្វរអេវើ	គុណកិរិយា Adverb

ព្យញ្ជនៈ អ

អើក aek	[អ+ើ+ក]	ត្រេកអរ trekaar	Rejoice រីចយស៍	កិរិយាសព្ទ Verb
អេង eng	[អ+េ+ង]	ម្ដាយមីង Mday ming	Aunt អែនធ៍	នាម Noun
អង់ ang	[អ+ុ+ង់]	ឪពុក, ម្ដាយធំ aupouk , mday thom	Grandparents ហ្គ្រេនភារ៉ែនធ៍	នាម Noun
អន an	[អ+ុ+ន]	អោយ, អំណោយ aoy, amnaoy	Give, gift ហ្គិវ ហ្គីវ	នាម Noun
អែល el	[អ+ែ+ល]	ទទួលយក Tor tuol yok	Accept អែកសិប	កិរិយាសព្ទ Verb
អឹស oes	[អ+ឹ+ស]	ហត់ Hat	Tired ថាយអើត	គុណនាម Adjective

ភាសាកួយ	ភាសាខ្មែរ	ភាសាអង់គ្លេស	ខ្លឹមសារ និងការឲ្យន័យ
អក្សរ ក			
កប ចៀង *(តំបន់អ្វ៉)* **កោប ចៀង** *(តំបន់ស្រ្អើ)* 	**ទាក់ ឬចាប់ដំរី**	Catch elephants	នៅតាមភូមិខ្លះ ជនជាតិកួយពីបូរាណត្រូវតែមានអ្នកចេះវិធី និងមានចំណេះដឹងខាងការទាក់ដំរីពីព្រៃយកទៅចិញ្ចឹមនៅស្រុក។ នៅមុនសម័យអាណានិគមបារាំង ជនជាតិកួយប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងការទាក់ដំរីសម្រាប់ជាកម្លាំងអូសទាញដូចជា: ការអូសឈើធ្វើផ្ទះក្នុងភូមិ ការសាងសង់វត្តអារ៉ាម សាឡុំ ហារ ឬកុដក្នុងវត្ត ឬជិះដំរីជាមធ្យោបាយធ្វើដំណើរពីភូមិមួយទៅភូមិមួយទៀត ឬជិះដំរីទៅចូលរួមពិធីបុណ្យ។

កន ចៅ 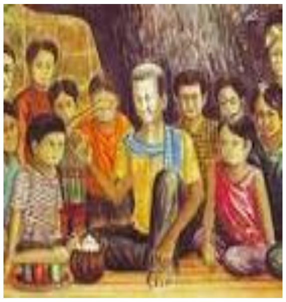	កូនចៅ	Descendant	សំដៅលើពាក្យដែលជនជាតិកួយ ប្រើនៅពេលដែលពួកគាត់និយាយទៅកាន់កូនចៅគាត់ ដោយពោលជារួមទៅលើកុមារាកុមារី និងយុវជនក្នុងការបង្ហាញពីការស្រឡាញពេញចិត្ត ការផ្ដល់ដំបូន្មាន ឬឲ្យយុវជន និងកុមារទាំងនោះចេះសាមគ្គីគ្នា។ ជាទូទៅចាស់ស្រុក ឬចាស់ទុំនិយាយទៅកាន់ក្មេងៗ ឬមនុស្សជំនាន់ក្រោយដោយបង្ហាញការផ្ដល់សេចក្ដីគោរព និងការអធ្យាស្រ័យនិស្ស៊ែយកូនចៅ។
កោះ ក្មូច 	ព្រៃកប់សព	Cemetery	ពាក្យនេះ សំដៅដល់ព្រៃកប់ខ្មោច ឬព្រៃស្មសាន ដែលពីដើមឡើយជនជាតិកួយ នៅពេលដែលពួកគាត់បង្កើតភូមិមួយ ពួកគាត់ត្រូវរក្សាទុកព្រៃស្របតាមទំហំជាក់ស្ដែង ឬទំហំត្រៀមទុកពង្រីកសម្រាប់សមាជិកក្នុងភូមិដែលមរណៈកាល។ ពួកគាត់អនុវត្តការកប់សព ឬរំលាយសពនៅក្នុងព្រៃតែមួយ។ ជនជាតិកួយរក្សាទំហំដីព្រៃកប់សពដោយគិតពីកំណើនអ្នកភូមិ និងការរីកភូមិទៅពេលអនាគត។ ជនជាតិកួយប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងប្រពៃណីរបស់ខ្លួនក្នុងការកប់សព ឬរំលាយសព ដោយរៀបចំកិច្ចតាមប្រពៃណី ហើយមានអ្នកភូមិចូលរួមជួយគ្នា។

ភន្ទ្រៅ ភា

(តំបន់អ្វ័)

បំបូល ភា

(តំបន់អ្រ្វើ)

ទៅបំពុលត្រី

Go and poison fish

ពាក្យនេះ ត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយជនជាតិកួយពីបុរាណ គឺសំដៅទៅលើសកម្មភាពរបស់បុរសៗដែលមានកម្លាំង ហើយបានបបួលគ្នីគ្នាទៅរកផ្លែឈើ ឬផ្កាលដើម្បីយកទៅបុក ឬដំឲ្យហ្មត់នៅតាមមាត់អូរ ឬមាត់ប្រឡាយដែលមានអន្លង់ទឹកជ្រៅ និងមានត្រីច្រើនៗ ក្រោយពីការបុក ឬដំឲ្យហ្មត ពួកគាត់អូសចុះអូសឡើងក្នុងទឹកដើម្បីធ្វើឲ្យទឹកល្អក់ ហើយសារធាតុថ្នាំរលាយចូលទៅក្នុងទឹកអន្លង់ធ្វើឲ្យត្រីទាំងតូចទាំងធំពុល ប្រកាច់ ឬស្លាប់ ពេលនោះពួកគេងាយស្រួលក្នុងការចាប់ ឬត្រងយកត្រីបានងាយស្រួលហើយបន្ទាប់មកពួកគាត់ក៍យកទៅធ្វើជាម្ហូបអាហារ និងចែករំលែកដល់បងប្អូនក្នុងភូមិ។

ភប ឆ្លៅ

(តំបន់អ្វ័)

ភប ក្លា

(តំបន់អ្រ្វើ)

ចាប់សត្វខ្លា

Catch tigers

ពាក្យនេះសំដៅលើសកម្មភាពព្រានព្រៃដែលចេះវិធី ឬក្បួនចាប់ខ្លា។ នៅពេលដែលសត្វខ្លាអុកឡុក ឬចូលភូមិជនជាតិកួយពីបុរាណ បានបបួលគ្នីគ្នាធ្វើអង្គប់ដាក់យកសត្វខ្លា ដោយប្រើប្រាស់ចំណេះដឹង និងការសាមគ្គីគ្នា។ ពួកគាត់ធ្វើបែបនេះដើម្បីទប់ស្កាត់ការរាតត្បាតពីសត្វខ្លាដែលនឹងចូលភូមិធ្វើឲ្យអ្នកស្រុកខ្លាចរអារ ឬដើម្បីកុំឲ្យសត្វខ្លាស៊ីគោ ស៊ីក្របីរបស់អ្នកស្រុក ឬកុំឲ្យមានការរំខានដល់អ្នកស្រុក ឬដើម្បីកុំអោយអ្នកស្រុកមានការភ័យខ្លាច។ ការចាប់សត្វខ្លានេះ ជាទូទៅនៅក្នុងភូមិគឺ

			មានអ្នកចេះមន្តអាគម និងចេះក្បួនដាក់អន្ទាក់ ឬអង្គប់ខ្លា។ ក្រៅពីនេះ ពួកគាត់ត្រូវមានការប្រយ័ត្នក្នុងការយកសាច់ខ្លា ឬការរក្សាទុកឆ្អឹងសត្វខ្លាឲ្យមានសុវត្ថិភាព ដើម្បីកុំឲ្យមានការប្រែក្លាយជាព្រាយក្បាលខ្លា។
អោះ ជូស យាក់	ព្រៃអារក្ស អ្នកតា	Spiritual forest	ពាក្យនេះ សំដៅលើព្រៃតំណម ឬព្រៃចុងភូមិ ដែលជនជាតិកួយពីមុនគ្រប់ទីកន្លែងកាលពីសម័យមុនតែងតែកសាងភូមិឋានហើយរក្សាព្រៃមួយកន្លែងធំគួរសមសម្រាប់ជាកន្លែងប្រតិត្តិកម្មវិធីឡើងអ្នកតាប្រចាំឆ្នាំ ឬសម្រាប់បន់ស្រន់ លាបំណន់ និងធ្វើកម្មវិធីសម្បថជាដើម។ ព្រៃដូនតា គឺជាលំនៅសម្ងាត់មួយដែលមិនមានសមាជិកណាមួយទៅប៉ះពាល់បាន ពីព្រោះគេខ្លាចត្រង់ថា អ្នកតានៅព្រៃនោះមើលឃើញពួកគាត់ធ្វើអ្វីៗ តែពួកគាត់មិនអាចមើលឃើញអ្នកតាបានទេ។ ពួកគាត់ត្រូវសម្តែងការគោរពខ្លាំងបើខុសឆ្គងខ្លាំង អ្នកតាអាចយកជីវិត ឬធ្វើឲ្យមានបញ្ហាក្នុងភូមិជាដើម។

អក្សរ ខ

ខេល	ការវាយខែល	Khmer shielding	ពាក្យនេះសំដៅលើសកម្មភាពនៃការវាយខែលដែលជាក្បាច់គុណបង្ហាញពីសមត្ថភាព និងទេពកោសលក្នុងការសម្តែង និងភាពអត់ធ្មត់។ ក្បាច់គុណនេះជាកម្មវិធីប្រពៃណីមួយដែលជនជាតិ

			កួយសម្តែងក្នុងកម្មវិធីចែកឆ្នាំចាស់ចូលឆ្នាំថ្មី។ ក្បាច់គុណនេះ ពីដើមឡើយបង្កប់ទៅដោយវេទមន្ត និងភាពស័កសិទ្ធនៃឧសថបូរាណ ដែលការពារស្បែកមិនឲ្យឈឺក្នុងការសម្តែង។ នៅតំបន់ខ្លះគេសម្តែងបង្ហាញអំពីរិទ្ធនៃការប្រើប្រាស់ថ្នាំស្តឹក ការប្រើផ្ទាលបូរាណ ឬការបង្ហាញពីសិល្បៈនៃក្បាច់គុណ ដែលគេសម្តែងសាទរក្នុងពេលដង្ហែរផ្ការប្រាក់ចូលវត្តអារ៉ាមក្នុងកម្មវិធីបុណ្យប្រពៃណី។

អក្សរ គ

គ្វាល ត្រៀក/អ្រ៉ូក 	ឃ្វៀលក្របី ឬ ឃ្វាលគោ	Tend cattle	ពាក្យនេះសំដៅលើសកម្មភាពដែលជនជាតិកួយ កាលពីបុរាណមកដល់បច្ចុប្បន្នតែងតែមានគោច្រើន ឬក្របីទាំងហ្វូង ហើយពួកគាត់បានមើលថែរក្សាដោយដេញឲ្យទៅស៊ីស្មៅនៅវាល ឬព្រៃរបោះ ដែលជាទីតាំងរួមសម្រាប់កន្លែងចិញ្ចឹមគោ ឬក្របី។ ពួកគាត់តែងតែឃ្វាលនៅទីនោះជាប្រចាំ។ ជាទូទៅជនជាតិកួយតែងតែរក្សាទុកព្រៃរបោះ ឬវាលយ៉ាងធំ ដែលមានត្រពាំង អូរ និងបឹងសម្រាប់ទីកន្លែងឃ្វាល និងកន្លែងមើលថែគោ ឬក្របី។
គ័ស ខ្រខ	គោះអង្រ្កង ចាក់អង្រ្កង	Collect sour red ant by cracking its nest and put them in a container	ពាក្យនេះ ត្រូវបានជនជាតិកួយប្រើប្រាស់ក្នុងសកម្មភាព នៅពេលដែលពួកគាត់ទៅចាក់អង្រ្កង ឬគាស់អង្រ្កង ដើម្បីយកទៅធ្វើម្ហូបអាហារ។ ភាគ

			ច្រើនគឺស្ត្រីទៅជាក្រុមដោយប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ធ្វើដោយដៃដូចជាកន្ត្រក ជាល កញ្ជើ ឬល្អី។ ពេលចាក់អង្រ្កងបាន ពួកគាត់គាស់អង្រ្កងទៅក្នុងថាំង ឬធុងដែលមានទឹក។ នៅពេលបានអង្រ្កងច្រើនពួកគាត់ចែកគ្នាដើម្បីធ្វើអាហារបរិភោគ។
ត័ស ភួត 	គោះកង្កែប ឬ ចាក់កង្កែបក្នុងរហែងដីប្រេះ	Find frogs in cracked soil	ពាក្យនេះ ជនជាតិកួយប្រើប្រាស់ក្នុងពេលដែលពួកគាត់បបួលគ្នីគ្នាទៅគាស់ដីនៅតាមត្រពាំងដែលប្រេះរហែង បន្ទាប់ពីរីងទឹកអស់។ នៅពេលស្ថានភាពដីស្ងួតមានប្រហោង ឬប្រេះរហែង ដែលមានកង្កែបរស់នៅក្នុងនោះ ពួកគាត់ជួយគ្នាគាស់ដី រួចហើយពួកគាត់ចាប់យកកង្កែបកួប ឬកង្កែបស្រូវបានយ៉ាងស្រួលដើម្បីយកទៅធ្វើម្ហូបអាហារតាមគ្រួសារ ឬចែកចាយផ្ទះជិតខាង។ សកម្មភាពនេះជាសកម្មភាពប្រពៃណីក្នុងការច្នៃប្រឌិតរកឃើញនូវវិធីថ្មី។
អក្សរ ឃ			
ឃៀល ភោះ 	ឃ្មុំមានម្ចាស់ ឬ ឃ្មុំព្រៃមានម្ចាស់	Domestic bees or managed wild bees	ពាក្យនេះ សំដៅលើសត្វឃ្មុំដែលមានលក្ខណៈកាច សាហាវ មិនអាចនរណាទៅក្បែរបាន។ វាជាឃ្មុំដែលជនជាតិកួយឲ្យជំនឿថាជាឃ្មុំលោកតា។ ឃ្មុំនេះបើមាននរណាធ្វើមិនល្អ ឬមានគំនិតមិនល្អ នៅពេលនោះឃ្មុំនឹងទិចក្នុងពេលដែលពួកគាត់ចូលព្រៃ ហើយបើ

ខុសតំណមនោះឃ្មុំនឹងទិចខ្លាំង។ បើមាននរណាយកឃ្មុំ នៅពេលដែលឃ្មុំនោះដេញនឹង ហើយឃ្មុំនោះដេញរហូតដល់ផ្ទះ ហើយមានអ្នកខ្លះរត់ចូលមុងដើម្បីសុវត្ថិភាពក៏មានដែរ។

អក្សរ ខ

ខារ អែល 	ជម្ងឺកាចសាហាវរឬជម្ងឺងារបាល	Malignant disease	ពាក្យនេះ ជនជាតិកួយប្រើសំដៅលើស្ថានភាពនៃជម្ងឺដ៏កាចសាហាវ ឬក្នុងស្ថានភាពដ៏អាក្រក់លើសុខភាពសត្វ។ នៅពេលដែលសត្វពាហនៈ ឬសត្វបក្សីក្នុងស្រុកបានស្លាប់រង្គាលនៅតាមផ្ទះ អ្នកស្រុកជនជាតិកួយហៅជម្ងឺនេះថា ងារវាយក។ ដូច្នេះដើម្បីការពារជម្ងឺទាំងនេះមិនឲ្យកើតឡើង អ្នកស្រុកមានជំនឿថាត្រូវតែសែនជូនដូនតា លាងគ្រោះចង្រៃ ដែលធ្វើក្នុងពេលពិធីឡើងអ្នកតា។

អក្សរ ច

ចាំ ព្លី ប៉ាញ់ ចែម *(តំបន់ក្រ្វី)* **ចាំ ប្លី ប៉ាញ់ ចែម** *(តំបន់អ្វ័)* 	ចាំបាញ់សត្វមកស៊ីផ្លែឈើ	Wait for shooting animals or birds to come and eat fruit	ពាក្យនេះសំដៅលើ សកម្មភាពដែលជនជាតិកួយ ជាពិសេសបុរសៗដែលជាក្រុមព្រានព្រៃកាលពីបុរាណ (វចនានុក្រមសម្តេចសង្ឃជួនណាតហៅថាព្រានសត្វ (គ្រាមភាសាកួយ) ដែលចេះដឹងខាងរបៀបបរបាញ់សត្វតាមប្រពៃណីដើម្បីបានសត្វ (ឈ្លូសប្រើស រមាំង ខ្ទីង ខ្លា ជាដើម)។ គោលបំណងដើម្បីយកទៅធ្វើជាអាហារ និងចែកចាយបងប្អូនក្នុងភូមិ ដើម្បីបាន

			បរិភោគទាំងអស់គ្នា។ នៅពេលបានសត្វ គឺព្រានសត្វផ្លុំស្នែង ឬផ្លុំអង្គប់ ដើម្បីហៅកម្លាំងអ្នកស្រុកទៅយកសាច់ទុកហូបតាមផ្ទះ។
ចោះ ឆ្កាខ	យកម្រូម ឬចោះម្រូម	Take Marom (stingless bees) by piercing	ពាក្យនេះសំដៅលើសកម្មភាពដែលជនជាតិកួយ ជាប្រពៃណីគឺពួកគាត់មានគ្នាជាក្រុម ដោយបុរសៗនាំគ្នាទៅព្រៃឆ្ងាយពីភូមិ ដើម្បីទៅចោះម្រោម ដែលមាននៅតាមរន្ធដើមឈើ។ ពួកគាត់ប្រើប្រាស់ចំណេះដឹង និងបច្ចេកទេសដើម្បីបានម្រោម ហើយយកទៅចម្រាញ់ យកក្បាលទឹកទៅធ្វើជាឧសថ ឬបរិភាគជាមួយអាហារផ្សេងៗតាមរបៀបរបស់ជនជាតិកួយពីបុរាណ។
ចេក ទ៉ា់រ គី	ថ្នាំវល្លិ៍គុយ	Kui (vine) medicine	ពាក្យនេះសំដៅលើប្រភេទដើមឈើជាវល្លិ៍គុយ ដែលជាទូទៅជនជាតិកួយតែងតែឲ្យតម្លៃក្នុងការថែរក្សា ការការពារ និងការប្រើប្រាស់វល្លិ៍គុយនេះសម្រាប់ព្យាបាលជម្ងឺដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងស្ថានភាពសុខភាពរបស់ស្ត្រី ដែលភាសាសាមញ្ញជនជាតិកួយហោះថា (ថ្នាំទាស់ទឹកដោះ នៅពេលស្ត្រីកូនខ្ចី)។ ក្រៅពីនេះ គេអាចយកដើមវាស្ងោរទឹកផឹក ឬត្រាំជាមួយស្រាសរជំនួយសសៃរឲ្យដើរស្រួល ហើយគេក៏អាចហូបផ្លែវាដែលមានរស់ជាតិជូអែមទៀតផង។

អក្សរ ឆ

ស្អែខ ម៉ែ 	ជាពាក្យជេរប្រមាថ	An insult	ពាក្យនេះសំដៅលើការជេរទៅលើនរណាម្នាក់ ដែលបានធ្វើឲ្យនរណាមួយខឹងសម្បា ហើយប្រតិកម្មទៅវិញដោយមុខខឹងហើយប្រើពាក្យនេះជាការជេរ ឬបណ្តាសារ ដោយប្រៀបធៀបទៅនឹងស្ថានភាពអ្នកស្លាប់ដែលហើមប៉ោង ហៀរខ្លាញ់ដូចគេយកទៅដុតចោល។ ពាក្យនេះ មានប្រើប្រាស់ដោយជនជាតិកួយនៅតាមតំបន់ខ្លះមិនទូទៅទេ។
ហ្បែង ឡែត	ពាក្យនេះប្រើសំដៅលើទង្វើមិនពេញចិត្ត	Refer to bad commitment of someone.	ពាក្យនេះចាស់ៗកួយ ប្រើភាគច្រើនសំដៅលើទង្វើរបស់នរណាម្នាក់ដែលនិយាយស្តីមិនគប្បី និងមិនមានប្រយោជន៍ ដូច្នេះអ្នកស្តាប់ហាក់ដូចជាមិនពេញចិត្តហើយក៍ប្រើពាក្យនេះតែម្តង។
អក្សរ ជ			
ជា ប៊ិច ផ្ទាល 	ជីកប្រទាល	Dig succulent plants	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពដែលជនជាតិកួយ (ទាំងបុរស ទាំងស្ត្រី) ជីកយកផ្ទាលពីក្នុងព្រៃក្បែរភូមិ ឬឆ្ងាយពីភូមិដែលដុះក្នុងព្រៃធំ។ ការជីកនេះ គេត្រូវទៅគ្នាច្រើននាក់ ដើម្បីការពារសុវត្ថិភាពពីសត្វ (ជ្រូកព្រៃ ខ្លា ដំរី...) ពីព្រោះជ្រូកក៏ឈ្មុលដីស៊ីផ្ទាលនេះដែរ ហើយសត្វខ្លាគឺរកស៊ីជ្រូកព្រៃ។ ពួកគាត់ជីកផ្ទាលនេះ គោលបំណងដើម្បីយកទៅបំពុលត្រីនៅតាមអូ ឬបឹងឲ្យពុលដើម្បីងាយស្រួលចាប់យកទៅធ្វើជាអាហារ។

ជួក ញ៉្វក *(តំបន់ស្រ្វី)* **តាប់ ញ្វក់** *(តំបន់អ្វ៊ែ)* 	បុកម្ជូហូប	Make mixed sour fruit (Maju) with spicy dipping sauce	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពរបស់ក្រុមស្រ្តី ឬក្រុមយុវជន ឬយុវនារីដែលឯកភាពគ្នាទៅរកផ្លែឈើជូរ ឬផ្លែណាមួយដែលហូបបាន ហើយរួមគ្នាបុកម្ជូររួចហូបជុំគ្នា ដោយបង្ហាញពីការសាមគ្គីគ្នា ក្នុងនោះអ្នកដឹកនាំការបុកម្ជូរគេដាក់ចំនួនផ្លែម្ទេសទៅតាមអាយុរបស់អ្នកបុកម្ជូរ។ នៅពេលហូបគេភ្នាល់គ្នាអំពីការឈ្នះក្នុងការហូប តើនរណាអាចទ្រាំនឹងការហិរបាន។
ជៀ រិត ភា 	ការទៅរុតត្រី	Fishing with Angrot (Khmer fishing gear)	ជាពាក្យដែលជនជាតិកួយប្រើប្រាស់ក្នុងសកម្មភាពរុតត្រីនៅតាមត្រពាំង បឹងតូច អូរ ឬប្រឡាយ។ ការរុតត្រីធ្វើឡើងក្រោយពីពួកគាត់បានជួបជុំនិងឯកភាពគ្នានៅក្នុងភូមិ ហើយពួកគាត់មានសភារៈសម្រាប់រុតទៅជាមួយផង និងមានវេចបាយ ឬដាក់អង្ករទៅដាំបាយ។ ក្នុងការរុតត្រីគឺតែងតែមានការបួងសួង ឬពោលពាក្យសុំម្ចាស់ព្រៃ ឬម្ចាស់ទឹកដើម្បីឲ្យបានត្រី និងសុំសេចក្តីសុខផងដែរ ដោយសារតែកន្លែងរុតត្រីជាទីតាំងដែលពួកគាត់មានជំនឿថាមានម្ចាស់ថៃទើបមានត្រីរស់នៅកកកុញ និងមាទឹកខ្ជបប្រាំងផងដែរ។
ជី ស្រែំ ជីស្រ៉ែ *(តំបន់ស្រ្វី)* **ជៀស្រែំ ជៀស្រ៉ែ**	ទៅស្រែចម្ការ	Go to the farm or plantation	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពជាប្រពៃណីដែលជនជាតិកួយ ទៅស្រែ ឬទៅចម្ការជាក្រុម ឬជាគ្រួសារសាច់ញា

(តំបន់អ្វ័) 			តិ។ ពួកគាត់មានស្រែ ចម្ការធំៗទៅតាមស្ថានភាពកម្លាំងអាចធ្វើបាន ដោយមានដីប្រើប្រាស់ដាំដំណាំស្រូវស្រែ ដីត្រៀមចម្ការវិលជុំ ដីទុកចញ្ចឹមសត្វនៅរដូវវស្សា និងដីត្រៀមចែកកូនៗ។ ក្នុងពេលវគ្គបង្កបង្កើនផល ការថែទាំ និងការប្រមូលផល ពួកគាត់ដេកនៅទីនោះជាក្រុមស្រែតំបន់ជាមួយគ្នារហូតដល់ពេលដឹកទិន្នផលស្រូវទៅដាក់ជង្រុកនៅផ្ទះ។
ជូក កាស៊ីម *(តំបន់អ្រើ)* **អ្រាត់ កា សោម** *(តំបន់អ្វ័)* 	ចូកកំពឹស	Shrimping (by using nets, traps, even handpicking)	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពជនជាតិកួយ (ស្ត្រី) ជាប្រពៃណីទៅរកត្រីតាមអូរ ប្រឡាយ និតត្រពាំងដែលមានទឹក និងមានត្រីរស់នៅ។ ពួកគាត់មានគ្នាជាក្រុម និងមានឈ្នាង ដើម្បីចូកកំពឹសផង និងរកត្រីផង។ ត្រី ឬកំពឹសដែលរកបានពីការចូកនេះ គឺមានរស់ជាតិឆ្ងាញ់។
ជៀ កោប ក្បួត *(តំបន់អ្រើ)* **ជៀ កប ក្បួត** *(តំបន់អ្វ័)* 	ចាប់កង្កែប	Catch frogs	ពាក្យនេះសំដៅលើសកម្មភាព ដែលជនជាតិកួយទាំងប្រុសទាំងស្រី ទាំងក្មេងទាំងចាស់ ប្រើប្រាស់វានៅក្នុងសកម្មភាពដែលពួកគាត់នាំគ្នាទៅចាប់កង្កែប (កង្កែបហ៊ីង កង្កែបត្រូក កង្កែបជ័រ និងកង្កែបកូបជាដើម)។ ក្រោយពីមានភ្លៀងធ្លាក់មួយមេ ឬពីរមេរយ៉ាងច្រើន ហើយមានទឹកនៅតាមថ្លុក ឬតាមត្រពាំង តាមប្រឡាយ តាមអូរនៅដើមឆ្នាំ។ អ្នកស្រុកបានបបួលគ្នាក្នុងភូមិទៅរកចាប់កង្កែបនៅតាមទីតាំង

			ដែលមានសម្លេងកង្កែបពោទ័ទ្រហឹង អ៊ឹងកង។
ឆ្វាត់ ភា 	ជញ្ជាត់ត្រី	Catch fish in shallow water	ពាក្យនេះ ប្រើនៅពេលដែលស្ត្រីជនជាតិកួយនាំគ្នាទៅជញ្ជាត់ត្រីអូរនៅទីតាំងដែលមានទឹករាក់ ឬទឹកដែលបម្រុងនឹងរីង ហើយនៅសល់ត្រីរស់នៅដោយសារតែនៅតាមទីតាំងដែលមានទឹកគឺសម្បូរទៅដោយស្លឹកឈើច្រើន។ ពួកគាត់ទៅដោយមានគ្នាច្រើនដើម្បីសុវត្ថិភាពពីមនុស្ស និងសត្វផ្សេងៗដែលចូលចិត្តរស់នៅតាមអូរដើម្បីចាប់សត្វជាចំណីផងដែរ។

អក្សរ ឈ

ឈូសត្លោល **ឈូសល័ខ** **ឈូសភាតារ** 	ការងារឈូសឈើ ឬ សសេរ ឬក្តា	Wood flattening and inscription	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពជនជាតិកួយ (បុរសជាជាងឈើ) ដែលប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងក្នុងការងារឈូសសសេរធ្វើផ្ទះ ឈូសឈើធ្វើរទេះ ឬធ្វើដងចប ជ្រនីក ឬឈូសក្តារជាដើម។ ជនជាតិកួយធ្វើដែកឈូសពីឈើ និងដែក ហើយធ្វើសកម្មភាពឈូសសម្អាត់វត្ថុទាំងនោះឲ្យស្អាត។

អក្សរ ញ

ញាម រាល់ ស្តៅ	យំរាល់យប់	Cry every night	ពាក្យនេះ សំដៅលើក្មេងយំមិនបានបាត់នៅពេលយប់ ជាទូទៅក្មេងយំយប់ហើយមានលក្ខណៈស្រែកខ្លាំងៗ លួងមិនបាត់យំ ពេលខ្លះយំមិនបានដេកដោយមានអាការៈខុសប្លែកៗ។ ជន

			ជាតិកួយមានជំនឿរថាក្មេងនោះខុសអ្វីមួយ ដូច្នេះគេត្រូវយកក្មេងនោះទៅស្តោះផ្លុំ ឬទៅបូលប្រណាក ឬបូលពងមាន់ ឬបញ្ចូលមេមត់ ឬបញ្ជាន់អារក្សដើម្បីរកមូលហេតុ។ ក្រោយពីការរកឃើញមូលហេតុ ក្មេងនោះក៏ឈប់យំ ហើយមានសភាពធម្មតាវិញ។

អក្សរ ជ

ដាក់ ឡាយ	ដាក់លាយ/ទ្រូ	Fishing with Leay/Trou (Khmer bamboo fishing gear)	ជាពាក្យ ដែលជនជាតិកួយបានប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងក្នុងការរៀបចំទីតាំងសម្រាប់ដាក់លាយ ឬដាក់ទ្រូដើម្បីបានត្រី។ វាជាវិធីបូរាណមួយដើម្បីបានត្រីយកទៅធ្វើម្ហូបអាហារ។ ទីតាំងដាក់គឺស្ថិតនៅតាមអូរ ឬប្រឡាយដែលសំបូរទៅដោយត្រីឡើង ឬត្រីចុះ។ សកម្មភាពនេះ គឺធ្វើនៅរដូវវស្សា និងរដូវរំហើយ នៅពេលដែលទឹកអូរស្រកទឹក។
ដាក់ អ្ដាក់	ដាក់អន្ទាក់	To trap	សំដៅដល់ សកម្មភាពដែលជនជាតិកួយដែលជាព្រានព្រៃយកសំភារៈ និងឧបករណ៍ទៅធ្វើអន្ទាក់យកសត្វព្រៃ ដូចជាសត្វជ្រូកព្រៃ ប្រើស រមាំង ក្តាន់ខ្ទីងជាដើម។ល។ ដោយប្រើវិធីឧបកិច្ចស្លឹក និងកូកព្រៃដើម្បីសុំសត្វកំបាក់កំបែកយកទៅធ្វើជាអាហារ និងចែកអ្នកស្រុកបានហូបដូចគ្នា។

ដុខ ឆៀ 	ផ្ទះចាស់	Old fashion house	ពាក្យនេះ សំដៅលើផ្ទះចាស់ នៅតំបន់ខ្លះ ជនជាតិកួយនៅពេលមានគូរស្រករ គឺពួកគាត់ចាប់ផ្តើមសាងសង់ផ្ទះមួយខ្ទងតូចសម្រាប់ជាទីជម្រកក្នុងគ្រួសារ ហើយបន្ទាប់មកគ្រួសារនោះមានកូនច្រើនឡើងៗ (កាលពីដើមគ្រួសារនិមួយៗមានកូនយ៉ាងតិច៥នាក់) និងបានចាប់ផ្តើមអារឈើគ្រឿងផ្ទះដោយមានអ្នកស្រុកជួយផងដែរ។
ដុខ ត្នាយ *(តំបន់ស្រើ)* **ដុខ ត្នៃ** *(តំបន់អ្វ៊ែ)* 	ផ្ទះថ្មី ឬផ្ទះម៉ូតថ្មី	New fashion house	ពាក្យនេះ សំដៅលើផ្ទះដែលសាងសង់ថ្មី ឬម៉ូតថ្មីសម្រាប់គ្រួសារដែលធូធារ ហើយ ជាទូទៅ ពីដើមជនជាតិកួយ នៅពេលសាងផ្ទះគឺពួកគាត់ចេះជួយគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយជួយទ្រង់ទ្រាយធំគឺការផ្តុំផ្ទះចំណាយពេលមួយថ្ងៃ និងលើកផ្ទះចំណាយពេលមួយថ្ងៃ ពេលល្ងាចពួកគាត់ចាប់ផ្តើមសែនព្រេនយកថ្ងៃឡើងនៅលើផ្ទះផ្ទះ ដោយមានពិធីសាសនា និងកម្មវិធីកំសាន្ត។
ដុខ យាក់ ជួស 	ខ្ទមអ្នកតា	Spirit houses	ពាក្យនេះ សំដៅលើទីតាំងដែលមានខ្ទមប្រក់ស្បូវ ឬស្លឹកហើយមានរូបសំណាកអ្នកតា ជាមួយសំភារៈជាគ្រឿងការពាររបស់អ្នកតាចាស់ស្រុក។ ខ្ទមអ្នកតាជាទីតាំងសក្ការៈរបស់ជនជាតិកួយ

អក្សរ ត

តាប់ ញក់	បុកម្ហូបហូប	Eat pickles	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពរបស់ក្រុមស្ត្រី ឬយុវជនដែលឯកភាពគ្នាទៅរកផ្លែជូរ ឬផ្លែណាមួយដែលហូបបាន

			ហើយរួមគ្នាបុកម្ទូរ រួចហូបជុំគ្នា បង្ហាញពីការសាមគ្គីគ្នា ក្នុងនោះអ្នកដឹកនាំការបុកម្ទូរគេដាក់ចំនួនផ្លែម្ទេសទៅតាមអាយុរបស់អ្នកបុកម្ទូរ។ នៅពេលហូបគេភ្ជាល់គ្នាអំពីការឈ្នះក្នុងការហូប។
ត្អុច អែល កា	អង្គុយចាំចាប់ ឬកាប់ត្រីតាមអូរ	Catching and cutting fish in stream	ពាក្យនេះ សំដៅវិធីមួយ ដែលជនជាតិកួយពីបូរាណតែងតែនាំគ្នីគ្នាទៅអងចាប់ត្រី ឬកាប់ត្រី ឬដួសត្រីតាមអូរ ឬប្រឡាយ ដោយពួកគាត់រៀបចំជាសម្រះ និងបិតមុខទឹករួចទុកមុខទឹកឲ្យត្រីរត់ចុះរត់ឡើង។
តាប់ ព័ស ល្ងឹខ	បុកអំបិលល្ង	Make sesame salt	ពាក្យនេះ ភាគច្រើនស្ត្រីសំដៅលើជនជាតិកួយ (ស្ត្រី) តែងតែបុកអំបិលល្ងដើម្បីបរិភោគក្នុងគ្រួសារ និងរក្សាទុកបានយូរ ដែលពួកគាត់អាចវេចខ្ចប់ទៅព្រៃសម្រាប់បរិភោគជាមួយនិងបន្លែព្រៃនៅពេលពួកគាត់សម្រាកព្រៃដោយមានភាពងាយស្រួលហូបអាហារតាមព្រៃ ឬទៅចម្ការ ឬតាមស្រែ។
តាក់ ត្រៀ	បេះឬបោចផ្សិត	Pick up mushroom	ពាក្យនេះ ជនជាតិកួយប្រើប្រាស់ជាទូទៅក្នុងសកម្មភាពប្រមូលគ្នីគ្នាទៅបេះផ្សិត ឬទៅរកផ្សិត។ ជាទូទៅគាត់ទៅរកផ្សិតជាក្រុម ដោយមមានឧបករណ៍ប្រើប្រាស់បែបប្រពៃណី។ ពេលខ្លះពួកគាត់វេចខ្ចប់នឹងស្លឹកខ្លុង ឬស្លឹកត្បែង ឬជាល ឬកញ្ជើរដែលយកទៅពីផ្ទះ។ នៅពេលបានផ្សិតពួកគាត់

			អាចលក់ និងទុកហូបក្នុងគ្រួសារ និងអាចចែកចាយទៅដល់សាច់ញាតិក្នុងភូមិផងដែរ។
តាក់ ព្លី គី *(តំបន់ក្រ្សី)* **តាក់ ប្លឺ គី** *(តំបន់ភ្ង័)*	បេះផ្លែគុយ	Pick up Kui (Khmer wild fruit)	ពាក្យនេះ ជនជាតិកួយប្រើប្រាស់ក្នុងរដូវខែពិសាយដែលនៅតាមព្រៃឆ្ងាយពីភូមិ ពួកគាត់បបួលគ្នីគ្នាទៅរកផ្លែគុយដោយប្រើសមត្ថភាពក្នុងការឡើងបេះផ្លែគុយបាន។ ជាទូទៅជនជាតិកួយបេះផ្លែគុយយកទៅបរិភោគជាផ្លែឈើផ្អែមទូទាំងភូមិ ឬជាក្រុមដែលពួកគាត់មានជំនឿថាជាផ្លែឈើឧសថ ។ ក្រៅពីនេះពួកគាត់អាចលក់បានជាប្រាក់ចំណូលដើម្បីទិញគ្រឿងទេសសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពគ្រួសារ។
តាក់ ព្លី ឡូខ *(តំបន់ក្រ្សី)* **តាក់ ប្លឺ ល័ខ** *(តំបន់ភ្ង័)*	បេះផ្លែព្រីង	Pick up jambolan plum (Pring	ជនជាតិកួយ តែងតែបបួលគ្នីគ្នាទៅបេះផ្លែព្រីងដែលមាននៅតាមវាលស្រែ ឬព្រៃរបោះ ឬព្រៃស្រោង ពួកគាត់ទៅជាក្រុម មានបុរសៗជាអ្នកឡើងដើមអង្រួនផ្លែឲ្យជ្រុះ ដើម្បីអ្នកផ្សេងទៀតជាអ្នកចាំរើសនៅខាងក្រោមដើម ពួកគាត់រើសផ្លែព្រីង ហើយយកទៅហូបនៅភូមិ និងចែកចាយដល់អ្នកផ្សេងៗទៀតនៅក្នុងភូមិដើម្បីហូបកំសាន្ត និងហូបផងពិភាក្សាគ្នាផងដែរ។
តំបូរ ភា	វេចត្រីខ្ចប់	Make fish dish (Khnab)	សំដៅលើម្ហូបមួយបែបមានរស់ជាតិឆ្ងាញ់ ដែលជនជាតិកួយទាំងបុរសទាំងស្ត្រី តែងតែយកត្រីចង្វារពីអូ ប្រឡាយ ឬត្រពាំងមកលាយផ្សំជាមួយគ្រឿងទេសផ្សេងៗ ដោយវេចខ្ចប់ជាមួយស្លឹក

			ឈើពីព្រៃដែលមានទ្រង់ទ្រាយធំ (ខ្លុង មមាំង ត្រសើម អាឡោក រលាយ ត្បែង ....) យកទៅអាំងនឹងភ្លើង បន្ទាប់យកទៅហូបជុំគ្នា ឬចែកគ្នាហូប។
ឝ្យុះ ភ្នួឝ	បបក់កង្កែប	Fish frogs with rods	ពាក្យនេះ ជនជាតិកួយជាបុរស ឬយុវជនតែងប្រើប្រាស់ជាក្រុមនៅក្នុងការទៅបបក់កង្កែបនៅតាមត្រពាំង ឬស្រះក្នុងព្រៃ ដោយប្រើប្រាស់ដៃឬស្សី ឬកូនឈើជាដង ដាក់នុយជាស្បែកកង្កែបរួចបោះចូលក្នុងទឹកត្រពាំងដោយសញ្ញាផ្សេងៗឲ្យកង្កែបដេញលេប។ នៅពេលដែលកង្កែបលេបចូលហើយគេវាត់ឈើ ឬឬស្សីទៅក្រោយដោយជាមួយនឹងកង្កែប។ ការបបកជាវិធីសាស្ត្រមួយដែលជនជាតិកួយប្រើប្រាស់ដើម្បីឲ្យបានកង្កែបកូបច្រើនយកទៅជាអាហារ។
ឝាក់ ឡា ប្រិច	បេះស្លឹកប្រិច	Forage for edible leaves (Prich)	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពដែលជនជាតិកួយ (ប្រុស ស្រី) នាំគ្នាទាំងហ្វូងទៅរក និងបេះស្លឹកប្រិចនៅតាមព្រៃដែលនៅឆ្ងាយពីភូមិប្រមាណ១០ គីឡូ អាស្រ័យទៅតាមស្ថានភាពភូមិនៅតាមតំបន់។ ដើមប្រិចមានដុះតាមតំបន់ព្រៃ ឬស្ថានភាពដីដែលមានទីទួល និងមានដំបូក។ អ្នកបេះស្លឹកប្រិចត្រូវមានទឹក បាយ និងម្ហូបទៅជាមួយ ឬក៏មានសត្វឆ្កែទៅអមដើម្បីការពារសុវត្ថិភាពតាមដងព្រៃ។ គេអាចយក

			ប្រិចធ្វើជាអាហារ ចែកគ្នាហូប និងលក់ បានជាថវិកាផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពផងដែរ។
តាក់ ឡា អក ខ្ទក់	បេះស្លឹកអកខ្វក់	Forage for edible leaves (Orkhatuk)	ពាក្យនេះសំដៅលើ សកម្មភាពដែល ជនជាតិកួយក្នុងសហគមន៍ទៅបេះ ត្រួយអកខ្វកយកទៅធ្វើជាបន្លែ ឬស្ល ម្ជូបដែលមានរស់ជាតិឆ្ងាញបែបធម្មជាតិ ហើយជាបន្លែឧសថផងដែរ។ អ្នក បេះស្លឹកអកខ្វក់អាចទៅបេះគ្នា២នាក់ ឬគ្នាជាក្រុម ដោយពួកគាត់អាចបេះ បានគ្រប់រដូវ ជាពិសេសរដូវស្លឹកឈើ លាស់ ក្រោយពីភ្លើងខេះរោល។
តាក់ ឡា ច្រីស	បេះស្លឹកច្រេស	Forage for edible leaves (Jres)	ពាក្យនេះសំដៅលើ សកម្មភាពដែល ជនជាតិកួយក្នុងសហគមន៍ទៅបេះ ស្លឹកច្រេសទើបលាស់ខ្ចី យកទៅធ្វើជា បន្លែ ឬស្លកកូរ ឬស្លប្រហើរបានដែល មានរស់ជាតិឆ្ងាញ់បែបធម្មជាតិ ហើយ ជាបន្លែឧសថផងដែរ។ អ្នកបេះស្លឹក ច្រេសអាចទៅបេះគ្នា២នាក់ ឬគ្នាជា ក្រុម ដោយពួកគាត់អាចបេះបានគ្រប់រដូវ ជាពិសេសរដូវស្លឹកឈើលាស់ ក្រោយពីភ្លើងឆេះរោល។
តាក់ ឡា ចឹខ	បេះស្លឹករាំង	Forage for edible leaves (Raing)	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពការបេះ ស្លឹករាំង ដែលជនជាតិកួយ (ស្ត្រី) នាំគ្នា ទៅបេះដែលមានដុះនៅតាមមាត់អូរ ឬ មាត់ប្រឡាយ។ ពួកគាត់បេះអមក្នុង សកម្មភាពដងទឹក ឬទៅរកអុសជាដើម។

តាក់ ឡា ទូច 	បេះស្លឹកម្ជូត្រមូង	Forage for edible sour leaves (Tramoung)	ពាក្យនេះសំដៅលើសកម្មភាព ដែលជនជាតិកួយប្រើប្រាស់នៅពេលដែលពួកគាត់ទៅបេះស្លឹកទ្រមូង ដើម្បីយកទៅស្លម្ជូរគ្រឿង នៅពេលដែលពួកគាត់បានសាច់ពីព្រៃ ហើយពួកគាត់ជួបជុំគ្នាហូបរួមគ្នា មានកម្មវិធីសប្បាយបង្កើនសាមគ្គីភាព។
តាក់ ឡា ស្នេញ 	បេះស្លឹកម្ជូរធ្នឹង	Forage for edible sour leaves (Thnoeng)	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពស្ត្រីជនជាតិកួយទៅបេះស្លឹកធ្នឹងដើម្បីធ្វើជាម្ជូរសម្រាប់ស្លហូបនៅពេលពួកគាត់បានសាច់ពីព្រៃ។
តាក់ ត្រៀ ខោក 	បេះផ្សិតក្ងោក	Pick up Kangork mushroom	ពាក្យនេះសំដៅលើសកម្មភាពដែលជនជាតិកួយ (ស្ត្រី) នាំគ្នាទៅបេះផ្សិតក្ងោកដែលមានដុះនៅតាមវាលដែលមានព្រៃ និងនៅមាត់ព្រៃ។ ផ្សិតនេះបានធ្វើឲ្យជនជាតិកួយសប្បាយចិត្ត និងបង្កើនសាមគ្គីភាពដែលអាចធ្វើឲ្យពួកគាត់យកបន្លែទៅធ្វើម្ហូប និងអាចលក់បានប្រាក់ចំណូល។
ត្លួម ចែក 	ដើមថ្នាំ	Medicinal plants	ពាក្យនេះសំដៅលើប្រភេទដើមឈើដែលជនជាតិកួយកំណត់សំគាល់ថាជាប្រភេទដើមឈើឧសថបូរាណ ដែលជនជាតិកួយតែងតែមានជំនឿលើដើមឈើដែលមានភាពស័ក្តសិទ្ធក្នុងការព្យាបាលជម្ងឺផ្សេងៗ។

តើល ភ្លូខ តាក	ទួលអាចម៍ដែក	Arch Dek hill	ពាក្យនេះ សំដៅដល់ទីតាំង ឬដីព្រៃដែលមានស្ថានីយស្លដែកពីបូរាណ ដែលជនជាតិកួយពីបូរាណបានយកទីតាំងទួល ឬដីខ្ពស់ដើម្បីបង្កើតកន្លែស្លដែក ឬសន្លុងស្លដែក។ ជនជាតិកួយដែលមានចំណេះដឹងខាងស្លដែកបានអនុវត្តជំនាញ និងចំណេះដឹងមន្តអាគមដើម្បីផលិតដែកពិសេសនេះបានសម្រាប់ប្រើប្រាស់។
ត្របុាំខ អែល ភា	ត្រពាំងចាប់ត្រី	Natural pong for fishing	ជនជាតិកួយ កំណត់ និងរក្សាត្រពាំងដែលមានត្រីច្រើនទុក ដល់ពេលទឹករីងអស់ នៅទឹកតិចពេលនោះពួកគាត់ចុះបាចទឹកចេញរួចចាប់ត្រីក្នុងត្រពាំងតែម្ដង។
តួម អ្លួម	វិចអន្សម	Make Nom Ansom (sticky rice cake)	សំដៅដល់សកម្មភាពនៃការវេចអក្សមដែលជនជាតិកួយវេចអក្សមជ្រូក អក្សរក្បុង អន្សមចេក អក្សមគម ឬអក្សមត្នោតនៅក្នុងកម្មវិធីបុណ្យភូមិ កម្មវិធីឡើងអ្នកតា កម្មវិធីអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬកម្មវិធីសែនព្រេនជាដើម។
តាក់ ញ៉ូក សណ្ដារ	បេះម្ជូរសណ្ដាន់	Pick up Sandan (for sour soup)	ពាក្យនេះសំដៅលើជនជាតិកួយតែងតែបេះផ្លែសណ្ដាន់នៅពេលពួកគេមានកម្មវិធីប្រពៃណី។

អក្សរ ប

ប៉ុម ប៉ក ក្រាស 	បំពក់កង្ហែន	Use smoke to catch Kanghen (striped squirrel)	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពដែលបុរសជាជនជាតិកួយជាប្រពៃណី តែងតែនាំគ្នីគ្នាទៅរកកង្ហែនតាមព្រៃ ឬតាមវាល ក្រោយពីភ្លៀងធ្លាក់មួយមេរ ដោយពួកគាត់ប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងដើម្បីបានសត្វកង្ហែនយកទៅធ្វើជាអាហារ ហើយពួកគាត់បានចែករំលែកគ្នាបរិភោគតាមផ្ទះផងដែរ។
ប៊ិច ប្រ៉ែល ត្កត *(តំបន់អ្រើ)* **ប៊ិច ប្រ៉ៀល ត្កត** *(តំបន់អ្វ័)* 	ជីកពងត្រកួត	Dig for monitor lizard eggs	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពដែលជនជាតិកួយ (បុរសពេញវ័យ) ប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងប្រពៃណីក្នុងការរកសត្វព្រៃ។ បុរសជាជនជាតិកួយដែលមានការយល់ដឹងពីប្រពៃណីសត្វត្រកួត និងការបន្តពូជរបស់សត្វនេះ ហើយជីករកពងត្រកួតដែលមាននៅក្នុងព្រៃដើម្បីយកទៅម្ហូប។
ប៊ឺរ ចែក 	រកថ្នាំ ឬរកឪសថបូរាណ	Find traditional medicine	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពដែលជនជាតិកួយប្រើប្រាស់ដូចជា៖ ១/មនុស្សប្រុសរកថ្នាំឈើព្យាបាលរោគក្នុងខ្លួន (នៅពេលដែលត្រូវអំពើគេ) ។ ២/រកថ្នាំឈើព្យាលរោគប្រចាំកាយស្ងោផឹក ត្រាំងូត (នៅពេលហើមជើង ហើមដៃ ឬអាការៈផ្សេងៗទៀត)។ ៣/មនុស្សស្រីរកថ្នាំសម្រាប់ព្យាបាលដល់ស្ត្រីដែលមានបញ្ហាសុខភាពតាមផ្លូវរាងកាយ ឬសុខភាពស្ត្រី។
បុក ត្វូត ភ្លូខ	ដកចាហួយ	Pick up Jahuoy (pink flowers)	ពាក្យនេះ៖ សំដៅដល់សកម្មភាព ដែលជនជាតិកួយ (ប្រុស ស្រី) នៅក្នុងភូមិ

			មួយ បាននាំគ្នីគ្នាចូលព្រៃដកចាហួយ ដែលជាបន្លែព្រៃ ដែលមានដុះនៅក្នុងតំបន់ព្រៃរបោះ ឬព្រៃស្រាងនៅចន្លោះខែមេសាទៅខែមិថុនា។ ពួកគាត់ទៅរកបន្លែព្រៃជាក្រុម ជាពិសេសស្ត្រីពាក់ព័ន្ធក្នុងសកម្មភាពនេះដើម្បីបានបន្លែយកទៅបរិភោគ ដែលជាបន្លែព្រៃនេះជាបន្លែឧសថ។
ប៉ាច់ ល្អាខ 	កាប់ឈើភ្លើង	harvest Chhoeu Plerng (a kind of tree) for medicinal purposes	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាព ដែលក្រុមបុរសៗជនជាតិកួយធ្លាប់បបួលគ្នីគ្នាចូលព្រៃដើម្បីទៅកាប់ដើមឈើភ្លើងយកទៅដំឲ្យហ្មត់ រួចហើយអូសនឹងទឹកធ្វើឲ្យទឹកនោះ មានសារជាតិពុលដែលត្រីក្នុងទឹកពុល អណ្តែតឡើង បន្ទាប់មកក្រុមមនុស្សក៏មានភាពងាយស្រួលក្នុងការត្រេងយក ឬវាយត្រីនឹងរំពាត់ដៃ ឬស្បៀជាដើម។
ចី/ចេក/ធាក់ចៀខ 	ហ្មទាក់យកដំរី	Elephant keeper	ពាក្យនេះ សំដៅលើបុរសជនជាតិកួយដែលមានភាពប៉ិនប្រាសព្វក្នុងការទាក់ដំរី ជាពិសេសហ្មដំរីដែលមានចំណេះដឹងខាងមើលថៃរក្សា និងឃ្វាលដំរីគាត់ចេះវិធីទាក់ដំរីបាន។
ប៉ាច់ ត្នាយ **ប៉ាច់ ស្ងួម**	ការកាប់ចុងផ្តៅ ឬចុងសោម	Trimming off the end of rattan vine	ពាក្យនេះគេប្រើលើគោលបំណងគឺៈ នៅពេលជនជាតិកួយ ភាគច្រើនបុរសៗ (ភាគតិចជាស្ត្រី) ចូលព្រៃជ្រៅដើម្បីរកចុងសោម និងកាប់ចុងសោមយកទៅធ្វើជាម្ហូបអាហារ ដែលភាគ

			ច្រើនគឺពួកគាត់ទៅកាប់ជាក្រុមដោយប្រើសមត្ថភាព ក្នុងការទាញយកផលពីចុងសោម។ ពួកគាត់យកទៅធ្វើជាអាហារសោមគ្គី ឬអាហារក្នុងគ្រួសារក្នុងពេលមានកម្មវិធីប្រពៃណីរបស់សហគមន៍។ ពួកគាត់យលថា វាជាអាហារឧសថ ដែលជួយដល់សុខភាពរបស់ពួកគេ ហើយជួយដល់ពួកគេមានការទំនាក់ទំនងល្អ និងការផ្ទេរចំណេះដឹងតៗដល់កូនចៅ។
ម៉ិច ភួត	ជីកកង្កែប	Dig for frogs	ពាក្យនេះ ត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងពេលដែលជនជាតិកួយ ជាពិសសេស្រីៗបបួលគ្នាទៅជីកកង្កែបនៅតាមមាត់អូរ ឬប្រឡាយជាពិសេសនៅរដូវវស្សានៅពេលលែលសត្វកកង្កែបទៅរស់នៅកប់ខ្លួនក្នុងដី ពួកគេជីកបានយកទៅធ្វើជាផ្អក ឬហាលទុកជាស្បៀងសម្រាប់ការងារពេលបង្កបង្កើនផល ពេលខ្លះពួកគេបានចែកចាយគ្នាហូបក្នុងភូមិ។
ប៊ឺរ ឡោម	ដើររកអណ្តើក	Find turtles	ពាក្យនេះ ជនជាតិកួយប្រើប្រាស់នៅរដូវប្រាំងនៅពេលដែលភ្លើងឆេះព្រៃ ជនជាតិកួយប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងក្នុងរកអណ្តើក ដោយសារតែអណ្តើកលាក់ខ្លួនដើម្បីរក្សាសុវត្ថិភាពពីភ្លើងឆេះព្រៃ និងសត្វផ្សេងៗទៀតដែលយកពួកវាជាអាហារ។ សត្វអណ្តើកមានទំនៀមទម្លាប់របស់ពួកវានៅរដូវណាដែលត្រូវពង និងការរក្សាពងក្នុងរដូវដែលគេចខ្លួចពីភ្លើងឆេះព្រៃ។ ផ្អែកលើស្ថានភាពនេះ

ជនជាតិកួយដែលមានការយល់ដឹងគឺពួកគាត់ត្រូវដឹងពីរបៀបក្នុងការរកសត្វអណ្តើក នៅពេលពួកគេបានអណ្តើកគឺគេយកទៅចិញ្ចឹមនៅភូមិដើម្បីត្រៀមលក់ និងទុកសម្រាប់បរិភោគតាមបែបប្រពៃណីពីបុរាណ។ ពួកគាត់យកអណ្តើកធ្វើជាអាហារសម្លកកូរជាមួយនឹងបន្លែព្រៃក្នុងកម្មវិធីបុណ្យភូមិ និងកម្មវិធីផ្សេងៗទៀតដែលរៀបចំឡើងដោយចាស់ទុំ។

ប៉ឺរ ម្យូល

ដើររកពង្រូល

Find pangolins

ពាក្យនេះ ជាប្រពៃណីត្រូវបានជនជាតិកួយប្រើប្រាស់ក្នុងពេលដែលពួកគេបបួលគ្នីគ្នាទៅដេកព្រៃចាប់ពីកន្លះខែចុះក្រោមជាមួយនឹងស្បៀងអាហារ។ ពួកគេទៅព្រៃអមដោយសត្វឆ្កែ និងសំភារៈជាមួយដោយប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងពីរបៀបដែលសត្វពង្រូលលាក់ខ្លួនរស់នៅ និងពេលដែលសត្វពង្រូលចេញរកស៊ី។ ដើម្បីចាប់ពង្រូលបានជនជាតិកួយដែលជាមេក្រុមមានចំណេះដឹងត្រូវនិយាយឧបកិច្ចដើម្បីឲ្យបានសត្វពង្រូល។ នៅពេលបានពង្រូលគឺពួកគេត្រូវយកសាច់ចែកគ្នា និងធ្វើជាអាហារដោយចែកចាយបងប្អូនក្នុងភូមិ។ ការចាប់ពង្រូលគឺត្រូវប្រើប្រាស់ឧបករណ៍អង្គប់ធ្វើពីឫស្សីជាមួយនឹងវិធីសាស្ត្រដែលអាចចាប់បាន។

ប៊ឹរ ប៊ិច ចាំខ 	ដើរជីកទំពាំង	Dig for bamboo shoots	ពាក្យនេះ ត្រូវបានជនជាតិកួយ (ស្ត្រី) តែងតែបបួលគ្នីគ្នាជាក្រុមទៅជីកទំពាំងនៅតាមព្រៃឬស្សី ឬស្សីនៅតាមមាត់ស្ទឹង មាត់អូរ មាត់ប្រឡាយ ដើម្បីយកទៅធ្វើម្ហូបអាហារដូចជា: ឆា ស្ល ប្រហើរ ស្លម្ជូរ ឬត្រាំជាទំពាំងជូរដើម្បីទុកបរិភោគនៅរដូវប្រាំង។ ក្រៅពីនេះ ពួកគាត់អាចលក់ទំពាំងបានថវិកាសម្រាប់ទិញសំភារៈកសិកម្ម ឬទិញគ្រឿងទេស។
ប៊ើក កោះ *(តំបន់អ្រើ)* **ប៉ក កោះ** *(តំបន់អ្វ័)* 	ដើរព្រៃ	Go into the forest	ជាពាក្យដែលជនជាតិកួយប្រើក្នុងពេលសកម្មភាពទៅព្រៃដោយមានគ្នីគ្នាច្រើននាក់ មានទៅដោយសំភារៈដូចជា: អង្ករ ម្ហូប កាំបិត ពូថៅ ផ្កាក ។ល។ ដើម្បីដេកព្រៃច្រើនយប់នៅតាមព្រំប្រពៃណី និងនៅតាមតំបន់ដែលមានសត្វព្រៃ។ ពួកគាត់ក៏មានសត្វឆ្កែជាច្រើនក្បាលទៅជាមួយផងដែរ ដើម្បីសុវត្ថិភាពក្នុងព្រៃ។ នៅពេលពួកគាត់បានសត្វ ពួកគាត់មកភូមិវិញចែកចាយសាច់សត្វព្រៃជូនទៅបងប្អូនក្នុងភូមិធ្វើជាអាហារ និងមានកម្មវិធីហូប ផឹកស៊ីជុំគ្នាដោយសេនព្រេនចងអំបោះតាមដៃ (ជូរ៉ាយ) ហៅព្រលឹងវិញ្ញាណមកផ្ទះវិញ។
ប៊ឹរ លៀខ 	រកគ្រំ ឬស្រវាគ្រំ	Find or feel for black mussels	ពាក្យនេះ ជាប្រពៃណីជនជាតិកួយប្រើនៅពេលដែលពួកគាត់បបួលគ្នីគ្នាទៅស្រវ៉ាគ្រំនៅតាមស្ទឹងដែលមានទឹករាក់ៗ។ ពួកគាត់ទៅដោយមានគ្នាច្រើននាក់ ដោយសារតែវាមានចម្ងាយពីភូ

			មិ។ ជាទូទៅពួកគាត់ចំណាយពេលពីរថ្ងៃដើម្បីបានគ្រំយកទៅធ្វើម្ហូបអាហារ។ ជាធម្មតាពួកគាត់ចែកចាយដល់សាចញាតិនៅក្បែផ្ទះបានហូបផងដែរ ប្រសិនបើគ្រួសារណាមួយមិនអាចទៅជាមួយបាន។
ប៊ូល ប្រណាក	បូលប្រណាក	Bol Pranak (a superstitious act of the local people to foresee something)	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពគ្រូមើលគ្រូព្យាបាលជាបង់បត់។ ជាទូទៅស្ត្រីជនជាតិកួយដែលមានតួនាទីខាងកាន់រូប និងស្នងរូបជាអ្នកតាំងជំនឿ។ ពេលដែលកូនក្មេង ឬមនុស្សចាស់ឈឺថ្កាត់ខុសប្រក្រី គ្រូរូបត្រូវបានគេស្នើឲ្យបូលប្រណាក ដើម្បីរកខុសត្រូវ ឬបញ្ហាជាមួយដូនតា ឬខ្មោចក្នុងដី។
ប៊ូល ហ្ម្រែល ហ្ម្រួ យ	បូលដាក់ពង់មាន់	Chanting with Chicken egg to foresee something through his superstition	ពាក្យនេះ ជនជាតិកួយ (ស្ត្រី) ប្រើប្រាស់ក្នុងកម្មវិធីបូលប្រណាកនៅពេលដែលនរណាម្នាក់មានជម្ងឺខុសពីធម្មតា ក្មេងយំមិនបាត់ ឬប្រផ្នូលមិនល្អជាដើម។ ស្ត្រីដែលតាំងរូបត្រូវបានគេរកឲ្យមើលតាមវិធីប្រពៃណីនៃការបូល។ គេអាចបូលពងមាន់ ឬបូលប្រណាក់ដោយមានដាក់អង្ករ ឬសំភារៈផ្សេងៗទៀត ហើយមានជាសំនួរ និងចម្លើយខ្លួនេងដោយប្រើញាណ។
បិន ពៀរ ស្រ	បុណ្យផ្កាស្រូវ	Paddy rice festival	ពាក្យនេះសំដៅលើពិធីបុណ្យមួយដែលជនជាតិកួយ ជាប្រពៃណីតែងតែធ្វើប្រចាំឆ្នាំ ក្រោយពីការប្រមូលភោគ

			ផលស្រូវស្រែ និងស្រូវចម្ការ។ ពិធីបុណ្យនេះជនជាតិកួយតែងតែធ្វើនៅរដូវមាឃធំ ឬនៅតំបន់ខ្លះនៃជនជាតិកួយហៅថា “បុណ្យមាឃផ្ការចារ” ដែលបុណ្យនេះជាកាតព្វកិច្ចរបស់សមាជិកគ្រប់រូបចូលរួមរហូតដល់ចប់កម្មវិធី។
បុក សយ អ្រូក់	ដកតាធៀង	Pick up Ta Theang (wild vegetable)	ពាក្យនេះសំដៅដល់សកម្មភាព ដែលជនជាតិកួយនៅក្នុងភូមិណាមួយ បានបបួលគ្នីគ្នាចូលព្រៃដកបន្លែតាធៀង ដែលជាបន្លែព្រៃ។ ជាទូទៅបន្លែនេះមានដុះនៅក្នុងតំបន់ព្រៃរបោះ ឬព្រៃស្រោងនៅចន្លោះខែមេសាទៅខែមិថុនា។ ពួកគាត់ទៅរកបន្លែព្រៃជាក្រុមដើម្បីបានបន្លែព្រៃយកទៅបរិភោគ ដែលពួកគាត់យលថា បន្លែព្រៃនេះជាបន្លែឧសថ។
ចាំង លៃ	ទំពាំងខ្លី	Short bamboo shoot	ពាក្យនេះ ជនជាតិកួយកំពុងតែប្រើប្រាស់តិចតួច ជាមួយនឹងសកម្មភាពប្រមូលផលទំពាំងខ្លី ដោយសារតែទំពាំងខ្លីបានថយចុះខ្លាំង និងកំពុងបាត់បង់ដោយសាកត្តាការផ្លាស់ដំណាំ និងតម្រូវការរបស់កសិករ។ ខ្លីជាប្រភេទឬស្សីម្យ៉ាងដែលមានគុណប្រយោជន៍ចំពោះធម្មជាតិ មនុស្ស និងសត្វ និងអាចប្រើប្រាស់ធ្វើជាឧបករណ៍ផ្សេងៗ
ចាំង ស្រង់	ទំពាំងឬស្សី	Bamboo shoot	ពាក្យនេះ សំដៅលើទំពាំងឬស្សី ដែលជាប្រភេទបន្លែព្រៃ ដែលជនជាតិកួយ

ភាគច្រើនស្ត្រីតែងតែអាស្រ័យផល សម្រាប់ធ្វើបន្លែហូប និងលក់បានកម្រៃ។ ជនជាតិកួយចេះពីវិធីធ្វើទំពាំងស្ងោ ទំពាំងក្រៀមទុកហូបបានយូរ ទំពាំងជ្រក់ជាដើម។

ប៉ៀល ប្រែហ្ម តាក

ផ្កាអង្រែដែក

Angredeak flower (wild medicinal plant

ពាក្យនេះសំដៅលើផ្កាអង្រែដែកដែលមានដុះនៅក្នុងព្រៃសហាគមន៍។ ផ្ការនេះគេអាចយកវាទៅផ្សំលាយជាមួយបន្លែផ្សេងៗទៀតក្នុងការធ្វើម្ហូប។

ប៊ិច ត្លួត តោះ

ជីកត្នោតព្រៃ

Dig wild palm tree

ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពដែលជនជាតិកួយ នាំគ្នីគ្នាដោយរេចបាយនិងម្ហូបទៅព្រៃ ដើម្បីទៅរកត្នោតព្រៃសម្រាប់យកទៅលក់បានប្រាក់កម្រៃ។

ប៊ិ ប្រៀខ

ជីកក្ដួច

Dig Kaduoch (a kind of wild potato)

ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពដែលជនជាតិកួយ (ស្ត្រី) ទៅជីកក្ដួចយកទៅកែច្នៃជាអាហារមួយបែប ដែលមានរស់ជាតិជំនួសបាយបាន។ អាហារក្ដួចត្រូវបានស្ត្រីជនជាតិកួយអនុវត្តតាមចំណេះដឹង និងវិធីមួយចំនួនដើម្បីបន្សាបវាមិនអោយមានសារធាតុពុល ហើយអាចរក្សាទុកសម្រាប់ចំអិន ឬចំហុយបរិភោគបាន។

អក្សរ ព

ពួយ ក្រាស 	ដេញសត្វកង្ហែន	Chase striped squirrel away	នៅពេលអាកាសធាតុស្រទំ ឬក្រោយពីភ្លៀងធ្លាក់ដើមឆ្នាំ ដោយមានស្លឹកឈើលាស់ខ្ចី តាមប្រពៃណី ជនជាតិកួយ(បុរសៗ)តែងតែបបួលគ្នីគ្នាទៅព្រៃឆ្ងាយពីភូមិ ជាមួយនឹងសត្វឆ្កែ។ ពួកគាត់បានដើរតាមគល់ឈើនិងបង្អៅឆ្កែរ។ នៅពេលមានសត្វកង្ហែនរត់ចូលរន្ធឈើ ពួកគាត់ចោះរន្ធឈើនោះដោយប្រើវិធីងាយៗ។ បើកង្ហែនចូលដំបូកពួកគាត់ត្រូវប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងបំពក់កង្ហែន។ ក្រោយពីបានកង្ហែន ពួកគាត់យកទៅធ្វើម្ហូបហើយចែកចែកចាយគ្នា ឬបែងចែកសាច់កង្ហែនដល់គ្នាទៅវិញទៅមក។
ពួយ ត្លុខ **ពួយ ស្តេះ** 	ដេញចាប់សត្វស្វា	Chase monkeys	ពីបូរាណកាល នៅតាមចម្ការដែលមានម្ចាស់ច្រើននាក់ ពួកគាត់តែងតែធ្វើសកម្មភាពបណ្តេញសត្វស្វា ឬធ្វើអន្ទាក់ចាប់ស្វាដើម្បីកុំឲ្យសត្វស្វាស៊ីដំណាំក្នុងចម្ការរបស់ពួកគាត់។ ពួកគាត់មានអារម្មណ៍ថាសត្វស្វាអាចនឹងចាប់ធ្វើបាបលើក្មេងស្រីបាន ឬមនុស្សស្រីបាន បើសិនជាមានស្វាច្រើន។ ដូច្នេះបុរសៗដែលមានកម្លាំង និងមានចំណេះដឹងខាងចាប់ស្វាត្រូវតែចាប់វាដើម្បីធ្វើជាម្ហូបអាហារ។ ពេលខ្លះពួកគាត់ចាប់សត្វស្វាយកទៅចិញ្ចឹមដាក់ទ្រុង ឬចងខ្សែរដើម្បីការពារនៅផ្ទះសម្បែង និងអាចធ្វើឲ្យអ្នកក្នុងភូមិចោមរោមគ្នាទៅមើលផងដែរ។

ពួយ លីក តោះ	ដេញជ្រូកព្រៃ	Chase boars away	សំដៅលើសកម្មភាពរួមរបស់ជនជាតិកួយពីបុរាណ។ នៅក្នុងភូមិមួយដែលពួកគេបានបបួលគ្នីគ្នាទៅដេញជ្រូកព្រៃហ្វូង និងជ្រូកព្រៃដែលបំផ្លាញដំណាំក្នុងចម្ការ ឬដំណាំក្នុងស្រែរបស់អ្នកស្រុក។ ក្នុងការដេញជ្រូក មានព្រានព្រៃដែលមានចំណេះដឹង និងមានសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើឲ្យបានជ្រូកព្រៃ។ ព្រានព្រៃ ត្រូវតែណែនាំដល់កូនព្រានពីរបៀបរក្សាសុត្ថិភាពជីវិត និងក្បួនដែលជ្រូកព្រៃរបួសរត់មករកមនុស្សដើម្បីវៀសនឹងចង្កូមវា កូនព្រានត្រូវដឹងពីរបៀបប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់នៅពេលដែលជ្រូកមានរបួសស្នាមខ្លាំង។
ពួយ ត្យឹរ	ដេញឆ្មាបា	Chase flying lemur away	កាលពីបុរាណ ជនជាតិកួយប្រើពាក្យនេះ ក្នុងពេលដែលពួកគាត់មានគ្នាចាប់ពីពីរនាក់ឡើងទៅ ដើម្បីទៅរកសត្វឆ្មាបាដែលលាក់ខ្លួននៅតាមរន្ធឈើក្នុងព្រៃធំ។ ពួកគាត់ ប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រប្រពៃណីដូចជាបំពក់ភ្លើងក្នុងមាត់រន្ធ គស់ប្រហោងឲ្យលឿសម្លេងខ្លាំងៗដើម្បីឲ្យវាហើរចេញមក បន្ទាប់មកពួកគាត់ប្រើវិធីសាស្ត្រចាប់យកដោយប្រុងប្រយ័ត្ន។
ព្លើ ហុខ	ក្បាលជាំ	Bruised head	ពាក្យនេះ សំដៅលើព្រៃដែលមានជាំ (ទឹក) ទឹកនៅក្រោម ស្មៅ និងដើមឈើដុះពីលើ ការដើរត្រូវប្រុងប្រយ័តក្រែង

			មានសត្វក្រពើនៅក្រោម ឬអាចផុងធ្លាក់ចូលទៅក្រោមបាន។
ពូច ប្រស់ ត្លូខ *(តំបន់ក្រើ)* **ប៉ូច ប្រស់ត្លូខ** *(តំបន់អ្វ៊ូ)* 	ដកប្រ៉ស់ស្វា	Pick up aromatic ginger	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពដែលជនជាតិកួយ (ស្ត្រី) តែងតែនំគ្នាទៅដកស្លឹកព្រះស្វានៅតាមក្បាលស្រែ ឬតាមចម្ការចាស់ ឬនៅតាមទីតាំងដែលស្លឹកនេះលាស់ក្នុងរដូវដើមឆ្នាំ បន្ទាប់ពីមានភ្លៀងធ្លាក់ជាច្រើនមេ។ គេយកវាទៅញាំជាមួយអង្រ្កង ឬស្លក៍បាន។

អក្សរ ថ

ថ៉ ធ្នោះ **ថ៉ ត្រើខ** 	ធ្វើធ្នោះ ឬធ្វើត្រើងធ្នោះ	Make thnuos (fishing equipment)	ពាក្យនេះ ត្រូវបានជនជាតិកួយប្រើប្រាស់ក្នុងសកម្មភាពធ្វើធ្នុះដើម្បីចាប់ត្រីនៅរដូវវស្សា។ ពួកគាត់ប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងខាងធ្វើធ្នុះជាក្រុម។ មនុស្សក្នុងក្រុមនេះ គេបែងចែកការងារគ្នាធ្វើទៅតាមសមត្ថភាព រួចពួកគាត់ធ្វើការរួមគ្នា។ ទីតាំងនៃធ្នុះត្រូវធ្វើឲ្យរឹងមាំដើម្បីទប់ទប់កុំអោយទឹកវ៉ៃខ្លាំង ពីព្រោះអាចប៉ើងធ្នុសទៅតាមកម្លាំងទឹកហូរបាន។ ពួកគាត់អាចរកត្រីបានពីធ្នុះនេះក្នុងមួយរដូវវស្សាទឹកធំ។
ថ័ ច្លុះ បិត	ធ្វើចន្លុះដុត	Make Chanlosh (natural torch)	ជនជាតិកួយពីបូរាណ ធ្វើចន្លុះសម្រាប់បំភ្លឺផ្ទះ ខ្ទមស្រែ ខ្ទមចម្កា និងដុតបំភ្លឺក្នុងកម្មវិធីប្រពៃណីផ្សេងៗទៀត។ ពួក

			គាត់ធ្វើវាពីជ័រទឹកលាយជាមួយស្លឹកព្រាល ឬសំបកផ្សេងៗទៀត។ ការទៅរកស្លឹកព្រាលធ្វើចន្លុះពួកគាត់ត្រូវទៅគ្នាច្រើនដើម្បីសុវត្ថិភាពក្នុងការធ្វើដំណើរ។
ថ័ អ្គឹប ពឹត	ធ្វើអង្គប់ធំ	Make big traps	សំដៅដល់សកម្មភាពពីបុរាណដែលជនជាតិកួយធ្វើអង្គប់ដៃ ឬអង្គប់ធំដើម្បីបានសត្វជាអាហារ។ ជនជាតិកួយប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងក្នុងការធ្វើអង្គប់ដោយប្រើប្រាស់កូនឈើក្នុងព្រៃ និងការបួងសួង ឬកូកព្រៃទៅដល់អារក្សព្រៃដើម្បីសុំសត្វព្រៃ នៅពេលដែលពួកគាត់បានសត្វព្រៃ ពួកគាត់បានយកសាច់សត្វទៅចែកគ្នាធ្វើជាអាហារ និងមួយចំណែកពួកគាត់ដុត ឬអាំងហូបក្លែមរួមគ្នា និងមានកកម្មវិធីរាំកំសាន្តជាមួយគ្នា។
ថ៉ាច ក្រៀល ត្រខ	កាយពងត្រង	Find iguana eggs	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពដែលជនជាតិកួយ ជាពិសេសបុរសមានចំណេះដឹងពីការកាយរកពងត្រង។
ថ័ អ្គាប់ កោះ	ធ្វើរង្គប់យកសត្វ	Make traps for animals hunting	ពាក្យនេះសំដៅលើសកម្មភាពពីបុរាណ ដែលជនជាតិកួយ ជាទូទៅរសនៅក្បែព្រៃ តែងតែនាំគ្នាជាក្រុមទៅធ្វើរង្គប់នៅមាត់ព្រៃ ឬព្រៃជ្រៅដើម្បីយកសត្វតាមប្រភេទផ្សេងៗយកទៅធ្វើជាអាហារតាមប្រពៃណី។ ដោយសារតែ

			នៅក្នុងព្រៃធំ ឬព្រៃជ្រៅគឺសម្បូរទៅដោយសត្វច្រើន និងសត្វសាហាវផងដែរ ដូច្នេះ ព្រានព្រៃតែងតែប្រើមន្តអាគមដើម្បីឧបកិច្ចជាមួយអ្នកតាម្ចាស់ព្រៃ គឺសុំឲ្យបានសត្វ និងកុំឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់មនុស្សក្នុងក្រុម ហើយពេលបរិភោគសាចជាអាហារសុំឲ្យអ្នកស្រុកមានសេចក្ដីសុខ ចំរុងចំរើន។

អក្សរ ស

សេន កន ចៅ	សែនកូនចៅ		ពាក្យនេះ សំដៅលើពិធីដែលជនជាតិកួយធ្វើការសែនព្រេនដល់កូនចៅនៅពេលដែលស្ត្រី ឬបុរសស្រឡាញ់គ្នា ឬពួកគេទាំងពីរនាក់បានធ្វើអ្វីមួយជាការខុសឆ្គងប្រពៃណី ដោយក្រែងខុសនឹងដូនតា ចាស់ទុំត្រូវរៀបចំសែនព្រេន។
សេន ភ្មូច	សែនផ្ដាច់ខ្មោច	Ritual of expelling evil spirits	ពាក្យនេះប្រើសំដៅលើគ្រួសារដែលមានសមាជិកស្លាប់ គឺគេហៅបងប្អូនសាច់បង្កើត ឬសាច់ថ្លៃមកអង្គុយតម្រៀបគ្នាជាជួរ រួចឲ្យកាន់សំភារៈណាមួយ ហើយពោលពាក្យតាមចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យក្នុងភូមិ ដោយនិយាយតាមគាត់ក្នុងការពោលពាក្យសុំខមាទោស និងសុំអហោសិកម្ម កុំឲ្យវិលវល់ និងសុំឲ្យទៅបានសុខកន្លែងភពថ្មី។
សោះ ចួស យ៉ាក់	ឡើងអ្នកតា	To get together and pray for something	ពាក្យនេះសំដៅលើ សកម្មភាពដែលជនជាតិកួយទូទាំងសហគមន៍បានព្រមព្រៀងគ្នាប្រារព្ធពិធីឡើងដូនតា ឬ

អ្នកតាចាស់ស្រុកជាប្រចាំឆ្នាំ ដើម្បីលាបំណន់ ថ្វាយអាហារទាំងបី និង បួងសួងសុំសេចក្ដីសុខឆ្នាំថ្មី។

សេន ជួស យ៉ាក់ សែនជូនតា Hold an ancestral spirit ceremony

ពាក្យនេះប្រើសំដៅលើ សកម្មភាពរបស់ជនជាតិកួយធ្វើពិធីសែនព្រេន នៅពេលដែល មានគ្រួសារថ្មីឡើងផ្ទះ បង្កក់សេរី បង្កក់កូន ឬលាបំណន់ជាដើម ដើម្បីសុំសេចក្ដីសុខ សេចក្ដីចំរើន។

ស្រាក់ ក្ល រាវខ្យង

ពាក្យនេះសំដៅលើសកម្មភាពដែលជនជាតិកួយជាពិសេសក្មេងៗ ឬស្ត្រីៗ តែងតែរាវខ្យងនៅតាមស្រែ នៅរដូវវស្សានៅតាមស្រែដែលមិនទាន់ភ្ជួរ ឬស្រែដែលភ្ជួរត្រៀមស្ទូង ដើម្បីកុំអោយខ្យងកាត់សន្ទូង និងដើម្បីយកខ្យងធ្វើជាម្ហូបអាហារ។

Hunt snails

អក្សរ អ

អារ់ ល័ខ អារឈើ Saw/cut the wood

ពាក្យនេះសំដៅលើសកម្មភាពជនជាតិកួយ ជាពិសេសក្រុមបុរសដែលមានចំណេះដឹងខាងគ្រឿងឈើ ចំណេះដឹងខាងជាងឈើ និងស្គាល់ពីប្រភេទឈើព្រមទាំងស្គាល់ទីតាំងដែលមានដើមឈើសម្រាប់ទៅអារ។ ការងារអារឈើតម្រូវឲ្យមានគ្នាជាក្រុមដើម្បីមានសមត្ថភាព ឬលទ្ធភាពទាញយកគ្រឿង

			ឈើបាន ពួកគាត់ជួយគ្នាក្នុងការអារឈើ និងប្រើប្រាស់ការបង្កើតគំនិតថ្មី។
អែល យ៉ាក់ គឺ 	យកទល់	Keep it from falling	ពាក្យនេះ សំដៅលើសកម្មភាពរបស់ស្ត្រីជនជាតិកួយដែលតែងតែទៅកាប់ទាល់ដែលមានដុះតាមព្រៃ ក្នុងគោលបំណងយកទៅស្លប្រហើរ ឬចំអិនអាហារសម្រាប់ការចិញ្ចឹមជ្រូកស្រុក។
អែល តី ច្រូត ស្រ 	ច្រូតស្រូវយកដៃគ្នា	Mutual aid harvesting	សំដៅដល់សកម្មភាព ដែលជនជាតិកួយក្នុងភូមិណាមួយបានព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងការច្រូតស្រូវស្រែ ឬស្រូវចម្ការរួមគ្នា ជួយគ្នាដោយមិនប្រើប្រាស់ថ្លៃឈ្នួល ដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ប្រមូលផលស្រូវឆាប់ហើយ ឬផ្តល់ជាកម្លាំងចិត្តដល់គ្នា រក្សាបានសាមគ្គីភាព ធ្វើឲ្យពួកគាត់មានភាពក្លាហាន។
អែល ខៀល 	យកឃ្មុំ	Harvest honey from bees	ពាក្យនេះសំដៅលើ សកម្មភាពជនជាតិកួយដែលរស់នៅក្បែរព្រៃធំ និងក្បែរព្រៃភ្នំ។ ជាប្រពៃណី បុរសៗដែលមានចំណេះដឹង និងជំនាញក្នុងការយកឃ្មុំលើដើមឈើធំៗ ពួកគាត់ត្រូវបែងចែកមនុស្សក្នុងក្រុមដើម្បីយកឃ្មុំបាន។ ក្រោយពីយកឃ្មុំបាន ពួកគាត់ធ្វើការបែងចែកផលប្រយោជន៍ដល់គ្នា។ មួយផ្នែកទៀតពួកគាត់ដាក់ជារបស់រួមនៅពេលលក់បានលុយគឺពួកគាត់បែងចែកកម្រៃស្មើៗគ្នា។ ក្រៅពីនេះពួកគាត់ចាត់ចែងកូនឃ្មុំជាអាហារ ទឹកឃ្មុំសម្រាប់បរិភោគឬលក់ ព្រមទាំងយក

			ក្រមូនឃុំទៅចម្រាញ់ដើម្បីប្រើប្រាស់ជាមធ្យោបាយផ្សេងៗទៀតក្នុងកម្មវិធីប្រពៃណី។
អែល ហាខ	យកឱម៉ាល	Obtain larvae from a wasp nest	ពាក្យនេះសំដៅលើ សកម្មភាពក្រុមបុរសជនជាតិកួយ បាននាំគ្នីគ្នាទៅយកឪម៉ាលតាមវាល ឬតាមព្រៃរបោះ។ ពួកគាត់ប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងខ្ពស់ក្នុងការយក ដោយសារវាជាសត្វមានទ្រនិចនិងពឹសខ្លាំង។ ពួកគាត់ដុតជាមួយស្លឹកបំពក់ពីខាងក្រោមឲ្យមានផ្សែង រួចហើយពួគកាត់ឡើងកាត់សំបុកទំលាក់ចុះក្រោម ហើយយកកូនឬពងឪម៉ាលដែលនៅតាមក្រាសនៃសំបុក។ ពួកគាត់យកកូនឬពងវាធ្វើជាអាហារផ្សំជាមួយគ្រឿងទេសផ្សេងៗទៀតបង្កើតបាននូវរស់ជាតិឆ្ងាញ់។
អែល ចាំខ ស្រខ/ ចាំខលៃ	យកទំពាំងឬស្សី ឬទំពាំងខ្លី	Harvest bamboo shoots	ពាក្យនេះសំដៅសកម្មភាពដែលជនជាតិកួយ ទាំងស្ត្រី និងបុរសនាំគ្នាទៅកាច់ទំពាំងដែលមានដុះនៅតាមដងអូរតាមស្ទឹង ឬតាមប្រឡាយ ដើម្បីយកទៅធ្វើជាបន្លែដែលអាចហូបបានភ្លាមៗ ឬទុកហូបបានយូ ឬអាចទុកលក់បានជាប្រាក់ចំណូល។

សមាសភាពសិក្សាស្រាវជ្រាវ

- លោក ហ៊ីង ប៊ុនណាត អ្នកដឹកនាំការស្រាវជ្រាវ
- លោក យុត យឹម ជំនួយការដឹកនាំការស្រាវជ្រាវ
- លោក លី ជី ជំនួយការសិក្សាស្រាវជ្រាវ
- លោក ឡាច ចំរើន ជំនួយការសិក្សាស្រាវជ្រាវ

សមាសភាពចូលរួមផ្តល់យោបល់ និងខ្លឹមសារអត្ថបទ

- លោកពូ រស់ លីម អ្នកដឹកនាំសហគមន៍កួយ ភូមិបង្កើនផល
- លោក ទន់ មាន អ្នកដឹកនាំសហគមន៍កួយ ភូមិត្រពាំងទន្ទឹម
- លោកពូ អ៊ុន វី អ្នកដឹកនាំសហគមន៍កួយ ភូមិរំចេក
- លោកអ៊ុំ ហ៊ុត សារី ចាស់ស្រុកនៅសហគមន៍កួយ ភូមិក្រាំងដូង
- លោកអ៊ុំ ទុយ ឆេង ចាស់ស្រុកនៅសហគមន៍កួយ ភូមិរំដេង

តំណាងសហគមន៍ដែលបានចូលរួមផ្តល់យោបល់

- តំណាងសហគមន៍កួយ ភូមិភ្វាក់រលឹក
- តំណាងសហគមន៍កួយ ភូមិធ្នា
- តំណាងសហគមន៍កួយ ភូមិសំរោង
- តំណាងសហគមន៍កួយ ភូមិតស៊ូ
- តំណាងសហគមន៍កួយ ភូមិប្រើសក្អក
- តំណាងសហគមន៍កួយ ភូមិប្រមេរ
- តំណាងសហគមន៍កួយ ភូមិប៉ាលហាល

ជំនួយការបកប្រែភាសាបរទេស

- ក្រុមការងារបច្ចេកទេស ភូមិអាស៊ី (ខេត្តកំពង់ធំ)
- លោក ហ៊ីង ប៊ុនណាត

សម្របសម្រួល និងចងក្រង

- លោក ហ៊ីង ប៊ុនណាត

សូមថ្លែងអំណរព្រះគុណ និងអរគុណចំពោះការអាន និងចាប់អារម្មណ៍!

សូមជូនពរ សុភាពល្អ សំណាងល្អ

សូមអធ្យាស្រ័យចំពោះចំណុចខ្វះខាត